DE NATVRA

DAEMONVM

LIBRI IIII.

IO. LAVRENTII ANANIAE
TABERNATIS
THEOLOGI.

CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS M. D. LXXXI.

Anania, Giovanni Lorenzo d'.

426266 B
317

ILLVSTR.

CONSTANTIAE CARRECTAE

IO. LAVRENTIVS ANANIA TABERNAS S. D.

ETSI Pericles Athenienſis, Illma. Domina, ne laudes quidē feminarum domo efferri oportere aiebat; tamen eam ſententiam popularibus, non autem principibus, conuenire, vetus ſcena argumēto eſt, quę plebeias uirgines in comœdiis loqui non paſſa, Regias in tragœdiis oſtentare ſolita fuit. Virtus enim, & laudis, & gloriæ parens, eo honeſtior eſt, atq. ſplendidior, quo altioris dignitatis gradu locata eſt, tantoq. ad hominum memoriam latius emanat, quāto exemplum ad plures, atq. excellentiores tranſire poteſt.

Quod ſi ullius umquam primarię feminę, aut heroines uita, atq. acta in ore hominum cum laude uerſata ſunt; tua profecto ita florent, ut nulla umquam obliuione deleri poſſe uideantur. Etenim, ut genus conſideretur; Paternum tibi a Germanis Imperatoribus deſcendit; Maternum cum Romanis Pontificibus coniunctum eſt. Nam M. Antonius Carrectus, Melphicœnſiũ Princeps, Regię Claſsis prefectus, pater tuus, a Marchionibus Finalis, Cęuæ, Sauonęq. Dominis longa ſerie ortus eſt, qui a Saxonica Imperatoria familia originem ducunt. Mater uero e gente Piccolhominea Pios Pontifices arctiſsima attingit neceſsitudine. Eſt igitur tua in familia præter pleroſq. Principes, & Maieſtas Imperatorum, qui Regibus præſtant, & Pontificum Sanctitas, qui ipſis Imperatoribus antecellunt. Quod ſi hę dignitates, duo lumina rerum humanarum exiſtimantur, quantus tandem in te erit ſplendor, quæ utraq. claritate illuſtrata es? Verum enimuero, ut hiſce ornamentis

namentis fulges, ita parua præ te eadem putans, tuis ipsa uiribus ad gloriam niteris. Nam cum tibi abunde omnia, quæ a fortuna proficiscuntur, bona contigissent, quasi tua illa non essent, uirtutem solam amplexata es, quæ certa possessio, æternaq. habetur. Iam primum Carolo Anoiæ Sulmonensium Principi nuptui tradita, clarissimo, ac fortissimo uiro, antiquissimam familiã ad summam spem, & maiorem gloriam tua uirtute, atq. ope excitasti, a qua summi uiri interitu tantisper discluſa, ita in totius familiæ beneuolentia perseueraſti, ut nec magis eam disiunctam doleant, quam amore cõiunctam perpetuo gaudeant. Et eum liberi abs te susceptí non essent, Christi pauperes, rectęq. facta tuos liberos esse existimans, pietate, ac beneuolentia innumerabilem, nulloq. tempore perituram prolem, tibi in cęlis paraſti, atque quotidie paras. Omitto Sanctarum Aedium peregrinationes, ac cõtinuas uisitationes pro pietate susceptas. Omitto

Vir-

Virgines locatas nuptiis. Omitto tem-
pla reſtituta, ornata, poſita; quæ etſi ita
facis, ut ſciri, inane mundi nomen ſper-
nens, nolis, ceu uere Chriſtum, dictis, fa
ctisq. ſectans; magnificentia tamen ſe-
ſe produnt, & ſtylo æterno in Chriſti
lapide ab Angelis ſcribuntur. Vita ue-
ro pure honeſteq. acta, qui cum compa
retur? an cum aliqua Græca, an cum ali
qua Romana? non inquam. at cum iiſ-
dem diuinis Nuntiis, qui ut te ad bene
agendum excitant, ita ab inſidiis dæmo
num ſemper defendunt, ac tuentur.
Quod cum ita foret, cogitanti mihi hos
de natura Dæmonum libellos, a me tan
tum ob Dei laudem, ac gloriam compo
ſitos, cui potiſsimum nuncuparem; Tu
ipſa in primis uere uirtutum exemplar
in hac vrbe, quæ inter alias uſqueadeo
caput extulit, facile occurriſti, quæ illo-
rum artes, aſtutias, perpetua continen
tia, uitæ integritate, ingenii ſolertia,
beneficiorum munere, Angelorum
præſidio, ſumma denique Dei Opt.
Max. gratia, ae benignitate perpetuo

elu-

eluſeras. ut lætandum tibi potius eſſet, tot, tantisq. dotibus auctę, cum tibi imponere non potuerint, quam uerendum, ne illorum technæ, aut doli noti non eſſent. Sed tibi inſcripſimus, quod aliis ſcripſimus, ut tibi oblectamento, reliquis documento eſſe poſſent. Paruum munus omnino quis eſt, qui neget? Sed neq. diuiti opes, nec ornamenta omnibus rebus ornatiſsimæ addenda fuerunt. Lætare igitur, propriis bonis, uel Deo gratias age, quod, in altiſsima fortuna poſita, ſupra altiſsimam fortunam uirtute emineas. Vale. Neap. Kal. Mart. M.D.LXXXI.

INDEX RERVM MEMORABILIVM

A

BACVCH ab Angelo exportatus fol. 149
Abiuratio dæmonis cuiusdam 203
Abrabam primus Dei martyr 51
Abusus diuinarum appellationum 102
Abusus imaginum conficiendi 172
Accubus puellæ oppressor 146
Acetum cur Christus non biberit 136
Acies a dæmone instructę 137
Acta, & ficta dæmonum 151
Actiones dæmonum in corpore humano 125
Adam, Euæ impulsu peccauit 31
Aduentus Christi testes 67
Aegritudines corporum a dæmone 130
Aegyptij cur imaginibus usi 170
Aemulantur dæmones Angelis 107

INDEX RERVM MEMORABILIVM

A

BACVCH ab Angelo exportatus fol. 149
Abiuratio dæmonis cuiusdam 203
Abrabam primus Dei martyr 51
Abusus diuinarum appellationum 102
Abusus imaginum conficiendi 172
Accubus puellæ oppressor 146
Acetum cur Christus non biberit 136
Acies a dæmone instructę 137
Acta, & ficta dæmonum 151
Actiones dæmonum in corpore humano 125
Adam, Euæ impulsu peccauit 31
Aduentus Christi testes 67
Aegritudines corporum a dæmone 130
Aegyptij cur imaginibus usi 170
Aemulantur dæmones Angelis 107

INDEX.

Aemulus Dei Dæmon 201
Aeſculapij templum 160
Aggreſsiones dæmonum in homines 162
Alaſtores, & Palamei ſpiritus, qui 164
Alexander a ſpiritibus monitus 161
Amorum faces a dæmone 97
Angeli, plures ne in infernum detruſi, an in cælo ſeruati 24
Angelorum claſſes 12
Angelorum miniſterio ligati dæmones 138
Angelorum prœlium ubi commiſſum 18
Angelus hominis cuſtos 39
Angues Nili 184
Animæ immortalitatem qui negarint 5
Animæ ligari non poſſunt a dæm. 191
Animantium ſimilitudinem aſſumunt dæmones 108
Aquilonis denominatio in dæmone 38
Arabes crucem uenerati 153
Argenti fodinæ dæmonum 190
Ariſtotelis doctrinam puella dæmoniaca profeſſa eſt 196
Arma a dæmonibus hebetata 187
Arma metuere cur dicantur dæm. 155
Aſmodeus luxuriæ princeps 208
Aſpectus cęleſtes quos aufugiãt dæmones 182
Aſtrologiæ cognitio non exacta 1
Aſtrologiæ ueritas 168
Aſtutia dæmonum in fodinis 190

INDEX.

Auguſtus cur Antonio formidabilis 206
Aurum diaboli inſtrumentum 175

B

BAthi uexillum 172

C

CAbala falſa, quæ 88
Cabaliſtarum error 9
Cadaueribus, cur gaudeant dæm. 116
Carnes humanas uocant dæmones 115
Chorcæ dæmoniacorum ludorum 148
Chriſti aductus diabolico cultui pernicioſus 65
Chriſtus a dæmone translatus 149
Circulos cur ingrediantur dæmones 103
Colophonæ reſponſa quid portenderent 63
Confeſsio dæmonum 186
Confuſio linguarum in dæmoniacis 195
Corpora exportari a diabolis 148
Corpora dæmonum exigua 118
Cultus uariarum gentium 79.80
Cupiditatibus malorum ſatisfaciunt dæmones 206

D

DAemon meridianus, qui 38
Dæmon Angelum luci ſe effingit 96
Dæmon mulieres facilius decipit 151
Dæmone affecti, cur non continue exagitentur 125
Dæmones eſſe 6
Dæmones quid ſint 7

INDEX.

Dæmones quomodo creati 11
Dæmones, unde anſam nobis nocendi ſumant 44
Dæmones omnia intelligere 27
Dæmones, qui in aere remanſere 28
Dæmones, honores diuinos ſibi tribuendi cupidi 71
Dæmones, quomodo cultum ſibi uindicent diuinum 82
Dæmones nullo corpore iuncti 105
Dæmones animarum ſpecies referunt 120
Dæmones Dei contemptores 132
Dæmones cur nunc relinquantur aliquando in corporibus 156
Dæmones, cur non ſemper a corporibus diſcedere cogantur 158
Dæmones in maſſam auream 181
Dæmones cogi ſe fingunt 190
Dæmones arma non metuunt 155
Dæmones ſubterranei 164
Dæmonum nocendi cupiditas 123
Dæmoniaci quo tempore non uexentur 152
Dæmoniaci diuerſis linguis docti 194
Dæmoniacorum pœnæ diuerſæ 129
Dagon Syrorum Idolum 173
Damnum quibus maius fiat a dæm. 179
Defenſiones hominũ a dæmone ſuſceptæ 136
Demaratus in lupum 180
Deorum uariorum cultus unde 135

Deus,

INDEX.

Deus,& homo qui ſignificetur 70
Deus, cur dæmones nobis ſe oſtendi permittat 104
Deus cur dæmones malefacere permittat 123
Diabolus Moloſsi formam gerens 154
Diabolus imaginum introductor 171
Diabolus in canem 192
Differentia morbi naturalis,& dæmoniaci 177
Differentiæ dæmonum 12
Difficultas cognoſcendi dæmonum 1
Difficultas cohibendi dæmoniacos 128
Dionyſij Areopagitæ dictum 165
Diuerſi ab eodẽ dæmone obſideri nõ pñt 196
Diuinatio per ſomnia, unde 89
Diuites cur a Chriſto reprehendantur 161
Dolores a dæmone illati 208
Domus ſpiritibus uexata 156
Domus a dæmone uexata 200
Draco,nomen diaboli 26

E

ELEAZARI anulus 169
Elementa dæmonibus obnoxia 163
Elementis abutuntur dæmones 134
Eua a diabolo tentata 29
Exorciſtarum præceptum 157
Exorciſtæ cur non timeantur a dæmone 159
Exorciſtæ iocoſo quid acciderit 204
Expulſio dæmonum per quaſdam res 198
Ezechias ſolem ſiſtit 165

Ezechielis translatio 149

F

FABVLAE a diabolo poesis inspiratæ 62
Fallacia cuiusdam dæmonis 200
Falsitas magicæ artis 101
Familiaritas dæmonum cur nobis negetur 157
Familiaritas mulieris cuiusdã cum dęmone 201
Familiaritas non habenda cum dæmone 210
Famulitia opera profitentur dæmones 188
Fascinationum causa dæmones 204
Fidem non habendam dæmoni 131
Fluctus marini per dæmones 163
Folleti, cur sic dicti 119
Fuga dæmonum 121
Fuga dæmonum in aduentu Christi 68
Futurorum prædictionis cupiditas 77

G

GYGANTES diluuij causa 48

H

HEBERVS uestę donatus a dæmone 188
Hebræorum cæcitas 69
Hecatis ars magica 95
Herbarum uires a quibus descriptæ 206
Homo occisus a diabolo in formam anguis 193
Hominis necessitas resistendi diabolo. 46
Homines, qua ætate uexentur a diabolo 36
Homines dæmonum imitatores 122
Humanam speciem cur assumat dæm. 114
Humores hominis a dæmone corrũpuntur 177

INDEX.

I

IDOLA nondum extirpata 78
Idolorum cultus origo 52
Idolorum cultus ex India ſublatus 57
Ieſus a Sathana tentatus 140
Ieſuitarum acta 185
Ignis in aqua excitatus 174
Illuſio dæmonum 106
Illuſiones dæmonum 130
Imagines quomodo aſſumant dæm. 111
Imagines animarum falſæ 126
Imagines ſuperſtitioſæ, quæ 167
Imaginum fallacia 171
Imperium dæmones non habent in omnes 181
Impotentia Dæmonum 211
Inſani quomodo fiant a dæmone 179
Ioſuah ueri Dei cultor 164

L

LAPIS iactus a dæmone 203
Lappij ad oratores ignis 133
Leones contra Samaritanos 127
Liberati a morbis per dæmonem 210
Loca a dæmonibus uexata 117
Loca obnoxia dæmonibus 153
Loco perſiſtunt dæm. quamuis incorporei 178
Lothi uxoris nomen cur non reperiatur 55
Lothi uxor in ſtatuam 167
Lucem cur oderint dæmones 115
Lucem non prorſus adimunt dæmones 159

Luciferi peccatum quod 16
Ludus Dianæ, ac Herodiadis 147
Luminum usus in Ecclesia 48

M

MAGARVM Thessalarum acta 139
Magorum Pharaonis acta 183
Mahumecti aduentus 58
Maiestas apparentis dæmonis 110
Malefici a dæmone decepti 174
Marathoniorum camporum spiritus 153
Materia non obedit dæmoni 180
Melancholici a dæmone affecti 124
Membra quomodo assumant dæmones 113
Mendacia dæmonum 120
Messię certitudinem nō habuere dæmones 186
Metalla in aurum per dæm. 184
Michael in Luciferum insurgit 17
Ministeria dæmonum erga homines 94
Monialis a dæmone uexata 202
Mora dæmonum in peccato 22
Morbi qui a dæmone 176
Morientes tentantur a diabolo 47
Mortem portendunt dæmones 199
Moysis lignum in aqua 122
Mulier quædam procellæ causa 146
Mula signo crucis fugata 154
Mulieres a dæmone in libidinem actę 142
Mulieres cur a dæmone deceptæ 144
Mulieres, uasa fragilia 150

Muſę in lapillis, a Pyrrho geſtatę 170
Muti a dæmone cur fiant 129

N

NAti dæmonum ex mulieribus 142
Nationes, cur non propria lingua leges habeant ſcriptas 60
Naturæ dæmonum inueſtigatores 2
Naturam non excedunt dæm. 139
Naturalia dæmonum propria 205
Nauis a dæmone agitata 145
Necromantia, quæ 91
Necyomantia, quæ 91
Nocere cur non omnibus poſsint dęm. 182
Nocere diuerſe diabolus poteſt 193
Nodi quidam magici 207
Noe imprecatio in nepotem 49
Noha, uocatus Ianus 185
Nomina dæmonum diuerſa 7
Nomina dæmonum falſa 83
Norlandiæ montes 118
Notariaca ſuperſtitio 90
Nux Beneuentana 151

O

OBEDIENTIAM hominum ut captent dæmones 161
Occidui dæmones, qui 38
Opera mala cur dæmones damnent 162
Opera dæmonum in aduentu Chriſti 66
Operari per inſtans non poteſt dæm. 177

INDEX.

Opiniones circa dæmones diuersæ 4
Orpheus, cur uocabula immutari noluerit 99

P

PEccati necessitas non est a dæm. 159
Pecunias cur dæmones cumulent 189
Perfectio naturæ dæmonum 14
Platonicorum, ac Theologorum opiniones diuersę circa dæmones 6
Pœna dæmonum æquata peccato 23
Pœna diaboli in malos 175
Pœnæ dæmonum perpetuæ 43
Pœnarum genera quatuor 165
Poetæ, quæ a diabolo docti 61
Portenta in ortu impiorum 143
Potestas dæmonum non æqualis 117
Prædictio futurorum cur homini concessa 76
Præstigiæ dæmonum, animas defunctorum referentium 92
Præscriptio loci datur dæmoni 179
Præstigia dæmonum homines ligantium 209
Preces dæmonum ad sanctos 187
Preces Ecclesiæ, qua ratione institutę 41
Principibus dæmones apparent 189
Prodigia dæmonum 137
Prodigia gentium 185
Prodigiorum captandorum modi diuersi 81
Prodigiorum causæ 166
Prælium Angelorum in cœlo 15
Prælium inter Angelos quamdiu perduraue-
rit

rit 26
Prœlia per illuſionem dæmonum 138
Promiſſa quædam præſtare dæmones 174
Puella a ſuccubo ſollicitata 145
Puella a dęm. liberata 195
Pueris nocent dæmones 205
Pyromantiam quis inuenerit 86

Q

QVANTITAS ſpiritualis quę 178

R

RAYMVNDVS Lullius 197
Refrigeria dæmonum quæ 124
Reliquiæ ſanctorum, terror dæmonum 156
Reſponſa dæmonum, quæ 64
Reſponſa dæmonum, cur dubia 74
Romanorum leges qua lingua ſeruatæ 59

S

SABINVS quidam deceptus a diabolo 150
Sacerdos a dæmone ad uineam uectus 151
Sacrificare homines diabolus ſuaſit 56
Sacrificia inſtituta dæmonibus 140
Salus hominis in cruce 152
Samuelis reſurrectio 93
Sanctitatem præſeferunt dęm. 119
Sancti diabolo obnoxij 176
Sanctis obediunt dæmones 158
Sathan adoratus a quibus 147
Sathanas ſub D. Franciſci ſpecie 121
Saxum Salomonis in agro Veronen. 169

Sub-

INDEX.

Scientia naturalis dæmonum 15
Scripturę dęmonum 85
Secreta cur indicent dęmones 160
Serenus Sammonicus 209
Sibyllæ cur uaticinatæ 186
Signa pactorum dæmonum 207
Signum Crucis contra dæmones 152
Socratis de cygno ſomnium 160
Speciem humanam quomodo referant dæmones 109
Spiritus cur loco non inſint 178
Spiritus domeſtici 187
Spiritus fallaces cur in mundo uelit eſſe Deus fol. 127
Storicorum ſententia circa dæmones 4
Stupra per dæmones geſta 141
Subſtantia dæmonum bona 8
Superbia gygantum 50
Superſtitio quorum malorum cauſa 53
Superſtitiones omnes a dæmone 87
Superſtitiones imaginum reſpuendæ 168
Superſtitionem ſpecies 84
Supplicationes a Mamerco inſtitutæ 128

T

TEMPLA dæmonum cur perierint 162
Tempus creationis dæmonum 10
Tenebræ Romanis ſuſpectæ 42
Tentandi ratio, quæ ſeruetur a dæmone 37
Tentatio non cadit in dæmoniacos 158

Ter-

Terræmotus per dæmones 163
Thalmudiſtarum error circa dæmones 9
Theſauri Antichriſto cuſtoditi 191
Tituli dæmonum 40
Tranſmutatio dæmonum quæ 183
Troię Palladium 166
Tuſcorum cultus qui 79

V

VARIA dæmonum nocendi facultas 33
Velocitas dæmonum 116
Veneris diabolica exercitatio 148
Veniam an potuiſſent a Deo conſequi dæmones 21
Verba Luciferi inſurgentis in Deum 19
Verba ſuperſtitionum uana 98
Victoria hominis cum dæmone 34
Virgo quædam a dæmone uiolata 144
Vlyſsis ſociorum mutatio 180
Vmbræ malorum geniorum 189
Voces dæmonum quæ 114
Voluntas dæmonum mala 8
Vrbium ſalutem ſibi dæmones tribuerunt 73

FINIS.

INDEX.

DE NATVRA DAEMONVM

IO. LAVRENTII. ANANIAE TABERNATIS TEOLOGI

LIBER. PRIMVS.

DAEMONVM *naturam, eorumq. uim nosse, rē summè arduam ac difficilem semper extitisse, cum apud Philosophos, qui de his nonnulla uerè aliquātum scripta reliquerūt, tum ipsos etiā Theologos, quibus horum facultatem, nonnihil altius scrutari, cœlitus datum est, neminem esse uel in literis mediocriter tinctum, qui ignoret, pro comperto habeo. Proinde, nec mirum cuiquam uideri debet, si de eorum potestate, operandiq. modo, ne dicam simplici natura, nec dum hodie, ulla scientia, suis numeris absoluta, ac undiq. perfecta, haberi potuit; cum & de Astrologia, quam ante alias omnes ingenuas artes, ac scientias, mortales & colere & profiteri cœperunt, cuius materia tamen oculorum obtutui patet, adhuc exacta cognitio haberi, minimè creditur; licet hanc non pauci,*

uel ante ipſum etiam diluuium, cognouerint, poſte risq. temporibus ipſi Chaldæi, Hebræi, & Aegyptij, paſſim obſeruarint, quos ſimili ſtudio exinde Græci, Latini, demum Arabes, Perſæ, Indi, & Seres ſubſecuti ſunt. Huius etenim rei cauſa fuit, eorum natura adeò abſtruſa, & à noſtro intellectu magis remota, immò, cùm ſenſilis haud ſit, penitus occulta: de quorum tamen ſpirituum ſubſtantia ac facultate, gentium ſacerdotes, cùm non pauca olfecerint, multa ſcriptis prodiderunt, & ſiminus ueriora, ut noſtri, cùm Syri, & Græci, tum Latini Theologi ſcripſerint: de quibus profectò Spiritibus, haud cum eo (ut res ipſa poſtulare uidebatur, atq. in cæteris contingit ſcientijs) dicendi lumine, aut ordine, hiſce omnibus pertractatũ fuit. Videre enim eſt, cunctos gentium peritos, & ſi de his eleganter admodum diſſeruerint, nihilominus tamen, ob eorum (qua ſunt) difficiliorem cognitu, naturam, deluſos forſitan, uel à propria eorundem ſpirituum aſtutia, plurimum à rei ueritate declinaſſe: noſtri uero Catholici ſapientes, licet magis uera ſcripſerint, nullo tamen Latinitatis ſtylo, nec elegantiæ alicuius ſplendore, ob temporum illorum iniuriam, uſi ſunt. Hinc factum, ut non omnino abs re, operæq. pretium fore exiſtimaui, ſi quæ magis conſona, atq. ſparſim hinc inde, de natura, & poteſtate illorum, ſcripta reperi, cùm à Platonicis, alijsq. gentium ſcriptoribus, tum etiam à noſtris Theologis, ea, pro uirili noſtra, ex ordi-

ne,

ne, singula suo loco, in unum collata, pijs animis, ob oculos legenda proponam. In quorum equidem uarijs atq. diuersis, uariorum multorumq. auctorum, quos præ manibus habere potui, colligendis opinionibus, ita elaboraui, ut diu multumq. insudauerim simul, & alserim; apum ipsarum naturalem sagacitatem & solertiam insecutus, quæ, & si diuersos peruolitant flosculos, ex ijs tameu duntaxat succos excerpunt, quos suis in stipandis fauis, naturæ instinctu, utiles esse, cognoscunt deprehenduntque. Cunctæ enim Platonicorum sententiæ, quæ ab Aegyptijs & Chaldæis, de dæmonibus, relatæ, hisq. acceptæ fuerunt, si ueritati, nullo pacto, mihi consentire posse, uiderentur, eas, ut erroneas, reieci, & explosi. At, ubi quid ueri, sub cortice continere, apparerent, eas concordes (quo ad eius fieri potuit) nostris cum Theologis, reddendas curaui; ea uero, quæ nostri omnes, uel absurda uocabulorum barbarie, uel abditis uerborum ambagibus, ob Latinæ Phrasis penuriam, temporumq. iniuriam inuoluerunt, nulloq. dispositionis ordine collocarunt; hac (inquam) puriori Latini sermonis phrasi efferre, suisq. singula locis disponere sic enodate, quantum licuit, studui. Tuũ itaque erit, (benigne lector, hunc nostrum laborem, eo, quo nos in publicum damus, animo, bono nimirum & candido, accipere, hilariq. & alacri fronte legendum aggredi. in spe sum enim non dubia, quicquid in hisce perlegendis, temporis otijq. posue

ris, eius te, (instar agri non ita sterilis) inde fructum uberrimum, abunde, relaturum.

Dæmones, ergo, iam diu certatū est inter Philosophos, alioſq. antiquorū peritos, sintne, quos Deus in rerū natura fecit, an quos solummodo hominum intellectus atque ingenium, sibi effinxit, nec ulla intereos concordia esse potuit: quoniam, & si horum sectæ plures fuerint, nihilominus hi omnes, hac in re, tantùm in duas diuisi sententias, maior horum pars, Epicureorum ac Peripateticorum opinionibus, inhæsere: quiquidem nihil, quod non ualidis argumentis, demonstrationibusq. consequi ualuerunt, approbando, hos, in rerum uniuersitate Spiritus, ceù superfluos, ac superuacaneis, à natura prorsus exterminarunt; eosq. duntaxat Poetarum figmentis, uetularum fabulis, ac pruaentum legibus, effictos esse, asseuerando, ut & inferorum pœnas, quò mortales, à malo perpetrando horum terrore, abstinerent, ac iustè, humaneq. uiuere, consueſcerent; idcircò hos Spiritus, in hominum opinionibus, nomine tantùm uagari, re ipsa autem nihil omninò esse, autumarunt. Quibus omnibus obnixè refragando Stoici, qui Socrati, hos esse, acceptum referunt, ac etiam Platonici, qui, uarijs proborum sapientumq. narrationibus freti, atque antiquis oraculis, pleriſq. historijs, quæ cuncta, hos apertè ostenderunt, innixi ferè omnes, Dæmones in rerum natura, & existere, & multarum rerum causam esse, procul dubio, asserere nō dubitarunt.

Itaque

Itaque Peripateticis, & alijs quibuscunque, multi enim, ut dixi, fuerunt, diuersum hac in re sentientes, aqua (ut aiunt) & igni, quasi profanis, ac religioni, quæ nobis natura, ut existat, comparatum est, penitus aduersarijs, atque ab eo non consuetudine renitentibus, optimo iure interdixere; in quorum sanè opinione ac sententia, quod nostris cum Theologis hac in re, pedibus inerunt: his enim, fidei afflatis lumine, uera de eis, ut dictum est, supernè concessum manifestare fuit, sanæ doctrinæ neminem unquàm discrepasse, in confesso est. Ea itaque de causa hi, tanquam ommino à ueritate aberrantes, immò prorsus eam respuẽtes, omnes posthabendi, in minimisq. ponendi sunt, qui, cunctis, hac in re Epicureis, Peripateticis, ac nonnullis etiam suffragantur hæreticis, qui uno cum ipsis ore, impudenti tamen, uel animæ immortalitatem, ne dicam corporis (cum Saducæis) resurrectionem, omninò abnuunt & abijciunt: nobis enim satis est, horum naturam ac facultatem, Stoicorum, atque Platoni corũ opinione probari, nullamq. esse legem, in qua horum substantia ac potestas, uerè abnegetur; uerùm etiam Arabibus, eorum secta, & Hebræis, Moysis lege, nobisq. fide, omni demonstratione longè meliori, firmiter credi & amplecti. Quod nimirùm patet, tum ex ueteri testamento, Gen. Sub metaphoris, ac Serpentis, Euam alloquentis, forma, & sine uelamine, in eodem, penès Iob, cùm etiam ex nouo, apud Matth. ubi legitur; Discedite à

me maledicti, in ignem æternũ, qui paratus est diabolo, & angelis eius, idemq. alibi sæpius: ex quo fit, ut Dæmones, in naturæ statu existere, lippis (uti paroemia fert) & tonsoribus liqueat. De quibus profectò spiritibus, quoniam, & nomine, & substantia adde etiam facultate, haud parum à Platonicis, nostri discrepant Theologi, quæ horum sit differentia, dicere, nunc animus est. Aiunt namque Philosophi, hoc nomine, Dæmon, cùm sciens Græcis sonet, & bonos, & malos angelos, ubi id utrosque non dedeceat, crebrò innui: unde et εὐδαίμονες καὶ κακοδαίμονες, frequens apud eos mentio reperitur: ex quorum sententia nostri Theologi, quibus hæc semper nomenclatura infensa ac odiosa habita est, omnes ualdè dissentiunt; inquiunt enim, hoc uocabulum, licet eorum creationis principio, his, & Angelis cunctis simul, ob communem inditam, propriæ naturæ scientiam, cõ uenerit; nunquàm tamen hos beatos Spiritus, nec apud Hebræos, nec penes nostros Theologos, demõstrasse: etenim hac uoce, non quod eis natura dedit, sed quod sibi, & ob propriam eorum malitiam, ob prætensamq. nostros in protoparentes, calumniam, obuenit, qua etiam & Diaboli nuncupantur, utique nec iniuria, ut inferius manifestabitur, omnes nostri periti intellexere. Quapropter nusquam non malum hoc nomen pijs auribus resonuisse inuentum est. neque mira res; cum scientiã, & iniquos, & prauos consecutos, reperiri, nihil

obstat:

obſtat : unum enim ex his donum eſt, quod haud quicquam, quo mereat, perficit habẽtem, neque hoc duntaxat nomine, hi nequam Spiritus nuncupati ſunt; at diuerſas, ut uarias in nos ſtruxere calumnias, appellationes, ſortiti fuere. Omnia tamen hæc, uel propriora eis, uel metaphorica ſint, eos, ut & opera eorum aduerſantur nos, prauos, iniquos, impios, ac crudeles nobis oſtendere altius euenit. Hinc fit, ut, uel exorciſmo conſtricti, eorum ſic nomina ſpernant, ſic aufugiant: de quibus ſingulis, ſuis in locis, dicendum reſtat. Verùm, de dæmonibus, quod ad eorum naturam ſpectat, haud modò, omnibus in rebus, ubi à noſtris, antiqui gentilium Theologi diſſenſerunt, cunctorum referam errores, cùm hos obiter omnes, opportunius referendi, offeret occaſio. At ſolùm (inquam) quidnam maior noſtrorum, de his ſcribentium pars, opinata ſit, quibus, tum ex eorum operatione, tum etiam ex fide, circa multa de his, omnis penè ueritas illuxit; quorum quidem opinio, neotericorum præſertim, non enim omnes ſic una concordant, ut ſecum nihil diſcrepent, hæc eſt. Dæmones ſcilicet ſpiritus eſſe, ſubſtantia bonos, quippè à Deo. Opt. Max. creatos, intellectu præpollentes, incorporeos omnes, & immortales, ſua uoluntate malos, quibus furor, rationis expers, ineſt, demens concupiſcentia, cogitatio præceps, atque proterua. Qua in re, quantùm errauerit Plato, eiuſq. imitator Porphyrius, ex hoc cernere licet; cùm alter apertè, hos ſpiritus, ac

reo, prætenuiq. ac uti aſtra, rotundo corpore tegi, alter uerò, inter eius aſſeclas doctrinæ haud uulgaris, eoſdem dicit, genus eſse, natura ſallax, uniforme, Deos ſimulans: quandoquidem, quod Plato ſentit, falſum demonſtratur, uel ex eorum actione, quæ (ut Philoſophis placet) formam ſequitur: nihil enim ipſi, licèt appareant, quod ſenſus habet, uerius operantur: Cæterùm, quicquid faciunt, ſolùm ab intellectu, ut ſuo in loco clarius apparebit, totum procedit, ac proficiſcitur; atque quod alter maximum eſſe errorem, uel ob id oſtenditur; cùm hi ſpiritus è tenebris, ut ſibi nonnulli hæretici finxerunt, mali non exurrexerit, quoniam nullum in mundo principium malum eſſe quiuit, ne duo cuncti potentes, (quod abſurdum eſt) dari cogantur; quando certè omnia, quæ uidentur; aut, quæ oculorum acie comprehendi non poſſunt, ex uno tantùm bono emanant initio: Cunctarum etenim rerum una eſt cauſa, a qua, cum ſit ſummè bona, nihil unq; proficiſci ualet. Quamobrem, haud ullum datur, ut autumauit Manes, ſummum in rerum natura malum: uidit enim Deus cuncta, quæ fecerat, & erant ualde bona. Reliquum eſt igitur, ut dæmon, alio ſit, quàm natura malus, uoluntate ſcilicet, cuius quidem firmam ac ſtabilem, poſt ſuum ipſius errorem, malitiam atque perfidiam, Aegyptij, qui hieroglyphicis quibuſdam, pleraque arcana abſconderunt. Scaleno, imperfectum quid continente, pingebant. Ex his habes

(candi-

(candide, pieq. lector) dæmonum naturam ſpiritalem eſſe initio perfectam à Deo creatam, debinc hos omnes in eorum cogitatione, ut ſatis in ſequẽtibus patebit, corruptos, lapſosq. quò tempus nos admonet, ne ordinem, cunctis in rebus, apprimè neceſſarium, vel hilum quidem tranſgrediamur, ut de eorum creatione, quid noſtri exiſtimarint Theologi, quàm exactiſſimè referamus. Hanc igitur, & ſi per ſimplicem emanationem, abſque ulla temporis intercapedine, motusue interſtitio, extitiſſe uolunt; Deo tamen haud coæternam, quòd ab æterna Dei ſubſtantia, quaſi à Sole radij efflu-xerint, ut arbitratus de mundi productione Philoſophus, cogitare, tantum abeſt, dicere, fas eſt; cùm ut ij extiterint, quia opera ſunt propria, extra Dei ſubſtantiam, ſola diuina uoluntas in cauſa fuit, quæ eos, ut & Angelos, ubi ſibi placuit, omnes unà produxit, ac effinxit; non enim unus alterum genuit, quemadmodum Cabaliſtæ nonnulli ſibi ſomniarunt: quorum opinioni ſatis Auicenna, haud profectò poſtremæ inter Arabes eruditionis, tractans de intelligentijs, firmius adhæſiſſe uidetur. Creatio namque ipſa, cùm infinitam ſibi poteſtatem exigat, creaturæ certè finitæ, nullo pacto impartiri uaeluit: ſic enim & propria eius natura deſtrueretur, & Deum, quem eſſe neceſſe eſt, alijs cunctipotentia impertita, exiſtere poſſibile eſſet: quod, ut abſurdiſſimum, eſſe minimè poteſt. Nec creati ex ſiniſtro maſſæ latere, ut Thalmudiſtæ ſibi fingunt, quodam-

quodammodo mali, quasi ranæ ac muscæ, ex subiecto putri; intellectiles enim sunt, omnisq. ut ostendetur, materiæ expertes: hinc ne mori quidem unquàm eos contingit, quemadmodum falsò nonnulli Philosophi ac etiã Arabes, ut dicetur inferius, ab ipsis spiritibus delusi crediderunt; nec etiam malorum animæ, ut Plotinus sensit philosophus, existunt, cuius opinioni Tertullianus adhærere uidetur: cuncti enim simul, ex nihilo, Dei præpotentis imperio producti sunt, quando, (ut ex superioribus uidere est) sibi placitum fuit, ab animis quæ corpora ut informent opus habent satis diuersi: at non ante hanc mundi constitutionem, ut plerique ex Græcis opinati sunt, qui spiritalem hanc naturam, multis iam sæculis corpoream, quò seipsos Deumq. supernè, ut sui contemplaretur, principium, præstitisse asserunt: cùm ueri simile id nõ est; quandoquidem Deus, cuius perfecta sunt opera, si seorsum à corporea, Angelicam creasset naturam; cùm hæc pars mundi existat, hanc mundi substantiam imperfectè fecisset; quod uel opinari, ne dum dicere, satis absurdum est, atque profanum. Sed creatos (inquam, ut quàmplurimi Latini saniores asseuerant) sub cœli nomine, prima die; quod quidem uerius esse, ipsa Scriptura sacra testis est locupletissimus, ubi Deum dixisse legitur: Quando facta sunt sydera, laudauerunt me Angeli mei. Quis enim esse potest, in lectione sacrarum literarum uel mediocriter uersatus, qui adeò excutiat,

ut

ut quarta die, ſydera creata fuiſſe, penitus non uideat? An ergo, ſi tunc ſydera facta ſunt, & Angelos ipſos, tum ſimul factos fuiſſe, non oportuit? At oportuit profectò; alioquin, quomodo, (cum nisi forent quidem) Deum ipſi laudauiſſent. Nec dicere ſatis eſt, eos ſecunda, aut tertia die creatos fuiſſe, cùm horum mentio hiſce diebus, ſacra in pagina, nulla omninò reperiatur. Reſtat ergò, conſequiturq. ex dictis ſuperius, ut prima die, ſub Cæli nomine facti ſint, maximè cùm & Propheta dicat: Fecit cœlos in intellectu; quod quidem, de intelligentijs multi non uulgares exponunt, quas initio cum cœlis, ut eos mouerent, ac uirtutes influerent, creari neceſſe fuit. Ex his itaque ſatis intelligi, breuiſſimè quidem, non dubito, quidnam, de creationis eorum æuo, plerique ferè Latinorum Theologorum cœtus meditati ſunt; quinimò, & ipſa Eccleſia, æterna ueritate confirmata, aſſerere uidetur. Nunc uerò reliquum eſt, ordine rerum attento, utpote in rebus enarrandis maximè neceſſario, ut, quonam pacto creati fuerint, apertius, quo ad fieri poteſt, à nobis explicetur. Facti ſunt ergo, ut & cæteri Angeli boni, ac perfecti omnes; at illi, non ex æquo, hanc ſuſceperunt perfectionem; licet hac de re, nihil inter eos, inuidiæ ortum fuerit; uerùm, cuncti, pro naturæ eorum captu, contenti fuerunt: quam quidem naturam, inter ſe differentem his omnibus, à materia, Hebræi, ac Platonici, obueniſſe, aſſerunt: non enim abnegant, hos

Spiritus,

Spiritus, omni prorsus materia carere; tametsi, qua eos donent, haud sit, sicuti nostra, diuersarum formarum, ob contrarias scilicet, quas habet, qualitates, auidissima: uerùm continuæ corruptioni minimè, ut cælestis, obnoxia. Quod cùm procul a rei ueritate remotum, repertum sit, tum ex eorum substantia, atque operatione, quorum altera, omni corpore caret, altera tantùm intellectilis existit, ut inferius copiosè demonstrabitur; tum etiam ex Dionysii autoritate, omnem ab eis, materiam amouentis; mirum non est, si multi, haud quidem spernendi Theologi, hos, qui secus asseuerant, & sentiunt, ceù prorsus ignaros, ab eorum classe, omnes eijciunt, expelluntq. nec tamen est, quin & ipsi secum, haud dißentiant, ac disceptent, quandoquidē in duas diuersas, separati animi sententias, qui a Diuo Thoma sunt, eos tantummodo forma inter se differre dicunt, a quorum profecto opinione, iterum atque iterum discrepant, quicunque Scotum sectantur, sectantur enim eum multi, ijq. minimè contemnendi Theologi, qui haudquaquàm temerè, sibi sentire uidentur, asserentes nimirum, nihil omninò incōcinnum ac absurdum esse, horum Spirituum, plurimos, sub una forma existentes, propria, qua sunt, indiuidua natura, mutuò, unumquemque, sua disserre; ubi, & animæ unius formæ omnes, absque tāta formarum uarietate, specierumue multiplicatione, in primo, ut inquiunt, naturæ instanti, quibusdam internis, propriæ essentiæ gradibus, inuicem

inter

inter ſe diſtent, ac differant. Cui quidem rei, quò opinio eorum reddatur probabilior, libenti addūt, annectuntq. animo; præter talentorum, quæ initio ipſis data ſunt, uarietatem, ſatis naturæ ordinem dedecore, tot Angelorum ſpecies, intellectili ac glorioſo in mundo, Dæmones cùm æternùm apud Tartara damnentur, deeſſe; quando, ſi una quidem ſpecies deſiiſſet, hoc ne corporeo ne ſenſibili orbe, quem illius inſtar ac ſimilitudinem creatum, aiunt, imperfectus meritò dici poſſet, eoq. magis, quòd, omnibus ex nationibus, linguis, ac artibus, quàmplurimi apud homines, ab æterno cruciatu, Dei tamen ope adiuti, incolumes reddantur. Qui profectò dæmones, quàmuis creati fuerint omnes, quòd Spiritus, quòd indiſſolubiles, quodque immortales, æquales, ut Angeli, ac ſimiles cuncti: non tamen eſt, cùm ex omnibus ceciderint, (ut infrà oſtendetur) Angelorum ordinibus, ubi complurium formarum exiſtit uarietas, qui mutuò ſibi, & ſpecie nonnulli, & poteſtate, quamplurimi diſtant, differantq. Quorum quidem differentia, quæ, & quanta inter eos ſit, Deum ſolummodo, qui cuncta, numero, pondere, ac menſura fecit, & ſtellas, unamquamque illarum, ſuo nomine uocās, minimè latere poteſt; nobis uerò, hoc tantùm diuina reuelatione pateſactum eſt, quòd, licet tres eſſent Angelorum claſſes, nihilo tamen ſecius, nec excellentioris naturæ uigor, quin hi ſpiritus ſtarēt, nullam infirmitatem adduxit, nec minor ſapientiæ

uirtus,

uirtus, ne intelligerent, ullam ignorantiam ingeſſit, nec etiam inferior libertas, arbitrio, aliquam, ut caderent, neceſſitatem impoſuit: Quinimmò ex hac eorum uarietate, quæ in mundo intellectili facta ſunt, admirabile ac ſtupendum, ut in hoc præſenti, ob rerum ſenſibilium diuerſitatem, decorũ, ornamentumq. emanauit: Nec ex tanta horum uariatione, quicquàm eis imperfectius euenit, quò de ſuo creatore, iuſtè conqueri poſſent; quamquàm natura, quantò quis ſuperior eſſet, tantò ſe inferiore, perpauciores rerum ſpecies intelligit, & ampliori uirtute ualet. Cunctorum ſiquidem, propria, cuiuſq. uirtus tanta fuit, ut eis, nihil aliud perfectionis, quod natura capere poſſent, abſque propriarum, uniuſcuiuſque formarum mutatione, unquàm addi potuiſſet; quod ob eius propriam deſtructionem, unuſquiſque renuit, ac recuſat. Hoc ergò modo producti fuerunt dæmones omnes, ut reliqui Angeli, quoquo pacto, ut eis par erat, natura felices. Tanta namque eis naturæ indita fuit perfectio, in qua ſic omnino perdurare ac conſiſtere poterant, ſi quidem ipſi uellent; (ut quamquàm flexibilem, tum quo animo ducerent, arbitrij libertatem ſortiti eſſent) nullo, ſi id intenderent, pacto, cadere poſſent. Suo igitur ipſorum, crimine, culpaq. cecidere omnes, cùm ipſi proprio, quod facere noluerunt, Marte, ſtare ualebant; ex quo tandem tali ac tanta deſuper, ſi modo conſtitiſſent, omnes gratia obumbrati donatiq. fuiſſent, ut hanc ultimam

timam felicitatem, quæ haud naturæ, sed eiusdem finis est, consecuti, instar Angelorum, diuina semper essentia, conspectuq. fauentes, essent; & si non ex æquo, ob præstantiorem eorum naturæ gradum, diuersamq. quam habuissent, gratiam, uti nec Angeli, nacti ferent. At illorum, qua fuerant, animi instabilitate, ut prælium in ipso cælo, inter eos magnum exortum sit, effectum est: quoniam Lucifer (ita, à præstantiore, qua donatus erat natura, nuncupatus) quem reliqui eius complices, proteruiæ suæ consentientes, ultrò hunc, in tam funestissimum errorem, duci adhæserunt, tanta inflatus superbia, uenenata prorsus rabie ac uesania tumens fremensq. dum suam pro se eo quod Angelus in qualibet rerum, specie intuenda naturam, quam ea de re continenter intuebatur, aliorum omnium substantia, pulchriorem atque excellentiorem conspicatus: ut corrupto sibi animi intellectu, non ulla quidem perturbatione sensibili, cùm nulla ei talis ineſſe potuerit, sed iniqua sua ipsius uoluntate, dicere non erubuerit: Ponam sedem meam in Aquilonem, & ero similis Altissimo. Quod quidem omniũ grauissimum peccatum, maximeq. omnium execrandum scelus, nefas, horribilisq. blasphemiæ nulla unquàm ratione, (ut falsò Origenes censuit) expiandum, alio enim nullo suggerente, ab ipsomet spontè, patratum fuit; quod non uerè extiterit, mirum in modum Theologi certãt, & adhuc sub iudice (ut fertur uulgò) lis est.

Quan-

Quandoquidem nõnulli fuisse aiunt, quod dæmon, natura contentus, qua donatus erat, ultimam, ad quam duntaxat, gratia consequendam, procreatus fuerat, diù, felicitatem respuit. Aliqui, uolunt fuisse, quod fortitudinem suam, non ab ipso Deo, à quo cuncta bona, tanquàm fonte perenni, promanant, sed à se ipso proficisci, sibi persuasit, pro certoq. habuit; hinc factum esse, inquiunt, ut cùm mutabilis foret, natura; immutabilis culpa; malo tamen liberè semper adhærendo, utique efficeretur. Quidam uerò existimant, quod, uel omittens, uel proprijs uiribus innixus, id quod gratis consecutum esset, ultrò tentasset. Nec etiam desunt, qui hoc peccatum fuisse dicant, quod sibi Messiæ locum uẽdicare, statuisset; propterea, quod, cùm se uideret, cæteris omnibus (ut relatum est) natura præstantiorem, satis, diuq. optauit, ut eius causa, reliqui omnes, sua ipsius, quò penes Deum, consequerentur gloriam, opera uterentur. Verùm alij, hunc tanti piaculi ansam fuisse, affirmant, uarijsq. argumentis corroborant; quod Dei splendorem, quem altissimi uoluntate, diuini quadam luminis reuelatione, incarnandum præuiderat, (ueniret enim hic sanctissimus Dei character, nisi, nos ut redimeret; cum opus tum non esset, ut sua humanitate, maiori gloria nos afficeret) adorare, ut cæteri Angeli, ob suæ naturæ superbiam, iterum atque iterum detractauit ac renuit. Solum, qui Scotum sectantur, a litera minus recedunt. id enim

peccatum

peccatum fuiſſe aſſerunt, quod Dei, uerè æqualitatem ac omnipotentiam, quod litem ſonat, quæ tamen nullo unquàm pacto, ulli creaturæ communicabilis eſt, perturbato, peruerſoq. appetijt animo: quod profectò haud aliunde, quàm ſuaipſius peruerſa prouenit uoluntate: cum ob eſſentiæ præſtantiam, maiori potius, Deum proſequi amore, debuiſſet, cæteris omnibus ſubmiſſius ſe gerendo, Deoq. gratias immortales habendo, id quod hic in terra, apud nos, dum illius proprium cultum tanto pere expetit, apertè præſeferre uidetur. Quorum quidem opinioni, utpote ueritati ipſi, haud parum conſentaneæ, multi ex Theologis facilius adhærent: qua de cauſa, hoc ſcelus crimenq. nefandum & abominabile, haud exiguos belli apparatus inter eos, ob diſparem nimirum, eorum, ab Angelis, uoluntatem, excitaſſe, credere par eſt; Vbi Michael bonorum dux, tanta fortitudine, Draconi pugnanti reſtitit, (hoc enim nomine Luciferum, malorum principem nuncupari, ob lethiferum, in cæteros effuſum uirus) ut magno eis, ultrò citroq. prælio certatum ſit, non corporeis quidem armis, cùm ipſi ſpiritus ſint, omnisq. corporeæ molis, (ut ſuo docebitur loco) expertes, nec cæli ob eorum naturam ſcindi, queunt, at ſola animi uoluntate, quæ omnium actutum ſibi clarior reddita, non ſecus, ac ſolis radij, uaria pertranſeuntes ſpecula, Draconis, ut peruerſa atque impia; ſic ingratis ſuperbisq. hanc intus eis ſimul ortam, ac deſoris o-

ſtenſam, omnibus approbantibus, ita renuitur, ac incuſatur cunctis bonis, ut utrinque obnixè certantibus, poſtremò, ipſius factio, proprijs freta uiribus, adeò debilitata eſt, ob gratiam Angelis, uiua fide, deſuper infuſam, quam in Meſſiam forſan, ut aliquibus placet, futurum, aut magnam, ueramq. ſummi Dei bonitatem habuere, ut uel à bonorum minimo quoque de cælis omnes deturbari ac deüci potuerunt, uſque adeo natura ſuperatur a gratia. Verumtamen, ubinam cælorum, id certamen peractum, & quamdiu huius certaminis acies durauerit, magna inter Theologos, cùm diuerſa plerique hac in re ſentiant, controuerſia, etiam num eſt. Thomiſtæ namque cum multis alijs Ezechielis auctoritate moti, qui Diabolum, in Dei delicijs fuiſſe inquit, atque ob ſimilitudinem terreſtris Adæ peccantis, in Paradiſo perſuaſi, tradunt hoc prælium commiſſum, in cælo Empyreo, ubi beatorum ſpirituum, ac deliciarum locus eſt. Alij, quorum primus Diuus Auguſtinus non exigui momenti fuiſſe uidetur, apertè aiunt, hanc Angelorum pugnam, in ſuprema aeris extitiſſe regione, quam cælum, interdum nominari, conſuetum eſt. Ego uerò, ſi hoc mihi dicere fas eſt, neutrobique hoc prælium factum, apertius referre, auſus fuerim: quandoquidem, niſi prorſus conniuentibus (ut fertur) oculis præteream, ubi hãc rem, ut Aquila in ſuos pullos, firmius Solem inſpicere enitor, perſpicuè mihi uidere uideor; nullo Angelis pacto, qua ſunt

incorru-

incorruptibili natura, hunc aeris tractum, ob eius corruptibilitatem ac mutationem, initio conueniſſe, qui poſtea eis non nulli. pœnarum generi, ac ignobili exercitationi datus ac conceſsus eſt; nec etiam cælum Empyreum, gloriæ, ac non naturæ locum, ob ſupernaturalem, ſuperq. eminentem eius excellentiam; neque illud Ezechielis dictum, nobis quicquam aduerſatur, cùm id uerbum, non loci qualitatem innuere uideatur, ſicut, nec noſtri etiã Saluatoris, in cruce pendentis, ad latronem facta promiſſio: Hodie mecum eris in Paradiſo; at eius conditionem, ac ſtatus qualitatem, qua Lucifer altius aliquanto, quàm cæteræ tum omnes creaturæ, Deum, ut totius naturæ auctorem & principium, magna cum eius delectatione, ob propriæ eſſentiæ præſtantiam, cum alijs contemplari potuit. Quodquidem ueroſimilius eſſe, haud parum ad hanc noſtram ſententiam facit, quod Diabolus inflatus, & elatus ſuperbia dixit: In cælum aſcendam, & ſuper aſtra ponam ſolium meum. Nam ſi in cælo Empyreo hæc pugna facta, quorſum hæc uerba? cùm locus, hoc, nullus ſuperior; an allegoricè tantùm interpretandum? haud certè. cùm ex litera ſenſus, ubi id fieri poteſt, eliciendus ſit; non ergo is locus hoc certamen; at firmamentum ſuſtinuit. quod Ioannis auctoritati innixus, conuenienter dici poſſe, mihi uideor, qui in Apocalypſi ſua Draconem, noſtrum antiquum hoſtem, tertiam, ſecum ſtellarum partem traxiſſe ait, quod eos, ut pro

pria eorum mobilis, ac incorrupta natura ostenderetur, nihil magis decuit, quàm hoc cælum, quod mouendo, absque sui mouetur corruptione. quo peractum est, ut alibi de more Angelorum, triumphus fuerit, & alibi, quàm ubi disceptando obtenta est victoria, dæmonum atrocissima pœna æternumq. sine fine supplicium; atque ut Angeli, uel loco Paradisum: ita dæmones inferna eodem tempore, non iniuria senserint. Verùmtamen, quanto hi Spiritus tempore, in cælo, ab hac eorum ruina steterunt, ac quãdiu cum Angelis mutuò concertauere, nondum apud Theologos decretum est. Nam, qui D. Thomæ (qui non minus apud Theologos, quàm ipsos etiam Philosophos, tanquàm alter Aristoteles celebratur) sic addicti sunt, ut ne unquàm ab eius opinione uel sententia, transuersum etiam (ut aiunt) unguem recedant; duo tantum instantia ab eorum creatione ad ruinam usque interfisse tradunt, unum scilicet, quo puris naturæ dotibus duntaxat omnes extitere; alterum, quo peccato obnoxij, à cælo, Angelorum ministerio, qui gratia confirmati sunt, excluſi & expulsi fuerunt; At eorum, qui non ita in uerba sui magistri iurarunt, quasi, ut sese sui animi omni iudicio ac opinione priuent, nõ omnes eiusdem omnino sunt sententiæ; sed bifariam inter se diuisi aliqui, qui Scotum suum ducem agnoscunt, (qui & non sine causa, Subtilis, nomen meruit,) ij quatuor ab eorum productione, ad casum

ſum uſque moras interuenisſe aſſerunt, nõnulli ue rò multis argumentis, tres tantùm affirmare conã tur; Et primam quidem, quam cunctos naturæ mu neribus contentos fuiſſe, aſſeuerant, ſecundam, quæ tantum naturæ Angelicæ ualuit, quantùm no bis totius, quo uiuimus temporis interuallum; qua quidem ſecunda mora, ſic eos a ueritate declinaſ- ſe, nonnulli affirmant, ut primo ab ipſis commiſſo crimine, & ſi nimia inflati fuerint Philautia, po- terant tamen eas, modo uellent, cùm adhuc eſſent in uia, ſatis pœnitere, ac facile miſericordiam, ue niamq. a Deo, qua utitur in opus ſuum clementia, ac longanimitate propenſus, conſequerentur. Quã- uis huic contradicant plerique Theologorum, qui omnibus uiribus contendunt, nullum omnino in hoc innocentiæ ſtatu, errorem, uenia ulla dignum eſſe potuiſſe. adhuc enim nulla creatura corrupta erat; ex qua quidem corruptione, peccatum, tanquàm ex Epimethei pixide, cumulatim in mundum inuo lauit, quod haud negari poteſt; At ſic, quod nihil tum uenia dignum fuerit, cùm uel propter libe- ram Angelorum uoluntatem, ita fuiſſe, certè de- cuit, quod uſque ad ultimam ipſorum damnatio- nis moram duraſſe, non pauci perhibuere Theo- logi, ne ſcilicet adeò nobilis ſpiritalis creatura, uel exiguo temporis momento, erroreq. modico ob ſtinationis inquam ratione, cui obnoxius ſtetit, præ ſertim cùm mutabilis ſuomet principio omnis crea tura extiterit, tam repentè, æternis cruciatibus,

paulo postquàm esset producta, manciparetur, eò maximè, quòd in suis, ut Scriptura inquit, Angelis reperit mutationem. Verumtamen Dæmones (libet enim incœptum ordinem prosequi) plus iusto et æquo diutius, à uoluntate sui Creatoris sese abstrahendo, usque adeò omnes, sui ipsorũ amore immoderati stulti, & ebrii, in hac secunda mora processere, ut tandem iustissimo Dei iudicio, honorem suum alteri non dantis, in ea præfracta ceruice, in odium Dei obstinati perseuerantes, ad unum omnes in tertia damnarentur mora, nulla prorsus iusta excusatione ipsos releuante: siquidem hoc iudicio & sententia non præcipitatione quadam, sed sed potius æquissima Dei longanimitate, iustitia, nempe, ipsa misericordia temperata, contra ipsos processum est. Adde, quòd non unius, ut nonnulli opinantur, tantùm criminis rei peracti fuerint, sed & diuersorum, quibus omnes simul, sua tamè quisque peculiari malitia, ineffabili cum cupidine agitabatur. Hi enim uarijs flagitijs scelerибus impliciti à minoribus ad maiora & atrociora, semper adeò progressi sunt, ut, & si non ex æquo cuncti, suæ naturæ præstantia; at uoluntatis certè imperio, frenum scelerатissimis cupiditatibus laxando, in infinitum peccauerint, adeò ut in Dei extremum contemptum & odium (horribile dictu) sic prolapsi & demersi sunt, quo inde pedem referre, retrocedereque, tandem ipsis integrum minimè fuerit. Hinc factum, ut hac tandem sua postrema &

funeſta mora, ipſi dæmones è Cælo, non ſecus, ac plumbum, in aquam, Angelorum, ut dictum eſt, miniſterio, electi præcipitatiq. fuerint, non ſine ſumma extremaq. ſuorum ignominia, ſic interni, uermi nis nunquàm morientis, arroſionis dolore, & ad in ferna plerumque relegati; eorum enim plurimi adhuc, (Diuo Iacobo innuente) huic caliginoſo frigidoq. aeri inhærent; quem quidem ipſe Deus, pro ſua miranda & infinita prouidentia, ut nos incautos exerceant, & ad timorem Dei ſomnolentos exuſcitent, uſque ad diem magnum Domini, ne & ipſi penitus ſine cauſa ibi relicti uiderentur, ipſis ita conceſſit permiſitq. quibus etiam interdum in executione ſuæ diuinæ iuſtitiæ in nos homines utitur, ut ſuo loco dicetur. Atque hos omnes, qui huic incluſi ſunt aeri, inferiores fuiſſet radunt: magnates enim ob eorum nobilitatem, propriæq. uoluntatis a Deo ſe auertentis furorem & impetum atrocius alijs in creatorem ſuum peccando, iuſtiſſima Dei trutina rem examinantes, ad infima Tartara detruſi ſunt, unà cùm eorum principe Draco ne. Hic enim cùm ſuæ ipſius ſtolidæ ſuperbiæ ueneno, plus cæteris inflatus, nobilioris ſuæ eſſentiæ à Deo conceſſis donis ad id elatus, reliquiſq. tam turpiſſimæ, æterniſq. doloribus expiandæ apoſtaſiæ, anſam præbuiſſet; haud iniuria qui amiſit mentem, qua ſummo torquetur opere, & Dei iure optimo, pœnas delictis commenſurantis, acerbiores quoque luit, ſuſtinetque. Cæterùm, quanta pars

lapſu illo ceciderit, & an ij omnes unius, uel diuerſorum ordinum fuerint: non minima inter Theologos, ea de re diſſenſio eſt. Quidam enim conſiderantes, multò maiorem hominum turbam, ad inferos, cum diabolis ibi cruciandam detrudi, quàm ad cœleſtia gaudia cum Angelis perfruenda, euehi: huius quiddam inſtar ac ſimile in ipſis etiam Angelis, uſu ueniſſe, opinati ſunt: qua de re, maiori eos etiam numero ad inferos detruſos, hinc colligunt. Alij uerò, ſanioris aliquantò hac in re (ut mea fert opinio) iudicij, oculis defixis in bonum illud, quod ſpiritibus, ut intellectus purioris capacibus, inerat, ideò minorem eorum partem, hoc lapſu corruiſſe, uoluerunt; quorum quidem opinio, ut uerò magis conſentanea, ita magis amplectenda, mihi uidetur. Quotus tamen quiſque eorum ſic præcipitatus è Cœlis fuerit, a diuerſis in diuerſas opiniones, itum eſt. Nam quidam, partem decimam, huius flagitij ream peractam fuiſſe, referũt; alij uero, nonam his æternis pœnis deſtinatam. nec pauciores reperire eſt, numero, qui tertium duntaxat Angelorum agmen, damnatum aſſerunt; quorum ſententiæ aut opinioni, utputa D. Ioannis ſuffultæ auctoritati, ex ipſa ueritate hæc uerba depromentis: Draconem, ſua ipſius cauda tertiam partem ſtellarum, ſecùm traxiſſe, plerique tutius inhærendum prædicant. Verùm, à quotis, quibuſue ordinibus, pars hæc deiecta fuerit, quod non ſecundum gloriæ ſtatum intelligendum, cùm nec etiã

in

in meriti, ut multi uolunt, conditiones unquàm ſte terunt: at, ut in puris fuerint naturæ dotibus, inferioribus, nempe, an ſuperioribus ordinibus, an mixtim ex omnibus, ſatis ſuperq. inter Græcos ac Latinos Theologos contenditur. Illi enim ſpirituum pronitatem, ut materiæ magis appropinquantium ſolummodo conſiderando, retulerunt, unà cum non nullis Platonicis, qui Cacodæmones, ut Ioui rebellarent, materiam in cauſa fuiſſe, produnt, uel omnes, cùm eorum principe diabolo, quem Ophineũ, ueritati alludendo, uocant, de inferiori ſede deturbatos. Noſtri autem cùm nihil eis materiæ adſcribant, de cunctis electos fuiſſe ordinibus, meditati ſunt; licet propter horum minus nobilem, minuſq. quàm ſuperiorum, præſtantem naturam plures, ex inferioribus deturbatos fuiſſe, aſſerant, negando prorſus, Diabolum, cum aliquibus, qui excellentioris eſſentiæ fuerunt, de inferiori claſſe extitiſſe; quem profectò longè omnium peſſimum, non temerè, cunctorum ſupremum, haud pauci Theologi aſſeuerant, præſertim, cùm nihil, quod nonnulli obyciunt, de Ezechielis dicto obſtare inquiunt: In Cherub extentus, & protegens, poſui te in monte Sancto Dei: ubi multi Theologorum ſunt, qui apertè confitentur, ſic Draconem a Sancto Propheta nuncupari, ob præſtantiorem eius ſcientiam, quæ propriam, quam habuit, ob naturam, reliquos omnes facile ſuperauit: cæterùm qui alio nomine, quod ei immenſus Dei ardor indidiſſet, ni propria

ipſius-

ipſiuſmet peruerſa uoluntate, Deo reluctando, perdidiſſet, utique appellandus foret: etenim capitali charitatem peccato, quòd ipſi omninò aduerſa, & ex diametro contraria ſit, nec perſiſtere, nec exhiberi, in confeſſo eſt. quo agitur, ut eius nobilem eſſentiæ gradum exprobrando, alio nomine uocari non potuerit. Nec quicquàm impedimento eſt, quòd hanc firmam eorum ſententiam, Draconem ſcilicet, bonis omnibus, ab initio aduerſantem, æternamq. oppugnantem ueritatem, de Seraphico ordine, apertè expreſsèq. in ſacris literis non reperiant; cùm id ſatis elici per eos poſſit, qui non oſcitanter ſacram Scripturam ſcrutantur, uel ex eodem etiam Propheta, haud perperam intellecto, qui eius ruinam enarrans, ait: Quomodo enim mane oriebaris Lucifer, & reliqua. ex quibus profectò uerbis, ſi ſaniori iudicio examinantur, penſanturque, clarè admodum liquet, peſſimum hoc caput, ad aliud quicquàm, quam ſupremum omnium ordinem, in quo primũ Dei uoluntate conditus eſt, referri minime poſſe; tum ex ſtellæ magnitudine, ac perlucido eius fulgore, tum ex diei, potiori ac nobiliori parte, cuius tanti criminis, nunquàm eũ, ſicut nec cæteros dæmones, immenſa, & infanda malitia, perfidia, & obſtinatione prohibente, uel minima etiam ex parte pœnituit; quamuis ob tam execrandum facinus, ex cælo ipſo, partim in hanc (ut ſupra dictum eſt) tenebroſi, algidiq. aeris regionem, partim, & ad infima tartara, extrema

cum

cum eorum pernicie, ſumma omnium turpitudine, æternis demique cruciatibus afficiendi, deturbati ſunt. in qua tamen humanum omnem captum excedente ſummè miſerrima conditione & ſtatu, longè nihilominus quotidiè eis miſeriora metuenda, formidanda, expectandaq. ſunt, denique adeò peccato Jeſe manciparunt, eoque, ut ſus luto, delectantur, occalluerunt q. ut non niſi malum, & uelint & agant: id, quod non hinc ſolùm euenit, quòd Dæmones omnia intellectu percipiunt, quo per prima, ut & nos, principia mouentur; Verùm inde multò magis, quòd hoc modo diuinæ iuſtitiæ ordini placitum eſt confirmari, horrendæ nempe a Deo defectionis crimine non aliter promerentes, ita ut nulla dehinc amplius uenia gratiaq. qua rurſus ſubleuentur, digni uideantur, immò potius in omne æternùm grauioribus indies, magis magiſque pœnis meritò miſeri ſubijciantur.

DE NATVRA DAEMONVM

IO. LAVRENTII. ANANIAE TABERNATIS THEOLOGI

LIBER. SECVNDVS

EX his itaque, quàm breuissimè id potuit fieri, præmissis, cùm de nomine ac natura, tùm etiam miserrimo dæmonum lapsu, eiusq. causis, unicuique facile rem constare posse, arbitror. Ex quo autem, sæpius dicto modo, pars eorum ad infimos tartarorum abyssos præcipitati, pars uerò altera eaque potior, huic nos circundanti obscuro, ac gelido aeri, inhæsere, uariam quoque tentandi uoluntatem, atque potestatem nacti, pro uarijs ab ipsis cõmissis criminibus, quorum quidem causa, ne uel minima ducuntur pœnitentia; immò, quod in ipso cœlo sese assequi potuisse desperarunt, id hic in terris, omnibus neruis uelis remisq. (quod dicitur) freti sua astutia, perficere contenderunt. Hinc & factum, ut cùm primum Adamum, iam factum formatumq. conspicarentur, nihil omninò intentatum certè

certè reliquere, Acheronta etiam ipſum mouendo, donec, cæterorum conſpiratione facta, ipſe Lucifer, ceu Vertumnus in uaria rerum miracula ſeſe animo transformans, tum autem ſpeciem ſerpentis ſimulans, ipſius ſociam uenenata ſua aſtutia circumueniens, ſocium ſuæ a Deo, creationis auctore, defectionis (proh dolor) faceret. Dracopeta enim Græcè ſerpens eſt, qui Euæ cauſa ſeductionis fuit: nullum enim aliud animal, quã ipſum anguem, ita horribilem aſpectu, ei ut, ſubiret permiſſum fuit, nec ut alio ullo ſigno, quàm, ut loquendo ſuæ uoluntatis ſenſum clarè exprimeret, conceſſum; ea maximè de cauſa, quò noſtri primi parentes, id conſpicati, quaſi præmoniti, tam ſibi, quàm ſuis poſteris, eò cautius proſpicerent, malumq. id omnium maximum declinarent, id quod & ipſe Dominus, ſi ex contumacia, ſui obliuiſcerentur præcepti, ſibi euenturum prædixerat. Ipſi, porrò, Dæmones, hanc eorum non tàm duram, quàm magis miſeram & horrendam prouinciam, non ſolum, ut Deo aduerſarentur, ſed etiam ob eã, qua laborant, inuidiam ſuſceperunt, cùm hoſce in præſenti ſtatu innocentiæ creatos uiderent, ac in futuræ gloriæ, ſi ſtabiles permanſiſſent, perſtitiſſentque, conditione, quæ gratia dehinc confirmati auctiq. conſequerentur, qua ipſi Dæmones, ab hominibus, uera & perpetua felicitate honoreq. ſuperarentur æterno: uerùm & hoc inſuper metuentes, & ueriti, ne & homines, in eorum ſedibus, ex quibus

bus ſumma & perpetua cum ignominia, gementes & fremebundos deturbatos ſe minimè obliti eſſent, ſumma, uiceuerſa, & perpetua, cum gloria, & honore coronandi, collocarentur, ſubſtituerenturq. Cuius quidem rei cogitatio, quantum dolorem æmulationemq. in eis concitarit, dictu haud facile eſt. in ijs præſertim Spiritibus, quibus nihil unquam ſtolida ſuperbia, magis elatum, &, uſque dum rumperentur, inflatum, auditum eſt. Inde, tãtum in odium, tantumq. furorem & rabiem, contra Deum, eiuſq. denuo formatum opus acti, ex propriis ſecundæ moræ actibus concepta inſania inflammati ardent horrendum in modum, ut omnia, nunc eorum conſilia, acta & facta ſceleſtiſſima, in eum ſolum ſcopum, quaſi colliment, tendantq. ut, ſi, ullo pacto, foret poſſibile, Deum honore ſuo diuino, exuere & ſpoliare, eundemq. ſibi falsò uendicare, omnibus neruis contendant. Cumq. id uirulentum odium in ipſum Deum ſine ullo ſucceſſu & fruſtra quidem ſe euomiturum Lucifer uideret; at in eius creaturam hoc facere, tentandum duxit, cum in terreſtri Paradiſo, ad Euam primam noſtram matrem, utpote figmentum imbecillius, phaleratis uerbis, mira aſtutia, uiam affectauit, porrigendo, & ad guſtandum inuitando, pomum illud, ut aſpectu pulcherrimum, ita guſtatum, ac comeſtum, omnium in mundo rerum, infeliciſſimum, cauſam nempe primam, ac præcipuã, omnium, quorum terra & mare, plenum eſt, malorum,

lorum, mortis denique uniuersæ carnis sempiternæ & perpetuæ. Verumtamen, & si hinc potissimum appareat, ipsũ Diabolũ, hac sua prima seductione, & in posterũ, quoque perpetuũ, & ἄστατον δὸν bellũ toti hominum generi indixisse, adeò ut omnibus pijs perpetuò magisq. quàm alijs, cum eo decretandum sit: simul tamen nihilominus, Dei omnipotentis in suum figmentum, hinc insignis & paterna elucet pietas & prouidentia non adeò Diabolo laxantis frenum, ut, sua quam animo conceperat, sibiq. certo promiserat, perfecta potiretur victoria, siquidem, ipsum Adamum, (& si postea non minus peccantem) aggredi primum dubitauit, quod tamen in Eua, utpote imbecilliori creatura Dei, ipsi magis (proh dolor) successit. Adam enim nobilioris naturæ, totius generis humani principium, magnum mundi miraculum, non primum à serpente, sed persuasu potius mulieris suæ, delusus legitur, unius tamen & eiusdem pœnæ socius iustissimo Dei iudicio factus, misericordia tamen Dei ineffabili, qua quodammodo se ipso maior est, semperq. iustitia diuina temperata, hoc tantum inflictum malum, alijs æterna morte piandum, remedio & antidoto longè efficaciori ipso morbo, haud multò post (prolatis primis promissionibus ex sinu æterni Patris,) ostẽso, uerus Samaritanus, sanare nõ destitit, adeò, ut nemo unquàm, nisi hoc malo pueris Dei uisione in Lymbo orbari, suaq. ipsius quisq. culpa ad Tartara eũ ijs affligẽdos detrudi, æternumq.

perire

perire neceſſe habeãt. Neque hoc tam ſceleſtiſſimũ facinus ipſe Dæmon cũ ſois complicibus, tulit inultum, cùm longè atrociſſimis pœnis, in omnem æternitatem afficiendus, dehinc à Deo, condemnatus ſit. dictumq. ſerpenti ſemen ipſius mulieris contriturum caput eius, Quod & ſigno diuino unicæ pellis myſterio obumbratum eſt, qua parentes noſtri, ſeſe exterius nudos cooperire tegereq. iuſſi. interius animo crimen uulnuſq. tandem tegendum, ſanandumq. fore, non ſine maxima animorum lætitia perceperunt. uel tum etiam, cum deſtituti omni ſpe, præ dolore animi inſando, in æternam deſperationem, præcipites fuiſſent acti, peculiaris Angeli illuminatione ſubleuati, quem ſecretiores Theologi, Raziel fuiſſe aſſerunt, pelle illa ouina, uerùm & immaculatum agnum ipſis præfigurante. Hinc, cùm, & quod hac uia aggreſſus erat, nõ ſibi ex animi ſententia, ſuccedere, uideret dæmõ, non potuit non maiorem in modum triſtari ac dolere; cùm tamen ob noſtram præuaricationem, ab ipſo, tanquàm auctore, profectam, nonnullam, neque eam minimã in nos poteſtatem ſibi acceſſiſſe, haud ignoraret, eam in nos exercendi, occaſionem nullam prætermittit, diuerſis technis retia tendens, nunc noſtris corporibus, nunc uerò bonis, utinam non inſuper, pelle tectis, & ſanguine agni conſperſis, multorum animabus, hinc & Satanas, quod perpetuò nobis aduerſetur, alio nomine dicitur, unum ad hoc, alterum ad aliud flagitium perpe-

trandum,

trandum, in quod ſcilicet, cuiuslibet naturam pronam per ſe eſſe, uidet, incitando. Varia autem atque diuerſa dæmonum, nocendi facultas, non tam a præſtantiori horum (ut aliquibus placet) forma, unde omnis noſtra operatio, quàm, ut alijs, & fortaſſe rectius, ex ultimo eorum uario nixu, magnoq. conatu procedit, quo cum adhuc in cœlo exiſterent, magis procliues ad hæc, quam illa flagitia, criminaq. ultrò in diuinam ad peccandum rapiebantur iuſtitiam, quod nempe æquo etiam Dei euenit arbitrio, ut, quanto uehementiori, propriæ uoluntatis cupiditate in facinus aliquod, aduerſus Deum ferebantur: tantò ardentiur, eiſdem nos oppugnare delictis pertentando, pluſquam ingrati in eorum creatorẽ, atrociori ſupplicio, æternoq. cruciatu ad tartara detruſi, mille tormentorum pœnarumq. generibus, laſficiendi. Verùm & hæc dæmonum in nos quæſita poteſtas, noſq. ſine fine ſeducendi ſtudium, ſuis etiã finibus & carceribus a Deo, & miſericorde & iuſto, incluſum eſt. Ipſe enim, qui nullum ſibi fidelem, dictoq. audientem, ultra uires tentare permittit, Angelos ſingulos, ſingulis, ſeu plures omnibus, pro uaria eorum, diuerſaq. dignitate attribuit, quibus, & ſi ante lapſum, non abſimiles erant; tamen nũc, ut uiliſſima mancipia, (maxima certè capitis diminutione minuti) uelint, nolint, ſubiecti ſunt diaboli. Quamquam autem, ueteris ſuæ ſuperbiæ fermento in dies magis magisq. inflati, non ſecus, ac ſi mia hominum facta, ita dæmones Angelorum, imi

tari ſtudent, in eo tamen utpote re impoſſibili, ſeſe antea plus ſatis turpes, turpiſſimos tamen magis dant. quod uel ex Pharaonis magorum tertio ſigno ipſa meridiana luce, clarius oſtẽditur. At quænam hæ res ſint propriæ, & quando eueniant, humani ingenij imbecillitatem fugit: id nobis ſufficiat ſcire, ſæpenumero dæmones, cum antea maiora feciſſent, minora tamen multò facere, fuiſſe prohibitos. Ii dæmones ipſi a prima ſtatim hora atque in lucem ſumus editi, immò in ipſo utero materno, nobis ſummè aduerſantur. hic & malos genios, nuncupauere Latini Poetæ, quòd eos falsò nobiſcum naſci cenſerent. ob peccatum enim originis, uariam ſibi nobis nocendi anſam datam arbitrantur, minori aut maiori malitia præpollẽtibus, quibus ſæpenumerò Angelorum non adiuti præſidio, dubio procul, ſuccumberemus. Si quam autem uictoriam inde reportamus, (quam quidem frequentiſſimam ſanctos Dei reportaſſe ſcimus) id diuinæ gratiæ auxilio, caſtorumq. Angelorum præſidio, non immeritò, adſcribẽdum eſt. Nobis certè, qui nec aſtu, nec per nos ipſos armis, pares unquàm eſſe poſſumus hoſti antiquo Draconi, ſemper ſuccumbendum eſset, diuino auxilio deſtitutis. & ſi ex ultimo & infimo Angelorum ordine deſecerint Spiritus hi nequam; excepto eo, qui primos parentes, in terreſtri Paradiſo, & in deſerto, Chriſtum tentationibus aggreſſus eſt, quem quidem ſupremum certè, reſpectu præſtantiæ ſubiecti, quod tentauit, eſſe oportuit. Duo quinenim

prin-

principia, ſtatus innoxij unum, gratiæ alterum, quorum neutri ſeruatus inerat, ubi aliter ſic in gratia conſtitutus fuit, ut poſſet, quamquàm deliquit, non delinquere, alter autem eiuſmodi naturæ, ut in eũ nullum omnino peccatum cadere potuerit. Nec mirum, quòd hi ſpiritus ſæpenumero unius ſint formæ, tentatum accedentes; minimè tamen habeant inter ſe tentandi æquam poteſtatem, cùm & inter cunctas animas, unius formæ, magna tamen reperiatur uarietas, ex internis propriæ eſſentiæ gradibus promanans, ex quibus etiam gradibus, uaria ſpiritibus in peccando, conatuum obuenit magnitudo, ac diuerſitas. Quod eò magis affirmandum uidetur, quòd, præterquàm, quòd nihil prorſus inde abſurdi procedere poteſt, rerum etiam ordo, id expoſcere, ac requirere apparet; quo ſcilicet, uti, qui maiori gloriæ prædeſtinantur, ut plerique beati ac ſancti fuere, angelos etiam ipſos uirtute præpollentes, licet haud diuerſæ formæ, niſi ob officium ſuſcipiant, ſic & qui grauiori miſeriæ præſciuntur, ut plurimi fuere, ac indies ſunt apoſtatæ, hæreſiarchæ, pedicones, cæteriq. hoc genus flagitijs nobilitati, dæmones quoque eiuſdem ſpeciei, impensè malos, ſibi acciuerſant, cum contrariorum, ut alibi docetur, eadem ſit ratio & doctrina. Hinc euenit, ut qui officij, præſtantiorem, præter cuſtodem, angelum, ſortiti ſunt: iidem, & dæmonem, aliquo uitio eorum, in quod natura propenſior fertur, qui plus defatigentur, elatum ac ſuperbum, quò armis æqualibus contendere

queant, accipiant: qui quidem impuri ſpiritus haud inuiti, qua ſunt aſtutia, ſeſe aſſociant, ut eo facilius uoti ſui compotes fieri poſſint, iam a primo noſtro ortu ſtatim, (ut multis placet) corporibus, ni prohibeantur, nocituri, animæ uerò non ante, quàm liberi arbitrij uoluntate nos regi, contingit, quod utplurimum ſeptimo ætatis anno fieri aſſolet, nec etiam ſine conſilio, utpote ſpiritus maxima calliditate præditi & uaſerrimi, temerè nobiſcum congrediuntur, ſed qui uictoriam quaſi certam iam ante ſibi promittant, conſcij noſtræ imbecillitatis, & quā in peccata, propter uitium originis, proni ruamus. eo ſtratagemate uſi, quod noſtrorum omnium animi qualitates ac paſſiones, tum ex parentum conſtitutione, noſtraq. conſuetudine, tum etiam ex propria cuiuſque geneſi, perfectiſſimos habere ſolent; facillimo quippe negocio, hos fore Saturninos, hos uerò maligno & crudeli Martis influxui, obnoxios. illos, Venerem aſpexiſſe retrogradam, nec Lunam, neque Solem, in eorum horoſcopo benignè fauiſſe. Omnium enim hominum, Aſtrologicarum aliarumq. rerum, longè ſunt peritiſſimi, perſpicuitate ingenij, diuturnoq. tot mille annorum uſu, qui ſolus facit artifices, maximè edocti. Qua de re fit, ut & quæ natura eueniant, immò quò ſua cuique inclinatio feratur, uſque adeò exactè calleant, ut ſolum ij religione, quò quiſque ducitur, decipi uideantur. Proinde, quò minore negotio nos circumueniant, laqueisq. ſuis irretiant, eò maiori aſtutia ordinis, nobis imponũt.

Quos

Quos enim natura magis in furorem iramq. præcipites ferri, intelligunt, ijs, ætherei ſpiritus, huic rei magis perficiendæ accommodati, negocium faceſſunt. Sic enim quidam nominantur, non ob id, quòd cum elemẽtis habeant cognationem, quid enim Spiritui, cum materia elementari? nihil certè, alioquin, corpus in Spiritum, idemq. in alterum, natura ageret, quo nihil abſurdius, cùm in nullo, quo natura mutuò pati poſſint, conueniant. non itaque ob elementorum analogiam dicti ſunt ſic hi ſpiritus, ut multi ſibi ex philoſophis perſuaſerunt, ſed potius a locis elementorum, quæ inhabitant, hoc ipſis nomen obuenit; nec tamen ita caliginoſi huic alligati ſunt aeri, ut omnis quoquo locorum obambulandis, eis præcluſa ſit poteſtas, cùm ſæpenumero diuerſiſſima Elementorum interſtitia peruolitent, nec ullus reperiatur locus, in quo non mille ſuis nocendi artibus occaſionem captent, ac inſtar Harpyarum infernalium, ferali ſuo contactu, (ut Poetæ uerbis utar) omnia fœdent ac polluant. Quos uerò ambitionis uitio natura, præ cæteris laborare, perſpectum habẽt, hos pituita aerei aggrediuntur, diuexantq. Oſcitantia torpentes ac libidine inſtigatos, aquei ſanguine ſatis exercent. Auaritia, diraq. habendi cupidine infectos atra bili terrei defatigant, qui quidem inter cæteros principatum obtinere, dicuntur, qui & alias ut a ſerpentibus nomen ſortiti, ob diuerſum, quo circumaguntur, ſitum ac poſitum. Ex quo fit, ut, qui nos, ad omnimodam a Deo, creatore noſtro, defectio

nem apostasiamq. solicitent, ab Aquilone, qui semper pro malo & ominoso Cabalistis habitus est, denominationem acquisierint, non tamen ab illo cœlesti, quò quidem Lucifer, princeps eorum, propria stoliditate ascendere, præsumpserat, sed a terrestri potius, ad quem, merita iuorum scelerum præmia referens, cum alijs suæ farinæ principibus, repetino ictu, fulguris instar, cœlo excluſus, corruit. Atq; hos Hebræorum, Mechubales, præcipue potestatis, insigniſq. nequitiæ, esse affirmant. A meridie uerò ij dicuntur, qui nobis blanditijs suis imponunt, quo ad optatis, contra nos potiantur: genus & hoc demonum, nõ minus, quàm terrestre, pessimum, quodque in eo, quod perficere intendit, nullum non mouens lapidem, solet esse potentiſsimum, Dauidis exemplo docemur, qui Deum assiduis uotis & compellare, & exorare iubet, ut ab huius astu & insidijs, umbra alarum suarum, nos protegat. inquit enim: A dæmone meridiano, &c. Qui uerò diuinationibus, quarum humanas menes natura curioſas, auidiſsimaſque, uti & ipſius Adami, haud ignorant, nos adoriri tentant, quod cùm Dei magis proprium sit, scire futura, omnes his curioſitatibus frenum laxantes, peccatum incurriſſe, palàm est, ij Eoi nominantur, cæteris plus uafricia, iactantia, ac mille dolis, præcellentes. At qui nos sæpenumero in mæstitiam inducunt, animiq. desperationibus succumbere, moliũtur, rationi rectæ, mendaciorum tenebras obtendentes, Occidui uocantur. his omnibus, mirando Dei, no

biſq.

biſq. occulto iudicio, quotidie, uel ſingulis etiam horis, nos ut infeſtent, poteſtas data eſt, non tamen ex æquo unumquemque. In quibus quidem continuis tentationum pugnis, quid mirum? ſi uel decies, in dies uicti, ab hoſte callidiſſimo proſterneremur, ni diuina ope, ſuffulti, erigeremur. Paterna enim ſua in nos affectione, ſic rem moderatus eſt, ne ſpiritus hi ſemper propria eſſentia, ac pro uoluntatis malignæ libitu, animi noſtri affectibus incommodare poſsint, ut ut, omnibus conatibus, nihil intentatum relinquentes, & extrinſecus & internè, id ſedulò operā dent, hac enim uia itaque peccato nos contaminatos, ijs aggredi poteſtas a Deo facta eſt. quo fit, ut crebrò in nobis uarias animorum perturbationes cō citent, imaginationes corrumpant, phantaſiaſq. ad eorum peruerſum libitum accommodent, diuerſo quod faciunt phantaſmatum motu, interioriue concupiſcentiæ accenſu, nihil tamen, uel parum ijs omnibus adhibitis machinis, promouent, ſi modò nobiſmet ipſis deeſſe nolimus, noſtro appetitui deprauato indulgendo; ſed potius gratia omnipotentis, ſanctorumq. Angelorum, pro nobis perpetuò excubias agentium, auxilio adiuti, militis Chriſtiani, ab Apoſtolo luculenter depicti, modo, fortiter illi reſiſtamus. Neminem enim his præſidijs munitum, reluctantem, uiolenter trahere, ſed ſpontè peccatis indulgentem, ipſosq. ſequentem, ducere poſſunt. Quod uero non ſemper ex æquo, unis, ijſdemq. peccatis, nos ſolicitent, ut paulo ante dictum eſt, hinc factū,

quod (physicè tamen in hoc loquendo) ipsius cæli magis propitiam in nostra corpora sentientes uirtutem, ex parte impediantur, adde non postremo, sed priori loco, quod sanctorum Angelorum excubijs arceantur, præsertim cùm nos gratia diuina corroboratos sentiunt, quod uel ex Balaam ariolo non obscurè deprehendere est, qui, ut populo Dei omnia infausta diraq. precaretur, propriæ Israelis intelligentiæ oppositum influxum, is, quo, quæ imprecaturus erat, ut reperiret, solicitè quæsiuit. quod apparet uel hinc, dum per montes uarios ascenderet, nunc hæc, nunc illa expectans tempora, & hinc usu uenit, ut magis hoc, quàm illo loco, frequentiusq. nocte, quam interdiu nos infestent, maximè uero ante intempestam, quando more Hebræorum mane diei incipit, & din דין ut ipsi aiunt, uiget, durum dixeris iudicium. Nec ita mirum cuiquam uideri potest, quòd eo potius, quàm alio tempore maior dæmonum sit potestas facta qui enim non si in ipsis tenebris, Spiritus tenebrarum, tanquã in suo regno potẽtiores? à quibus & suos sortiti sunt titulos (ut uocant) ut nempe, potestates tenebrarum, in sacris literis, uocitentur. Iis autem ob eorum peculiarem, ab alijsq. distinctam perfidiam et nequitiam, non semper ex æquo, pro eorum, ut dictum est, rabie, uno tentationum genere nos aggredi, datum est; cùm magis, hoc, quam illo tempore, ac die (quod & de superioribus dictum) hac uel illa uigilia, hora, & momento, uiribus præualeant; tum ob diuersam Angelo-

rum

rum mutationem. mutuis enim uicissitudinibus, pro ratione temporum ac uigiliarum, non secus ac milites excubitores, in specula collocati, sibi succedunt. Hanc autem rem sic sese habere, patet uel ex eo, ad oculum, quod Angelus cum Iacob Patriarcha, nocte multum diuq. luctatus, ob has diuersas uigilias instanter ab eo, ut dimitteretur, quæsiuit. Porrò, & propter diuersum cœli influxum, uariumq. situm, sub uno, magis, quàm alio possunt ac prævalent. hi enim situm, suis institutis malignis nacti idoneum, loci mutatione, (ut post dicetur) maximè in suis rationibus turbantur, eamq. nobis magni esse momenti, ad præcauenda auertendaq. mala nobis, ab illis imminentia, uel ex Angelis patet, qui diuinum iussum exequuturi, deq. Sodomæis supplicium sumpturi essent, pium Deoq. dilectum Loth, ut inde fuga sibi consuleret, locumq. mutaret, fideliter monuerunt. Temporis etiam diuersi, diuersa ratio, ipsis uel secunda, uel magis aduersa accidere solet. hinc, non sine causa sancta Ecclesia Catholica, ritum populi Israelitici piè æmulans, consueuit ut septies in die, statis tamen horis, ad Deum Optimum Maximum, preces effundantur, forsan, quod his ipsis, astutissimus ille hostis, in nullas non occasiones intentissimus, maiores insidias animabus nostris struat, & si alioquin, ne uel exiguo temporis momento, (inæqualiter tamen) in nobis oppugnandis, feriatur. Circuit enim, haud secus, ac Leo rugiens, quærens semper, quem deuoret. Hoc autem conuenientis-

simo

simo epitheto diabolus a Spiritu Sancto depingitur, cum aperto Marte quasi nos aggressurus est, quod assiduè facit. Quod autem in tenebris magis quàm in luce, potentiusq. uires suas contra nos exerat; hinc Saluator noster, æterna ueritas, æterni patris, nos dū lucem habemus, operari iubet, paternisq. monitionibus hortari, non destitit. ex quo & mos ille introductus est, ut moriturus, (his enim crebrò tum temporis omnibus dæmon conspiciendum, sese exhibere solet, maximisq. tentationibus, eos concutit) candelæ accendantur, ueram lucem, de qua Simon canit, lumen de lumine nobis præfigurantes. Ipsæ quoque Romanorum leges tenebras, non immeritò tam suspectas infensasq. habent, ut nullam sententiam legitimam noctu, nisi tribus, quatuorue, accensis luminibus, proferri sinant. Quare ut præsentia huius luminis, fallaces dæmonum insidiæ, quas nobis struunt, retundantur, retardanturque: ita eius absentia maiores uires in nos sumere, omnium ferè antiquorum Thalmudistarum doctrinis traditum legimus; quod tamen non ita accipiendum, quod hoc elementari lumine haud secus, ut ægrorum oculis, radijs solaribus, offendantur, & a suo cœpto repellantur; Spiritus enim sunt, & sic ab omnibus corporis tactusq. affectionibus, immunes. nam si ab hac luce pœna aliqua eis reformidanda foret, ut nonnulli Hebræorum Mechubales, somniarunt, quod & Arabes hac earum falsa religione imbuti sequuntur, hoc absurdum inde euenire, necessum esset, Dæmones, quacunque

locorum

locorum ſeſe recipiant, inferorum pœnas, minimè ſemper ſubſequi, quin potius caliginoſi aeris ſubter fugio, ac ſpecuum cauſa cùm hanc lucem omnem, ſiue a Sole, cæteris aſtris, ipſoq. igne profectam, declinare, uitareq. poſſint. neque tamen hinc affirmandum, dæmones, nihil prorſus angoris & cruciatus, ab his Solaribus, reliquorumq. Planetarum radijs, ſentire, aut etiam ignis elementari ſplendore affici, cùm id fieri poſſit, non tamen, quòd ſenſu, aut aliquo uirtutis contactu, ſed potius intellectui ſibi aduerſari, intelligant, ut eis accidit ad campanarum ſonitum, facesq. accenſas, ad quas quidem ſacerdotum Chriſtianorum, cæterorumq. religioſorum, ipſo Purificationis feſto, preces fieri conſueuere; aut ob ſanctorum, qui de his triumphum reportarũt, reliquias, aliaq. id genus ſimilia. ex quibus quidem omnibus, infinitam illius ſupernæ lucis uirtutem, cuius latiſſimo aſpectu, & uitam & motum accipimus, ſatis agnoſcunt ac percipiunt, Chriſtum nempe ipſum, lapidem angularem, ipſorum ſtolida ſuperbia reprobatum & contemptum, non ſine extrema, æterna morte luenda, pernicie. Quocirca, non abs re factum, ut ſancta Apoſtolica & Catholica Eccleſia, a primitiua quaſi per manus tradito & accepto more, hunc luminum uſum, in hunc uſque diem retineat, non quod omnes, omnium generum dæmones (plures enim ſunt) hac luce Elementari, prorſus in fugam acti, a nocendo deſiſtant. Aliqui enim (cum ſex a Platonicis numerentur genera) non ita magnopere

gnopere hãc lucẽ, occulta eorũ proprietate, odio habẽt, ſubterranei: utpote, qui eius preſentiã, uel inuiti fugere cogãtur; quin ad cãdelas ab eccleſia benedictas, aut quæ ſanctorũ reliquias tetigere, ne dicã de alijs luminibus, ita immoti perſiſtunt, ut, ni ſupremi luminis uirtutẽ magis expaueſcant, ſuperiorumq. a perpetrandis malis uix deſiſtant, frequẽter enim id uſu ueniſſe legimus. Verùm, cùm ipſis dæmonibus in nos graſſandi animus eſt, multò frequentius, anſam arripiunt ex noſtris prauis cogitationibus, ocioſis et obſcænis dictis & factis, cæleſti influxui contrarijs, Angelicorumq. præſidiorum expultricibus; ſiquidẽ puriſſimi diuini numinis uirtus, nõ niſi caſtiſſima pectora inhabitare gaudet. Cumq. nos propria eorũ eſſentia tẽtatũ uenientes, adoriuntur, tanta ſubitò ſpirituum compreſſio, animi angſtia, repentinuſq. mœror nos inuadit, occupatque, ut ſæpenumero ſic quaſi obſeſſos, uel propriæ uitæ, nos tædium capiat, ab ipſis nempè dæmonibus, quibus nihil magis horrẽdum triſtiuſque, noſtris ſpiritibus adeò conturbatis; quæ quidem animi ſubitanea quaſi exſtaſi abrepta, deſperatio, utplurimum ab occulta cauſa proueniens, longè melius ut ſentiunt, mro iudicio, Caballiſtæ, dæmonum acceſſui aſcribitur, quam Aſtrologi, ſolis aſtris eam acceptam referentes. Siquidem, ſi hoc deſperationis genus, duntaxat à cælo cauſaretur, nequaquam tam repente & eueſtigio quaſi, nec etiam ſine inſigni aliqua corporis, animi, ac ualetudinis, mutatione aut diſpendio, ut ſæpè fit,

continu-

contingeret. Nec tamen negandum, cùm dæmones, gladiatorio animo ad nos adfectant uiam, eos nobis aduerſorum ſyderum aſpectuum occaſiones negligere, haud ignari malis, corpora ſcilicet noſtra, peccato originis, ipſorum culpa, infecta, aſtris affici, magis tamen numinis imminutionem curantes, quæ ut ſuccedat, non tam ſydera, quam ipſa flagitia in cauſa ſunt. Ex quo fit, ut nullo non tempore, cum etiam iuſtus ſeptiesin die cadat, in nobis tentandis oppugnandisq. ſtrenuam nauent operam, pro eo, quo nos fallere ac circumuenire dolosè flagrant, aut potius toti æſtuant deſiderio, huius, quo compotes fiant, omnia poſtponunt reliqua, etiam ipſam, quam ſibi imaginantur habere lætitiam hanc temporaneam, cùm uerum aut ſolidum gaudium nullo pacto in eos cadere poſſit, ob perpetuum ignem, uermem nunquàm moriturum, æternos denique inferorum cruciatuum, quibus mancipati ſunt & dolore præſentium, & timore futurorum. Hoc autem, omnem humanum captum excedens, triſtiſſimumque, & acerbiſſimum tormentum, non hinc eos afficit, quo ad pœnam coexiſtentem, quæ in Deo, ut beatitudinis obiecto, nunquàm uidendo conſiſtit, quò diris flammis hi nequam Spiritus, uel etiamnum uruntur: ſed a ſupplicio, ex accidenti, quod apud Theologos nomen obtinuit, quod tum a loco deteriori, tum ex hoc tenebroſo, ubi crebrius obſeruãtur aere, oẽs ad inferna, omni ſpe inde redeundi penitus præciſa,

intru-

intrudendi sunt, maiori cum angustia, ob mala, ad quæ induxere damnatos; tum etiam a sensibili igne tamquàm Diuinæ iustitiæ instrumento singuli castigandi satis superq. sunt. cui profectò igni in omne æuum destinati, tanto uehementius ardebunt, quanto magis peccarunt, ac in hos grauius scelus machinati fuerint, ter, & amplius sine fine, omnium miserrimi; Nec tamen propterea aliquid de suo in nos, quo sunt, animo doloso & pessimo, remittunt: itaque continuo, uiuæ fidei Clypo munitis aduersus eos, nobis prælio decertandum est, a Deo suppetias & petentibus, & spe non dubia expectantibus, iuxta Principis Apostolorum Diui Petri præceptū, cum fide fortiter eis resistendum. uenit enim Diabolus a Deo, ut tentet, quo interiorem inspiciat hominem, ubi haud unquàm nostram non machinatur ruinam, minime sic Deo missus, at qua est animo in nos maleuolo, ac in Deum insolenti haud immeritò permissus. Diuina autem misericordia semper tẽperata Iustitia, & si nos sæpenumero, non ob nostri perditionem, sed potius æternam saluationem, his tentationibus exerceri permittat; nunquàm tamẽ, modo nobis ipsis non desimus, in ijs nos submergere, succumbereq. concedit, quantacumque etiam nequam horum Spirituum sit potestas, immò fides nostra, ne sopore torpescere assuescat, ac haud secus ac ferrum non ex rubigine obducatur, ijs egregiè continuo exercetur, mirabiliq. Dei gloria, & potentia, & tẽtationibus ueluti ex inferorum abyssu nos forti

ti ſua manu uel ex inſperato, eripientis, uelut inſignis gemma hinc non obſcurè relucet. Porrò, & ſi nunquàm non diabolus (ut & ſupra adductum) tentationibus omnis generis, aggrediatur hominem; maximè, tamen, omnibus ſuis adhibitis doloſis machinis, animam iam agentes, oppugnare, non deſiſtit. quod & non ſine ſummo myſterio, ex poſtremis uerbis Saluatoris noſtri in crucem acti patri æterno, Spiritum ſuum, ardenti pectore uiuidaq. uoce, commendauit, ſatis ſuperq. uidere eſt. Inter alias autem tentationes, hæc etiam non minima, ſed grauiſſima certè exiſtit, quod poſtquam peccatum mundum inuaſit æterna Dei iuſtitia id poſtulante, hominem internè tentationibus ſuis aggredi poteſtas diabolo facta eſt, qua quidem primum ſtatim a condito mundo, ex duobus illis fratribus, Cainis animũ, horrendum in modum perculit & concuſſit: (quod ſcilicet nomen tale ex reipſa, more primi ſæculi, ipſi Caini obuenit) tantam enim, tamquàm diram inuidiam erga germanum fratrem Abelem innocentiſſimum, Deoq. dilectum, internè in eo excitauit, ſouitq. ſtrenuè, ut & luctuoſa morte, omni fraternæ charitatis uinculo rupto, ipſum tandem perimere non dubitarit. ea unica de cauſa (ſi modo cauſa dicenda) quod ſecundum Hebræorum placitum, ſumum ex ſacrificio fratris rectius cælum petere uideret. Sic & Lamech carnis illecebris, libidiniſq. flamma incendit, poſtquàm ab Aenos primum nomen Dei Sadai שדי uocari audierat, ut prius duas

coniu-

coniuges appeteret, sicq. filij Dei, in filias hominum irruerent. Quo factum, libidinum flammis semper crescentibus, ut ferè omnes, pauciſſimis exceptis, à recto deuiarent tramite, timore Dei à terra prorsus explosо, posthabitoq. nefariam, tandem dæmonum artibus, passim Gygantes illi producerentur; quorum uastam, humanæq. naturæ parum decentem & inconditam molem, tempore uniuersæ carnis resurrexionis, ab his duntaxat auferet, qui diuina gratia, ab inferorum uinculis exoluti sunt. Hi nempè gygantes, qua erant superbia, sibi filiorum Dei nomen assumentes, cæteros præ se contemptos, hominum filios, appellauere, tandem ultionem diuinam sibi & toti mundo acceleraruntut omnia diluuio submersa perirent, excepto Noa (quæ uox quietem Domini denotat) propter quòd cæteris iustior esset, & semen aliquod generis humani seruaretur; Quod quidem diluuium, ab Angelo, quem Pelion fuisse; Cabalistæ uolunt, instructus Noa, (hocenim modo, multa præ sciuisse antiquitus Patriarchas, cum de rerum euentibus, tum de humana salute, ijdem asserunt) Deiq. ad hoc excitatus spiritu, totis annis centum ante populo prædixerat, ad resipiscentiam concionibus suis fideliter exhortando, sed omni sine fructu, frustan & incaßum laborando. Interea temporis, arcam sibi, diuinitus id edoctus, extruxit, in quam, cum uxore sua, tribus filijs, totidemq. nuribus, adde & nonnullis, de cunctis cæli & terræ animantium generibus, seruandus, sese reciperet, cæteris omnibus

Cata-

Cataclysmi aquis submersis & perditis. Posthæc, haud longa temporis mora, & antequam adauctum adhuc esset nouum genus humanum, Diaboli antiquum obtinentes, filium Noe, Cham dictum, induxere eo, ut patrem denudatum dormientẽ, cæteris fratribus deridendum propinaret ac monstraret, quem tamen antea fascinio quodam ligasse, ne gigneret, quo id semen impediretur, Berosus, antiquissimus Chaldæorum historicus, testis est, qui hinc expergefactus Noa, tantum piaculum in se patrem commissum, sentiens, à Dæmonum insidijs, filijq. malitia profectum, Cain eius nepoti imprecatus est, cum, quibus Deus benedixerat, ipsi, maledicere non integrum esset. ex quo tempore Cainum primum nigro, à reliquis distinctum esse cœptũ, non leuis suspicio est, cũ uel extrinsecus tũ Dei uindicta appareret. id quod magis aliqui asseuerare uidentur, cum ex ipso Aethiopes, Aegyptij, cæteriq. Nigrite, orti, propagatiq. sint. Verum enimuerò an non etiam egerunt uarijs, iterum per uniuersum terrarum orbem, nationibus hinc inde dispersis, cum per plurima signa & sacrificia, antiquos Patres, à propriis intelligentijs, quibus familiares erant, ut eorum fidem in id futurum semen clarius testatam facerent, instructos uiderent, quo & ipsi, uarias regiones, & loca peruolando, omnis generis, uitijs Mundum inquinarent, tentarentque, ut huius benedicti promissi germinis, omnẽ memoriã, (si foret possibile) penitus obliterarent, totoq. exterminarent Mundo.

Diuino itaq. permissu, hominum peccatis id merentibus, factum, ut, quemadmodum pij, sensim incrementa sumunt in dies, in scientia, & timore Dei illuminati: ita rursus impij contemptores nominis diuini, magis magisq. ignorantiæ tenebris inuoluantur. Qua propter sub id tempus, Zoroaster, sic dictus Astronomis, quidam Nemrot fuisse, autumant, dæmonum astutia hunc risisse ferunt, tam uarijs præstigijs, hominum cælorum siue potius dæmonum ope adiutus, oculos perstrinxit, ut supra omnes humanas uires, inde superbia elatus dicatur. Eorundem porro dæmonum furijs, & excitatus, & agitatus, ille Gygantum pessimus, proles hominum miserrima, felicitatem hic in terra, à cælo sibi contingere, omnibusq. alijs, asserere non erubuit, ex quo consequutum, ut homines mirum in modum superbia efferrentur, superbissimæq. turris illius extructionem molirentur, à qua tamen, immissa in eos diuinitus, linguarum diuersitate ac tanta confusione inextricabili, utpote operis nefarij cœpto, statim desistere, coacti sunt. Hoc itaq. facto, & lingua illa, qua Adã cunctis rebus, unicuiq. & propriæ suæ substantiæ uirtute, nomina indiderat, omnibus, in hoc opus consentientibus, erepta est, si Hyberum, cui Hebræi suã originem acceptam referunt, illi operi minimè consentienti, exceperis. Eodem etiam tempore, idem Nemrot, dum passim, ignem obseruari præciperet, quo prius Aretia, Nohæ uxor, ex arca egressa, gratias Deo agens, quod minimè totum genus humanũ submer-

ſubmerſum uoluerit, Deum adorauit. is in cauſa fuit, ut Chaldæi primi Aſſyrijq. Reges hunc coram ſe præferrent ac colerent, anſamq. præbuit non exiguam, quod Abraham, primus Dei martyr, ſeu confeſſor, haberetur. Nam is apud Hur, Chaldæorum exiſtens, Deum cæli uerè adorauit, Elementum uero idolatricum, utpote ab imperfectiori inſtitutum ſexu diuinis honoribus ut afficeret, adduci nullo pacto potuit, qua de cauſa, & tyranni iuſſu in fornacem ardentem coniectus, in teſtimonium ſuæ fidelis conſtantiæ, cedentibus, nihilq. lædentibus flammis, ſaluus ut Franciſcus Georgius Venetus aſſerit, ac incolumis euaſit. Sub id porro idem tempus, eorundem diabolorum inſtinctu, Ninus, Aſſyriorum rex, primus in mundo, & autor hominibus & inuentor æris ſignati, (quo quidem nonnulli in priori mundo Chriſtum eſſe uenditum putant) idola colendi occaſionem præbuit, erigendo in honorem patris ſui Beli, ſtatuam, aſylum, cunctis ad eam confugientibus delinquentibus, haud abominandam impietatem, poſtea Cedax longius in uulgus ſparſit, quibus imaginibus è limo, ceu alter Prometheus fictis, quam profecto Deus miro ſuæ prouidentiæ ordine, prius irrepere propter mundi recentem creationem prohibuit ac uetuit, malum certè, quo non aliud magis abominabile ac deteſtandum, cum homo eo inſaniæ a diabolis ſeductus, peruenit, ut neglecto & obliuione dira præterito ſuo Creatore, Creaturam aliquam ſordidam, & interdum ſe longè ignobiliorem, diuinis affecit honoribus,

abraha primu Dei m tir-

crimen ſcilicet omnium criminum grauiſſimum, ratione obiecti, læſæ nempe Maieſtatis, non humanæ, ſed diuinæ. Quod uel hinc clarè patuit. quid nam ſydera etiam ipſa, ob eiuſmodi piacula commiſſa, in noſtra corpora poſſint, cùm Aram ante patrem morte rebus humanis exemptus ſit: nec id ſine cauſa, cùm ſæpenumero in magna delinquentium turba, etiam, ſi qui reperiuntur innocentes, unà rapiantur ad ſupplicium, nec tamen in hoc etiam Deus alicuius iniuſtitiæ incuſandus, cùm ex hoc malo pœnæ bonos premio afficiat potius, ornatioresq. reddat, cùm ipſos malos meritò pœna maneat & interitus excipiat. Ex hoc autem idolatrico creaturarum cultus initio, res paulatim eo deducta eſt, dæmonum miris technis & fraudibus, ut Chaldæi prius, dehinc ſacerdotes Aegyptij, utpote maximè præ cæteris ſuperſtitioni huic diabolicæ irretiti, eo tandem dementiæ proceſſerint, ut firmiter penitusq. illi per ignes, hi uerò per ſtatuas, magica fabricatas arte, dæmoni uel propriam ſalutem, omniaq. ſua bona & commoda, accepta referentes, ab uniuerſo eorum ordine, ut a Deo, animas in corpora natura immitti ſomniarint potius, quàm crediderint. Quam ob cauſam, proceſſu temporis, hæc uenenatiſſima animarum peſte maximam partem hominum inficiente, a Deo ipſo Abrahæ mãdatum eſt, ut hanc quàmuis ſibi cognatam, infectam tamen hoc ueneno præſentiſſimo gentem, penitus fugeret, mutando ſolum, & ſi patrium, uel Deo, ut aſſolet, Angeli miniſterio, quẽ Zadchiel, Cabaliſtæ fuiſſe,

se,uolunt,adhoc utente,ne & ipse ex eorum conuersatione corrumperetur, cùm iuxta commune uerbũ, Cum peruersis,peruertemur utplurimum. Ne autem diuinæ promissiones, suo tandem tempore complendæ,interea prorsus penitusq. ex omnium fidelium ẽt animis,diabolicis dolis extirparentur; inire Deo cũ Abraham eiusq. posteris perpetuum fœdus,placuit, externo præputij circumcisionis signo, post octauum ex quo masculi nascerentur, diẽ faciundo,quasi adũbrato. Hoc nimirum signo,cum dæmones,prohibitarum libidinum flammas summoperè debilitari, animaduerterent, ne hic quidem pro more suo, aliquid intentatum relinquere, quo huius seminis memoriam,omnem abolerent, gentes reliquas acriter instigando,ut hoc,quo Hebræi a cæteris secernebantur gentibus, quasi dedecoris & infamiæ loco exprobrarent, eosque homines ceulerios apellas ac uerlas nuncuparent; denique pro gente impia ac superstitionibus dedita,passim diuulgarent. Iis itaque gentibus omnem gratiam a uero Deo profectam, quasi pedibus conculcantibus, inciderũt tandem iusta Dei uindicta,in sensum prorsus reprobum, naturæ etiam lumine ipsos destituente, plusquam brutorum naturam induentes,adeò ut eorum multi ipsis brutis,miscerentur, mas in marem, fœmina in fœminam, in proprium denique hominem, (horresco referens) coire,non erubuerint. Hoc, belluino ac nefando scelere,quo non aliud Deo magis exosum, res eo deducta est,ut tandem omnes meritas luerẽt pœnas; tres

in meridie non ſine myſterio; Angeli apparuere, ex quibus duo tantum ueſperi Sodomam ingreſſi, hinc ſine mora cœlum undique ſulphur & ignem pluere uiſum eſt, quo quinque illæ antiquæ inſigneſq. urbes, hoc nefando crimine pollutæ, penitus deletæ, ac etiã hodie ita ſubuerſæ, in perpetuum diuinæ iræ teſtimonium, cernuntur, in lacu, quo contra reliquorum naturam, uiua, abſorptis mortuis, non ſubmerguntur animantia, tanto fœtore exhalante, ut cunctis ſupra uolãtibus alitibus lethalis ſit, adeò ut Cabaliſtæ, ibi locorum inferorum portas eſſe, rati ſint, de loco enim ſubterraneo, nobiſcum alioqui concordant. Ipſius quoque Loth, coniux, quæ non ſine maximo ſecretò, anonyma in ſcriptura reperitur, ex tranſgreſſione mãdati, quo egrediens, ne retrò circumſpiceret, iußa, in ſalis ſtatuam, uel in hodiernum diem, non ſine horrore, conſpicuam, transformata ſcribitur. Hæc, & ſimilia, diuina oracula, quo dæmones eluderent, quadam cacozilia, ſtultaq. imitatione, haud ſecus ac ſimia humana facta imitari tentat, autores fuere, ut tot, tãtæq. metamorphoſum fabulæ, ab antiquis Poetis, fingerentur, quibus gentiles, iam antea ſtultos, prorſus, ut ille ait, inſanos redderent. Ad inſtar enim huius ſtatuæ, Bactum, in ſaxum, in monte Rhodopen apud poetas primũ translatos legimus, Phyllidem in Amygdalum, in florem Narciſſum, in fontem Arethuſam, in auem, picum, atque adeo in ſtellam Arctophylacem, milleq. alias eorum fabuloſas tranſmutationes, ubique gentium, apud eos uidere

eſt.

est. hinc etiam factum uolunt, ut diluuij memoria, quam Noe, Hetruscos edocuit, dum iam ad alta, iam ad ima tenderent, ærumnosæ tunc uitæ memores, Pani Lyceo post Euādri accessum, dæmonum astutia, falsò ascripta sit. Cæterum, cum & intellexissent, Deū, ob præfigurandum uerum illud, multis sæculis post futurum sacrificium, tentasse Abraham, præcipiendo, ut filium sibi unicum, uniceq. dilectum in monte Moriah, mactaret, (montibus enim antiqui Patriarchæ, loco templorum usi sunt) haud mora idem genus sacrificij sibi expostularunt, hinc in reliquiarum ad sacrificandum destinatarum penuria, Phœnices primū apud Tyrum, impulit, dende et alios pleroſque uicinarum gentium, ut humana sacrificia sibi cederent, immò tandem, parentes, ut proprijs liberis minimè parcendum duxerint; ad eam dementiam adegit. Huius rei, uel sacra scriptura testis esse potest, quæ tradit, regem Moab, primogenitum suum, regni successorem, in obsessæ urbis mœnibus, hostibus uidentibus, quo de Hebræis uictoriam reportaret, idolo Moloch, iugulasse; quam, ex uoto etiam obtinuit, minimè tamen ob tantum scelus commissum, omnibus potius flagris dignissimum; sed quod Hebræi, diuinitus, ob multifaria commissa crimina, ipso quasi medio punirentur. Hæc tam execranda, parentum in liberos lanienа, unde nam alio, quàm ipso Diabolo, homicida & mendace ab initio, profectum, dixeris? innatam parētum in liberis στοργὴν, in crudelissimam carnificinam conuertente; superbissimus omnium

ſpiritus iſte nequam, qui excellentiſſimam & ad ipſius Dei imaginem formatam creaturam, ſibi litari expoſcere, non ueretur, quod tamen ijs, qui Tyriorũ coloniam Carthaginem, inhabitarunt, perſuaſit, Saturno ſic litantibus, dein in Taurica Cherſoneſo, Arabia, Aegyptoq. idem factitatum, quod tandem Amaſis Aegyptiorum rex, magis cordatus uix, ſubſtituta imagine cerea abrogauit. Inuaſit & hæc dira peſtis tandem Germaniam, qui Theutati, ſuo idolo, multo tempore, eiuſmodi ſacrificia nefaria offerebant. perrepſit poſtea & in Suetiam, propè Vpſaliã. quin nec ipſa Italia, rerũ olim domina, deluſa a Græca uoce φὸς, ab hac immunis remanſit, immo tam diu ea afflicta eſt, donec Hercules, orbem terrarum peragrans, tot eum monſtris purgando, ueriorem reddiderit interpretationem, eam ſcilicet, ut hoc ſacrificium, potius lumine, id quod uox ſonat, facerent, edocuit. Nec ipſa Roma quò ueriora reportaret reſponſa, humano ſanguini parcendum rata. Exinde, in Gallia, Britanniam, ac Noruegiam apud Druidas, ſerpere cœpit. Quis itaque hæc omnia, a dæmonibus orta eſſe, non uidet? Tempore tamen, (ut antea Prophetarum prædictum erat uaticinijs,) aduẽtus Chriſti in carnem, hæc diabolica laniena, in uſu eſſe deſiit in imperio Romano, quod Adriani Imperatoris miniſterio, diuino autem inſtinctu, factum eſt. Maiorem etiam in modum hæc peſtis graßata reperitur in nouo illo orbe ſuperiori ſæculo, Hiſpanica nauigatione, à Chriſtophoro Columbo Ligure, primum reper

to,

to, ubi non rarò usuuenit, ut quotannis ad septẽ millia hominum, uarijs gemmis, sacrificarentur, sic enim ipsorum Idola uocabantur, tum a Sucatanensibus hic solùm ignota tamen de causa apellis, cùm etiam a Mexicanis, qui tum ibi rerum potiebantur, quod tamen execrandum facinus, nostro tempore, a Magno illo Ferdinando Cortesio, Hiberorum duce, sub auspicijs Caroli Quinti, nunquàm satis laudati, uel ex hoc solo, ipsorum quoque finibus exturbatum est, haud secus ac altero Hercule. Præterea, horum etiam spirituum fraude factum peractumq. est, ut Iosephus innocens, a fratribus suis, Aegyptijs uenderetur, ab ijs etiam Pharao, Moysi famulo Dei, credere dissuasus est, qui quidem primus prophetarum, miracula edidit, hinc bicornem per ceruam Cabalistæ, prophetasse tradunt: immò ex eo Hebræos arctius premere capit; quò autem miraculorum diuinorum auctoritatem imminuerent, è uestigio per suos magos similia, præstigijs tamen hominum oculos fascinando, facere tentarunt; quibus præstigijs adeò non tam oculos, quàm ipsa corda gentium occuparunt, ut non modo cœlum, stellasq. sed & omne ferè brutorum genus, pisces, allia, cæpas, aliaq. olera, gemmas, & ipsa Elementa, hominum gratia tamen producta a Deo, quæque cuiusque ingenium sibi idola finxerat, pro dijs suis colere, nihil addubitarint. Cum postmodum autẽ, uerus & unicus Deus, uerùm quoque & unicum cultum, quo se affici uellet, misertus generis humani multis modis à uero aberrantis, in-

scriptum

ſcriptum binis tabulis lapideis, (legem illam omniũ legum, duarum nempe tabularum) populo ſuo per Moyſen in monte Synai, inter fulgura & tonitrua, promulgaret, & inter cætera, Sabbatum obſeruare præciperet, mendaces hi Spiritus & tum in contrarium nixi, ſub diuerſis fabulis feſta celebranda eſſe, ementiti ſunt, quo magis ſuam ſuperſtitionem ſtabilirent, ipſos Hebræos, feſta uera, uero Deo ritè celebrãtes, imitati, Ioui, Apollini, Dionyſio, infinitiſq. alijs ſuis laruis & heroibus, ubique gentium, peculiaria feſta ſacrificiaq. inſtitui procurarunt, agni etiam paſchalis comeſtionem æmulati, uarijs libaminibus a gentibus, immolatum eſt, quibus & diuinationem, quo uſus increbeſceret, mira addiderunt aſtutia; nec defuere, qui in ferendis legibus ſuis gentibus, Moyſi, cedere uoluerunt. hinc Aegyptijs, Hermes, & Apis, Perſis, Oromaſis, Bactris, Zatriaſtes, Creteníſibus, Minos, & Epimenides, Thracibus, Zamolxis, ac Scythis, Anacharſis, Lacedaemonibus, Lycurgus, Triptolemus, Phoroneus, Draco, & Solon Athenienſibus, legumlatores fuere, ſicut apud Macedones Cabiris, Romanos, Romulus, ac Numa Põpilius, atque multis ſæculis poſt, apud Indos Senaſq. Somogorbonus, qui exercitiorum idolatricorum, ut & hodie adhuc Orientalibus moris eſt, cauſa fuit præcipua, perinde ut Viracoces, in orbe nuper reperto, apud Peruranos & Zuazatlus, penes Maxicanos, apud Iaponios, Amidas & Xaca, & tandem Maugmectus, ſic enim aliqui ſcriptum reliquere, quem ex eius ortu, nomine,

ne, ne dicam dictis ac factis, ipsummet Antichristũ, orbis bestiam, ferum aprum, blasphemiæ denique & iniquitatis filium, nosse licet. Qui quidem Pseudopropheta legem ab Archangelo acceptam, assectis ac miseris mancipijs suis, tulisse, mentitus est, prout & alia omnia, ab alijs similiter ferè factum uniuersis; qui, quo maiorem auctoritatem sibi conciliarẽt, Moysen imitati, suis etiam Dijs, leges acceptas, referebant, hinc Zatriastes legem a bono numine se accepisse, gloriatus est. Minos a Ioue, ab Apolline Lycurgus, atque a Vesta Zamolxis, & Numa ab Aegeria Nympha. Haud multum absimili dolo & fraude caruerunt, ut tot eorum leges, alia quàm uernacula lingua scriberentur, quò minus eorum cultus, passim scribendo uilescceret, instar eius, quòd ueram uiuentis Dei religionem, ob maiorem obseruantiam, non alia, nisi Hebraica litera (omnibus uocabulis Aegyptis inde exterminatis, quò citius eorum superstitionum obliuio induceretur) scriptam cernerent. Proinde, antiquiores Græci, Puniceis literis suas leges exaratas, obseruarunt, Romani, lingua Hetrusca, ab Aramea non ita dissimili fulguritarum ac auguriorem artem custodiuere, quam pueros eorum edoceri, sedulò dederunt operam. Sic ueteres Germani & Galli, Græcis elementis, quæ de religione sentirent, scripsere. Vniuersi uerò Orientales Syriacis characteribus suas superstitiones consignant. Nunc etiam temporis adhuc diabolorum fit instinctu, ut pleræque gentes barbaræ, nos, Græcos, Aethiopes, nonnullosq.

nonnulloſq. Indos, omnes tamen Chriſtianos, apud quos, alius a uernaculo, ſermone, in religione exercenda, uſurpatur, in ſuis quoque ſuperſtitionibus, æmulentur, ut hodie faciunt Sinæ, etiamnum idolatræ, Iaponij, & Perurani, cum nouæ Bæthicæ incolis, qui omnes, diuerſa ab ea, qua loquuntur, lingua utebantur, immò & adhuc, licet clanculum, utuntur. Horum etiam ſpirituum opera peragitur, ut Turcæ, Aſſyrij, Mauri, Arabes, Nigritæ, Aegyptij, Perſæ, Medi, Parthi, Arachoſii, Sogdiani, ac nonnulli ex Indis, eiſq. Tmaum, Tartari, nec non Sacæ, diuerſa orbis climata inhabitantes, alio, quàm uernaculo ſermone, ſuam legem, Arabico nempè, ſcriptam habeant; adhæc, nonne, dum Hebræos ſuilla carne, lege uetante, abſtinere uiderent, & ipſi, ut a bobus Aegyptij ſibi temperarent, effecere? quod & adhuc obſeruatur ab Indis, ſic & à piſcibus Syri. Illa itaque diuinæ legis obſeruatione, res eò deducta eſt, ut hoc benedictũ ſemen, non modò apud Iudæos, indies magis magiſq. radices ageret, uerùm & gentibus Sibyllinis innoteſceret oraculis, quarum decem celebrantur, & ſi nonnulli unam tantum fuiſſe uelint, diuerſis dictam nominibus, quæ omnes diuino afflatæ numine, uaticinatæ ſunt; & ſi ipſæmet ſuarum uaticiniorum ignaræ miſeræ. Haud enim exiſtimandum, cùm ueræ fidei eſſent expertes, eas, inſtar noſtrorum Prophetarum, fuiſſe illuminatas, uerùm uaticinia illa, ex diuino influxu, in earum animis, quaſi imagines in ſpeculo, relucebant, non ad illarum proprium, ſed potius gentium,

tium, ne quicquam cauſare poſſent, commodum, perinde ut Balaam ariolo, ac Caiphæ ſacerdoti immitte bantur. Quorum, porrò, molitionibus factum, Hebræos imitando, qui Salomonis Cantica, Ezechielis prophetiam, allegoricamq. ſcripturæ interpretationem, non niſi uiris dignis, manifeſtari uolebant, harum libros, atque Hidaſpim legi, præterquam, quod a quindecim uiris capitis cunctis ſupplicium præſcriptum erat. Præter hæc, an nõ ijdem nequam & fallaces ſpiritus excitarunt, ubi hoc beatiſſimum ſemen apud Hebræos naſci debere, eiſq. propria malitia crucifigi, ac expelli gentibus uerè Dei filium prædicandum perceperint, quo ullo ſi modo poſſent impedirent, aut ſaltem, ni poſſent, retardarent, tot Poetas, ad tot tantaſq. tabellas effingendas; ubique gentium de Iouis liberis, qui nonnulla ex parte huius ſanctiſſimi ſeminis uirtutes, ac Theoſandrica geſta, non ſecus ac ſimia humana, æmulari uiderentur. Quid enim aliud ſibi uoluere antiquorum uates, per Perſeum è uirgine natum, niſi ut hac fabula, Apoſtolos, hoc diuinum germen a uirgine prodijſſe docentes, quaſi nihil inauditum, admiratione aliqua dignum afferentes, præ ſe contemnerent? quid per Mercurium, Deorum hominumq. internuncium, niſi, cùm hoc ſemen uerè hoc officio functurum audirent, leuius eo afficerentur? quid per Herculem, natum è Ioue, orbem terrarum a tot monſtris uindicantem intelligi uoluerunt, in cuius beneficij memoriam tot, tantiſq. malis erepti, propria mortales, ſedendo libarent ſacrificia,

eique

eique decimas instituerent? quid per Sameticum regem, inferos petentem, atque cum exuuijs redeuntem? quid per tot plures alios, nisi, ut cùm hoc diuinum germē, ineffabili quodam modo, humanam suæ diuinæ indissolubili uinculo copulasse naturam audirent, quò homines ex inferorum potestate, è lacu illo, in quo non erat aqua, liberaret, hæc (inquam) omnia non maioris ac suas facerent, fabulas, unumq. alteri quasi similia conferrent? quid aliud per Æsculapium, morbis hominum uarijs medentem, nisi ubi hoc sanctitatis germen, uerè nostros languores sanas se intelligerent, flocci omninò penderent? Quæ porrò effinxere de Aristeo Proconesio mortuo, & denuo tandem uiuo apparente, Cleomede in arca incluso, nec amplius reperto, Adonidi quem spargerēt Plantu Abari ac Hyperboreo, per aera uolante, nisi, ut nos, huius seminis memoriam requiescentis in sepulchro, quotannis, celebrantes, derideant, quasi, perinde, ac cùm eum, propria uirtute a mortuis resurrexisse, ad cœlum in conspectu multorum ex fratribus, conscendisse, grata mente & ore, recolimus, ut rem nulla admiratione tanta dignam, stupentes, ludibrio habent. Quid de Mithræ sacrificio, pane ac potu, Mercurij aqua, qua commißa scelera expiare miseri somniabant, denique de tot innumeris, hoc genus fabulis, ab eis confictis? an ob ullam aliam id factum putaueris, quàm ut huius clarissimæ lucis, ad reuelationem gentium cœlitus demissæ, splendorem, suarum fabularum caligine tenebrisq. retunderent

ac inuoluerent, eùm penitus illud extinguendi, potestatem omnem sibi præcisam uiderent? Haud absimili modo & consilio, diuinos Prophetas, populum, ad ueri Dei cognitionem, crebris concionibus, prodigijsq. inuitantes, diuinasq. reuelationes propalantes, suis & ipsi falsis aridis, æmulati sunt, quorum insigniores celebrantur, Musæus Atticus, huiusq. ciuis, Lycus, Bachides, Boetius, & ipse Tiresias, Eucleus, Epimenides, ac Mopsus, omnes quidem, at diuersis futuris, prædicendis, olim occupati, ut à diuersis dæmonibus, ipsorum abriperentur sacrificia, uel etiam ieiunijs, lotionibus, uarijsq. cãtibus, choreisq. præmissis: uix enim dici potest, quàm hi immundissimi spiritus, diuinorum tamen honorum, sint auidissimi. adeò miserandum in modum, diuinos honores sibi exposcentes, miseris hominibus, diu multumq. imposuere. Hinc neque Branchis, uirgo uatidica, ni uirgam manu teneret, triduo ante ieiunans, pedes limbusue fontem tangeret, responsa dare poterat: Ita nec Colophone responsa proferebat, non gustata antea aqua illa, qua omnium conspectui subtrahebatur. quid? quod ipsum Delphicum nihil promebat, ni sacerdos, in antri adytis, tripodi insidens, diras illas potius, quàm diuinas, exhalationes exciperet. Adde, de tot aliorum oraculorum responsis, quæ ijsdem dæmonibus ducibus & auctoribus, primum in Iouis Dodonæi templo, ex quercu reddi cæpta sunt, post, ubi ueri Dei uocem, ex arca resonantem, & sacerdotibus, ut populi futuras pœnas canerent, iubentem,

tem, primum perciperent. Quid porrò, cum illis fatidicis sermonibus, totq. Deorum symulachris, quæ omnia usque ad tempora Pyrrhi, Epyrotarum regis, carmine responderunt, aliud sibi uoluere, nisi, ut Iob uersus, Dauidisq. Psalmos imitarentur? mira certè astutia breuiloquentiam introducentes, ut ambiguitate ueridici haberentur, cùm tamen reipsa, nil nisi hominum exitia spectantes, fallacissimi, mendacesq. in ipso euentu rei, semper comperti sint. Responsa itaque sua mendacia, strictioribus numeris inclusa, sonora magis, sensuiq. gratiora reddere uolebant, quò & eorum laudes, suauitate quadam, ueri Dei laudes, hymnis decantari solitas, exuperarent; progressu tamen temporis, cùm non amplius ligata; sed prosa potius sua reddere, cogerentur, minus certa tum prædicere potuisse, deprehensi sunt, quod non cœlestis alicuius influxus defectu, factum putandum, quasi uerò Pythones ac uentres eorum, non tanto, ut antea, terræ halitu explerentur, quod nonnullis per somnium in mentem ueniße, uidemus, cùm oracula, passionis omnis expertia, nec a rerum natura, nec loco certo afficiantur, concludanturque; uerùm longè potentiori causæ, id factum, merito adscribendum, utpote, ab altiori intellectu, profectum. Neque enim, quod Aniel, Zachieli præfecturam cessit (his enim intelligentijs, mundi committi regimina ferunt,) quorum causa, uarios inferioribus influxus contingere, secretiores asserunt sapientes, cum, quæ, in uoluntate, ut ipsa quidem responsa, consistunt,

ſiunt, longè ante quàm eueniant, unico intuitu, in ſuæ eſſentiæ ſpeculo, proſpiciat; nec inde etiam factum, quòd eorum ſacerdotes, auaritiæ uitio laborãtes, pecunia corrumperentur, cùm enthuſiaſmo, extra ſe quodammodo rapti, uti his fieri conſueuerat, reſpondentibus, ipſimet, quidnam eſſet, quod reſponderẽt, ignorarent; multo minus ipſorum Dæmonum, aliquo ætatis uitio, morboue factum exiſtimandum, cùm ijs minimè ſint obnoxij, more hominum non ſeneſcentes; hinc uerò potius, (ut Comici uerbis dicam) illæ lachrymæ, & in hoc cardo totius huius rei uertitur, quòd tempus uenerat, quo ipſe Sol Iuſtitiæ, ſplendore gloriæ paternæ, totum mundum illuminante iam iam exoriebatur ex alto, ad cuius lucis recẽs prodeuntis auroram conſpectam, omnia illa diabolica tenebris mundum obducentem, oraculorum reſponſa, uicta ac fugata, terga dedere, penituſq. conticuere; haud ſecus, ut & nocturna eorum ſpectra, ſub tempus Solis emergentis, in fugam acta, hominibus moleſta eſſe deſinunt. cuius etiam gratia Græci, quos, qui alios erudirent, ſapientes habuerunt, & Romani rerum domini, qui ius ferrent, iureconſultos obtinuere: Dæmones, præterea ijdem, uidentes, Hebræos in deſerto, iuſta Dei uindicta, a ſerpentibus uenenatis morſos, aſpectu ſolo, eius iuſſu a Moyſe, erecti ænei ſerpentis, incolumes euadere, ſimias & in hoc agere more ſuo, non neglexere, hinc eiuſdem imaginis, dæmon, a Nicagora, Sicyonibus allatus eſt, eundem, in uſum, ut & a Romanis, ad ſedãdam peſtem,

uectus est Aesculapius. Extructo, porrò, a Salomone, summo, ueroq. Deo Sabaoth, quasi in medio orbis terrarum, templo omnium pulcherrimo, ac magnificentissimo, ipso etiam Dei Spiritu artificibus ad id opus undique conquisitis coactisq. ut in eo, omnes Hebræi, Deum suum adorarent, nonne hi spiritus hinc inde, æmula quasi fana, sua ædificari, satagere? quòd uel illo Delphico, in medio quasi habitati orbis, umbilico, Apollini, erecto fano, cernere est, Aegyptus quoque Alexandriæ, Serapidi, totaque Asia, Ephesi, Dianæ, & Schandia, Thoroni, Vpsaliæ, magnificis omninò sumptibus, ædificauere templa. Denique, iam, a tot sæculis promisso, mundo exhibito in carne, hoc sanctissimo germine; quidnam intentatum hi impuri spiritus reliquere, quo id mortalibus inuidentes, statim uicissim è medio tollerent? nil profectò. Nonne Herodem, ut nec suo sanguini parceret, nefarijs armis instruxere, ut & Augustus, se malle Herodis porcum, quàm filium esse dixerit? cumque tandem, uolens, licet innocentissimus hic agnus, λυτρὸν pro nobis exoluturus, in manus peccatorum, sese traderet, nullis non tormentorum generibus, usi instrumento adhoc Iudæis ipsis, eum intentatum reliquere, quodque tunc a capite exorsi erant, posteris temporibus, in membris etiam, sanctis nempè martyribus Christi, strenuè prosecuti sunt, quorum omnium memoriam recolendo, & si quotidie quinque millium, immò complurium numerus coniungeretur, annus tamen integer, minimè sufficeret; quorumq.

rumq. ossa tanta copia, Romæ, ac si eßent tedæ paleæq. passim per compita uiarum, ardere, uisa sunt. An non omnibus, omnium gentium scriptoribus, hanc rem gestam literis posteritati consecrare, utpote Senatui, Imperatoribusq. maximè infestam, interdictum est, quorum operâ? dæmonum ipsorum. nixi tamen incaßum. ipse enim Augustus, licet nescius de ortu eius (quem tanto ardore, extirpatum uellēt, eiusq. memoriam deletam funditus) de utta, Lentulus, de morte, Tacitus, de eius in Iudæa aduentu Suetonius, de ipsius autem miraculis ac resurrectione, Iosephus, ex solis præterea præternaturali deliquio, Areopagita sit testis, Phlegro, stupendum ac prius nunquàm auditum terræmotum refert Plinius. Cuius etiam, nisi ipsorum dæmonum impulsu effectum, ut huius sanctissimæ doctrinæ sectatoribus, a tyrannis interdicerentur literarum studia, quo tandē ignorantia irretiti, cælestis studij doctrinam, abijcere ac deserere cogerentur? Verùm, nec quod hac uia aggressi erant, eis successit, cùm innumeri hinc ferè, doctrina insigni conspicui, prodierint sapientes, diuersis linguis instructi, hoc semen sanctum laudibus celebrantes, suaq. morte, ueram fidem, confirmantes. Ab ijsdem itidem profectum, ut ἀνοχήτον, id sanctitatis germen pictores effingerent, quo homines ab eius cultu alienarent, & quid, per Celsum, Porphyrium, Iulianum, alioq. Sophistas, tantis fallacijs, salsaq. tot hæreticorum doctrina, non incæptum est? itidem tamen sine successu; quos enim radicitus extir-

patos uellent, eos potius quotidie magis creſcere, uireſq. ſumere contigit, hinc tanta martyrum corona, qui uel ultrò, ueritati, huius ſanctiſſimi ſeminis, teſtimonium, præbentes, mortem ſubierint, nec propter quod literis interdicebatur, multi egregiè docti defuere, ad quorum exempla, & nos, noſtram uitam inſtituere, ſi ita uſus ueniret, æquum foret, protecti uiuifica umbra ſanctiſſimi huius ſeminis. Et, ut ad ea, de quibus ſuperius digreſſi ſumus, redeamus. In tantum, hi ſcelerati ſpiritus, ad exortum huius lucis diuinæ, eiuſq. uerbi per Apoſtolos prædicationem, in fugam uerſi ubique locorum exterminati ſunt, ut & ob ſolum nomen etiam a malis prolatũ, obmuteſcant penitus, eorumq. idola ſubuertantur, cuius res, unum ex alijs multis, exemplum extare inquiunt, a Diuo Bartholomæo, aduerſus Aſtharothum inſignis magnitudinis Albaniæ dæmonis ſymulachrum, ac Sancto Thoma, coram Meideo, deſignatum. Quid aliud, porrò, illius miſeræ Hebræorum plebeculæ ac ſecis uerius, oculos & animos, uſque adeò obcæcat & dementat, ut alium adhuc uenturum Meſsiam expectent ſtolidi? dæmonum certè opus. quorum opera redditi, omnium miſerrimi, mendacia ueritate neglecta, amplectentes, occupati in ſcripturarum punctis, literiſque, ſenſum ipſum corrumpunt, quo uſque eis, nihil ueritatis reliquum maneat, umbram relicto corpore ſectantes. O ter quaterq. infelices, tot ſæculis iam a patria ſua excluſi, exules facti, cuius recuperandi ſtudio, ter quotidie

Deum

Deum precibus compellant, cum ea tanto tempore non caruerint, unquàm, ob tot commiſsas idolatrias, neces Prophetarum, omniſq. generis alia flagitia, ita ut nunc carent, cum & ſine Rege, ſacerdotio, abſque ephod, prophetis, quibus tantopere gloriabãtur, ubique gentium & locorum ſummè exoſi, uagentur miſeri odio, ut ferunt, Vatiniano, alioqui pietate digni, laborantes ipſi ſoli, hanc cæcitatem (qua talpis ſunt cæciores) ſponte accerſentes, in ſumma luce, non ſecus ac ueſpertiliones ad Solis lumen, cæcutiunt, præſertim cum & Rabini eorum, huius ſeminis miracula nequaquam ſilentio prætereant, propriam Iſraelis ruinam & interitum, iniuſtæ huius germinis morti adſcribentes, pro ut a Rabbi Moſe Aegyptio, ſummæ apud eos auctoritatis uiro, factum eſt. Cuius profectò ſeminis nomen, cùm ſit nouum, ac ſupra omnem modum & nomen inſcrutabile non Ieſuah יְשׁוּעַ *Hebraicè, ut nunc ijdem perperam ac de induſtria agunt, cùm hoc nomine plures nuncupatos fuiſſe, modoq. adhuc, apud ipſos uocari, reperiatur, at Ieſu* יֵשׁוּ *proferri potius, iuſtum eſſet, pro ut & in antiquiſsimo quodam numiſmate Hebraicis literis, ſcriptum reperi, ſicut etiam pronunciatur Arabibus ac Chaldæis, uel exiguum in loquendo, ab eorum idiomate, differentibus, quod per artem Cabaliſticam, doctis, ex his dictionibus, ſatis patet* זמשלי *iauo ſelo uelo. cuius quidem nominis myſterium, uerè ἀρρητὸν, lubens prætereo, quidnam de eo nonnulli Cabaliſtæ ſcripſerint, cum ſub hoc nouo ac*

ineffabili, Iudæis, cunctiſq. alijs infidelibus, miro arcano, Diuinitatem ac humanitatem, in uno ſuppoſito, unde noſtra dependet ſalus, occuli ac abſcondi innuant, apertè nobis cœlitus oſtenditur, non modo, ex eius anomala, à reliquis omnibus, proprijs nominibus, inflexione, uti Iupiter apud Latinos, & Græcos Ζεύς; ſecretum certè animum aduertenti, adeò mirabile ſtupendumq. ut nullum aliud nomen nobis exhiberi poßet, cuius uirtute & auxilio, a poteſtate Satanæ, cui culpa primorum parentum ſubiecti eramus, liberaremur, quàm hoc ipſo omnis ſanctitatis fonte, noſtrarum miſeriarum refugio, uerùm etiam clarius (ut ferunt) ſole, ex eius uocabuli ſcriptura; ſiquidem, quatuor, apud Hebræos, literis ſcribitur, quo apud omnes nationes, non ſine maximo arcano, Dei nomen profertur, uti uidere licet, apud eoſdem exaratum nomen magnum Ieoua יהוה tetragrammaton; Quod quidem Alexander ille magnus, in Ial, ſummi Pontificis Cidari, aureis notatum literis, dum conſpicaretur, ſuſpiciens illud ſtatim ex equo deſiliens, pronus, percuſſo pectore manu, adorauit; totidemq. elementis profertur nomen Dei, Alla, apud Arabes, Teut, apud Aegyptios, apud Magos; Orſi, Græcos, θέος, Perſas, Sire, Latinos, Deus; antiquos Thuſcos, Eſar, apud Germanos etiam Gott, Sarmatas Boub, & Iſtu, apud Peones, ac Tartaros, Itga; ex cuius admirabili ſecreto, quàm facilè Porphyrius, qui Deorum uanitati, præ cæteris, indulſit, noße potuiſſet, ni ipſemet diuinum à ſe auertiſſet lumen, cuius

ius ſplendore, ſic expulſæ, dæmonum fuerunt tenebræ, ut nihil, quod petitum ab idolis eſſet, impetrari potuerit, poſteaquamquàm adorari hoc feliciſſimum nomen inciperet, tantopere lamentatur: cuius rei ẽt cauſa, non ſine magnis clamoribus paria quendam ex eis, quos decepta gentilitas, ſibi Deos finxerat, extinctum fuiſſe, Plutarchus auctor eſt, non quidem, ut nos. atque hoc magis, quod omnis horum operatio, ab intellectu uel innui, pendet, quem nullo pacto corrumpi, uti nec noſtrum etiam cùm de foris adueniat, neque ut intelligat, ullo aliquo indiget ſenſus inſtrumento. Immò nec hinc, quaſi dæmones gratia diuina priuati, (quæ ueriſſima mors eſt,) fuerint, cùm iam ante crimine priori ea lõge ſatis exciderint. Verùm multò magis ob tyrannici ſui imperij amiſſionem, tanto tempore, diuino permiſſu, in homines obtenti, donec tandem in hoc Dei germen, cui nihil habebant iuris, cùm natura impeccabile foret, manus iniecerunt mortem inferendo, qua quod per Adam amiſeramus non iniuria maiori cum fenore recuperatum eſt. ubi enim abundauit peccatum, ſuperabundauit & gratia. ad propoſitum ergò noſtrum nunc redeundo, pleraque & alia, præter hæc, machinatos eſſe, ipſos dæmones, uidemus, quò, omnino, quantum eius fieri poterat, diuinos honores, ſuos facerent, nihil non imitari auſi; arbores enim quædam, uoces humanas edere, auditæ ſunt; cùm apud Dodoneam ſyluam, poſt ubi Dominum, ex Arca reſpondiſſe, perceptum eſt: cùm etiam apud Perſidem, ubi ex arboribus

bus reddebantur oracula, & ex earum quæ Soli consecratæ erant, crebriori fructuum usu, homines sibi uitam prætendere, credebant, ut Artesius magus. Simile quid, & prope lacum Nymphæũ accidit, ibi & si non uoce, signis tamen certis, responsa quasi sua prodebant, in hoc etiam Deum imitari studentes, per signa etiam sæpenumero ueritatem innuentem, perinde ut Moysi per rubum, igne non consumptum, ita per humidum uellus, in arida humo, ac uiceuersa, Gedeoni Hebræorum iudici, alijs signis quoque alijs in locis indicatis. Qui enim successum rerum suarum, euentumq. oculis quasi inspicere desiderarent, ex tu re igni iniecto, præscire poterant. Si enim cœpta sua, ex sententia succeßura erant, nulla interiecta mora in terram proiectum, flammis absumebatur; sin minus, ignis quasi id refugere, conspectus est. ut & sæpenumerò apud Gnetiam contigit, ubi oblatum, si quidem placebat, sacrificium, flammis cœlitus demissis, statim corripiebatur, ad instar sacerdotum Baha li, dæmonibus id procurantibus, iuxta Hebræorum Thalmudistarum sententiam, antequàm cum Helia, de uera religione contenderent, succumberentque, a consuetis signis defecerunt. Quæ porrò, in Thyaneo fonte, fluuioq. Scæmandro, ab ipsis cœpta sunt, (ad similitudinem aquæ maledictionis, quæ adulteras probebat) ubi uirgines uno iurando, altero uero lauando, an Dianæ castum seruassent hymenęum, explorabantur. Adhæc, graßantibus delictis aliquibus publicis, ad tempus interdum, à responsis suis cessabãt,

imita-

imitaturi & in hoc uerum Deum, qui uocem ſuam in arca cohibuit, peccantibus filijs Heli. Regna etiã urbeſq. uergentes ad interitum, ſua opera conſeruari, mentiti ſunt, ut in Ilij deſtructione, ſub Iunonis & Veneris imaginibus depingitur; ſanctorum Angelorum, pro pijs excubias perpetuas agentium, nunus ęmulantes. Multa præterea, & alia huius generis ab ijs factitata ſunt, ex quibus tamen, uel hæc adduxiſſe, nobis ſatis ſufficiat.

DE NATVRA DAEMONVM

IO. LAVRENTII. ANANIAE TABERNATIS THEOLOGI

LIBER. TERTIVS

VERVM *ad reſponſa dæmonũ, quod attinet, ſemper hoc proprium habebãt, quod aut dubia, aut perobſcura erant, quò homines inextricabilibus perplexitatibus innoluerent; ut uel hinc patet: Ibis, redibis, non morieris in bello, & non Apulus Carolus uincet. Neque hoc naturæ oraculorum, quaſi aliter reddi non poßent, adſcribendum, ut multi ex antiquis, falsò ſibi perſuaſerunt, ſed dæmonum, partim fraudi, partim uerò inſcitiæ: & ſi enim plurimarum rerum cognitione ingenijq. acumine præcellenti, præditi ſunt, & ob proprias rerum ideas, quæ in ipſorum eſſentiæ fonte inſunt, quibuſque, eos nunquàm in poteſtate eſſe Theologi aſſerunt: non tamen propterea, rerum contigentium, determinatam, certamque ueritatem aßequi poſſunt, aut quòd Angelis (ut Scotus inquit) prohibeantur. ait namque ſatis dedecere,*

cere, cum ſenſile nihil ſit, quod ſenſus non capiat, intellectile, quòd intellectu comprehendi nequeat quicquàm reperiant. quod uere (ut Thomas aßerit) nequeant, nec ad rem facit, quòd ſæpenumero ipſorum prædictiones, ab euentu præcisè, comprobatæ ſunt, ut uidere eſt in Martio uate, qui multis annis ante, Cannenſem pugnam prædixerat, ut nõ tam futura, quàm iam facta referre, uideretur, ſic & ab Hidaſpe antiquiſſimo uate, Lydiæ rege, qui ſimul cum Romani Imperij excidio, uniuerſale mundi etiam præcinuit ruinam, iudiciumq. futurum. nam cùm hæc prædicerent, non quaſi ea, quæ aſe ſcita forent, at quæ certa ab Angelorum, ut inferius demonſtrabitur, audirent reuelatione uaticinabantur. etenim his formis tantùm, id, quod a naturæ principijs pendet, ſimplici nihilominus, ut & Angeli, intuitu, percipiunt, quàmuis ratiocinandi uirtutem habere, ſi uellent, modò ipſorum natura ex parte non repugnaret, utique poſſe Scotus non denegat, non tamen ut rebus ordinantur diuinis cùm his quaſi noctuæ cæcutiãt. Qua quidem naturali ſcientia nequaquàm, ob commiſſum crimen (ut dictum eſt) priuati fuere; licet nonnihil obſcurati, cùm ea ut dixi, non ad Dei gloriam, uti faciunt Angeli, ſed ignominiam potius utantur. Proinde, hæc eorum ſcientia, potius nocturna, quàm ueſpertina, quæ propria eſt Angelorum, a proprijs ſcilicet, eorum naturæ, emanans principijs, nuncupanda eſt; quæ quidem omxium rerum uirtutes, ita percipiunt, ut unico tantùm actu, ad cognoſcendam quamlibet ſui

formam,

formam, cum omnibus individuis, conuertantur; & si non ad diuersas rerum species, uti, nec intelligentiæ, propria uirtute, conuerti queunt. ex quarum quidem singularum perfecta cognitione, si haberi ullo ab homine posset, multò certè maior, quàm ex totius mundi perspectione, oriretur uoluptas & delectatio. qua quidem Dæmones ob commissum in Deum scelus, de stituti & si scientia non careant, nihilominus hac, quantacunque eis reliqua sit, haud tamen assequuntur ea, quæ a Dei, tum etiam nostra dependent uoluntate, uel iam existentia, tantùm abest, futura. Ex quo consequitur, si quando futurorum euẽtus aliquos prædixisse, reperti sunt, id eos ex superiorum nutu ac reuelatione, miro Dei ordine, ac prouidentia, primum omnium accepisse, ut homines, qui præ cæteris omnibus creaturis, imaginem diuinam expressius quid referunt, spontè tamen spreto summo infinitoq. bono, sceleribus se se contaminantes, magis præcipites in pœnas exitiumq. ruant. Nec cuiquàm mirum uideri debet, Angelos interdum cum dæmonibus colloqui, cum non sint animi ita dissimillimi, natureq. sic repugnantes, ut omnem amorem prorsus exuisse, uideantur, & si Dei dilectionem abiecerunt, qua Angeli uel hac altione minimè uacant: id propterea operam dantes, ut fides eò magis exerceatur, incrementumq. sumat; mutuum uerò inter ipsos bellum, ratione diuersarum uoluntatum, excitatur, cùm hi Dei honorem omnibus modis auctum, illi uerò contra diminutum uelint, procurentque. Nec tamen dæmo-

nes

nes ex hac cum Angelis conuersatione quasi ad aliquem amorem erga Deum, commouentur, cum summa obstinatione atque malitia opere (ob quod charitate destituuntur) ab Angelis discrepent, futuri solummodo alicuius cognoscendi causa, hæc colloquia potissimum expetentes. In hunc etiam modum, Satanam cum ipso Deo collocutum, apud Iob, clarè patet, ex quo factum, ut gentes crebrò per oracula delusæ sint, adhuc quoque nonnullæ deludantur. Hac futurorum prædictione, humanis mentibus iam natura rerum ciusmodi cognitionum plus satis cupidis ac curiosis per totum ferè mundum olim diabolus astutè insinuauit ubique locorum, &, quod mirum, idem cultus antiquitus, Druidum in Gallia, & gymnosophistarum in India, deprehensus est. atque etiam per naturalia quibus cum diuinum nomen laudandum esset, siquidem cuncta in hominum gratiam, usumq. creata sunt, propter eorum abusum, uituperari, ac blasphemijs affici cœpit; cùm ipsorum dæmonum dolis fraudibusque, sortilegæ ac superstitiosæ artes, quæ originē ex Elementis, cæterisq. creaturis traxere, hominum animis obtrusæ sunt, erepto inde uero honore Deo debito, pietateq. ipsa, hinc infinitus ille gentilium deorum numerus excogitatus, ut tandem nec unica res, uel natura uel arte producta superfuerit, quam diuinis honoribus non affecerint; hinc, ut & præmissum antea, Chaldæi igni, quo prius Aretia Deum coluit, genua flexerunt, cui & Acham, furore diabolico agitatus, proprios liberos initiare non

addu-

addubitauit, cui & hodie, nonnullæ uenefícæ, crebrò alienos uel etiam ſuos infantes conſecrãt, multi præterea, in Scythiæ extremis, penitioribuſq. Aethiopiæ tractibus, cernui ſeſe ei inclinant, ab inſenſibili hoc Elemento auxilium, aquam è pumice nempe, poſcentes. Perſæ quoque antiqui, Lunam, cùm in nouilunio, Hebræos caput aperire cernerent, de noua rerũ prole Deum laudantes, adorauere, ipſumq. Solem, Mirim ipſis dictũ, diuinis honoribus proſecuti ſunt, ad cuius exortum, uel equorum hinnitu, interdum futura præſcire, ſibi polliciti fuere. Inde etiam a diuerſis idolis, ut & Aegyptij, Græciſque, & aliæ gentes, ſua habuerunt reſponſa, nec adhuc in hunc diem ſimilia idola prorſus penituſq. ex mundo extirpata ſunt, quantumuis id ſibi perſuaſerit, hallucinatus tamen in hoc, Bernardinus Mandelius, innixus textui, Zachariæ ac Eſaiæ Prophetarum, minimè tamen ſatis ei intellecto, præcinenti: ſub Meſſiæ aduentum, cuncta idola, abolita iri, (uir hic alioqui acutiſſimus, ut qui ætatem ferè in philoſophia ac logices argutijs cõſumpſit, cui equidem non pauca debeo) cùm tantùm exploſa ſint a Romano Imperio, cuius appellatione, cùm toti tum cognito ferè orbi imperaret, totum regi mundum dicebant: quem dicendi morem, etiam in nouo teſtamento ſecuti ſunt, ſpiritu Dei illuminati Euangeliſtæ, ut miſit Cæſar, quò deſcriberetur totus orbis, cùm nomine totius orbis & hic, tantummodo Romanum Imperium deſignetur. Quæ itaque idola adhuc ſuperſunt in mundo, ſenſim & paulatim

tim quoque expellentur, donec tandem ab omnibus, hoc increato lumine clarius perſpecto; unum fiat ouile, & unus paſtor. in Europa enim, apud Gruntlandēſes, in Aſia, apud Obolorianos, ac alios multos in Aphrica, nonnullos Nigritas, & in nouo Orbe, penes diuerſos populos, etiamnum idola reſponſa dant ex certis ſymulachris. Verùm, ad inſtitutum redeundo, cæteraque, quæ de his idolatrarum generibus, adduci huc poſſent, prætereundo, Quoniam, tot tantaq. fuere apud Aethiopes, Arabes, Mauros, Hiſpanos, Gallos, & Germanos, Sarmatas denique, Scythas, Romanos, Pœnoſq. idolatriarum genera, ut ad trecenta, eoque amplius excreuerint, auctore Themiſtio, ex quibus Thuſci, tonitrua, fulgura, fulmina, decidua ſydera, cæteroſq. aereos ignes & Cometas colùere a quibus nō rarò, (cùm ſæpenumero ſint ſigna, non ita fallacia, utpote ab ipſa natura prodeuntia) edoceri poſſent futuris, quæ contingunt, ignari rebus aſcripſere. quorum diligentia, eo proceſſit, ut aſſiduè dierum numerum prædixerint, diuerſoſq. deos, his præeſſe, ſtatuerint, artemq. fulguritarum, eorum aſtutia edocti, literis ſcripſerint Hetruſcis, Thages, & Begoe Nympha. Hac dæmonum ſuperſtitioſa arte Pythonicaque, Porſena Larthes induſtria, Vulſenam urbem, diu fruſtra obſeſſam, horrendo fulmine ictam, ſuccendit, fundituſq. igne uaſtauit, qua etiam Tullus, Romanorum Rex, nondum perfectè ſatis inſtructus, periculum huius aliquod faciens, ſuæ ipſius mortis occaſionem præbuit, fulmine ictus periens. ta-

ceo

ceo nunc, auſpicia & auguria, quæ ex uario præpe-
tum uolatu, oſcinum cantu, aliarumq. auium, cibi ac
potus obſeruatione, captari ſolita ſunt, quibus qui-
dem artibus, primùm a dæmonibus, illuſum eſt Pa-
læſtinis, dehinc ad Piſidas, Græcos, Hetruſcos, Roma
nos, cæteroſq. ferè omnes gẽtes, propagatæ ſunt. Hæc
ars apud antiquos tanti tandem ponderis eſſe cœpit,
ut ſine ea, haud quicquàm, nec publicè, nec priuatim
inciperent; neque mirum, cùm multa, non abſque di-
uino arcano, ijs ſcire, datum ſit, ipſorum etiam dæmo
num, excedentia poteſtatem, ut gentium hiſtorias cõ-
ſideranti, occurrit, ex Nauio, fama multorum cele-
brato augure, qui in alterius corde abſtruſas, ac qua-
ſi ſepultas cogitationes, cognitas perſpectaſq. habere
potuit; hinc & quod natura uidebatur impoſſibile,
curioſius rem indaganti, poſſibile eſſe, apparet, noua
cula ſcilicet cotem ſcindi, hæc auguria non minus ex
aduentu exoticarum auium inconſueto, obſeruata
ſunt, quæ dæmonum aliunde adductæ aſtutia, ſæpè
ſua præſentia, haud exiguam ſuperſtitionibus illo-
rum, fidem fecere, adde, ut, & per repentiuum inco-
gnitorum animalium acceſſum, qui paucis abhinc an
nis, in Perurana Prouincia, euenit, ubi murium, num
quàm antea uiſorum, tam portentoſa magnaq. co-
pia, longè lateq. agros eorum uaſtans, fructus abſu-
mendo, non exiguum leueq. fecit incolis indicium,
ſubſecutarum calamitatum, ob ciuilia bella, inter
Hiſpanos, propria eorum auaritia, exorta, attracta-
que. Horum animantium complura genera, iam

olim

olim in usu esse desiisse, à ueteribus conquestum est, ut in Hetrusca uideri potest disciplina, minimè tamen (ut aliquibus placuit) ex noua aliqua cœlesti superueniente configuratione factum; uerùm ob diuini potius illius luminis exortum, has etiam dæmonum tenebras, dissipantis. Per animalium, porrò, repentinas figuras, uarias hominum uoces, diuersosque mulierum partus, omina sua etiam captabant, ut ex nonnullis, quæ in aere fiebant, prodigijs, in quo ab illis ipsis dæmonibus, ibi quasi regnum possidentibus, uariæ flammarum igniumq. figuræ & splendores, ac censi sunt, ex quorum luce ac motu, nunc hoc, nunc illo, futuros euentus, conijcere, consueuere. Adhæc, & per diuersa, quæ in ipsa terra, apparebant, ostenta, quorum superioribus annis, hoc maximè portentosum conspectum est, in regione Popaiana, homo scilicet, statura gygantea, sciso uentre, extisq. exenteratis, binos infantes, quasi filios brachijs amplectẽs, horrida mala, postea subsecuta etiam, minatus, nonnisi maximum ijs gentibus incussum timorem relinquens, tandem euanuit. Sic, & per amnium inundationes, uariosq. aquarum fluxus & fragores, assiduè contingentes; uentura prædicebant, ut olim apud Germanos, Velledam, primi nominis, suæ ætatis, auguratricem, facilitatam, legimus; ex diuersis itidem terræ hiatibus, stridoribusq. concitatis, ac reliquis, eius generis, similibus multis, omnia tamen, non nisi dæmonum opera studioq. sollicito confecta, sicut & hodie adhuc apud aliquos Barbaros, idem operam

dare minimè deſtitere, tantopere diuino honori inhiantes, humanumq. exitium, pro ſua uirili, procurãtes. Verùm, cùm hunc diuinum honorem cultumque, duplici pacto quaſi (noſtris delictis id commerẽtibus,) ſibi uendicare ſatagant, clàm ſcilicet, ac palàm; de utroque etiam illo modo nobis hic, loco non ita alieno, qua tamen fieri poterit, breuitate, lector admonendus, non ab re, uidetur. Vnus eſt, cùm nos rebus nonnullis, uanis, futilibuſq. quidem, ſecundum uim uirtutemq. nobis incognitam, utimur tamen, quo, rebus uehementer deſideratis, conſecutis, animum expleamus, cuilibet itaque enitendum, ut mente præcognitum habeat, ueluti cùm quibuſdam utimur contra faſcinium uarijs crepundijs; ut nonnullis ſpeculis Meletæ corijs, pleriſque hoc genus alijs rebus, aut cùm ſacra miſcemus uerba, dictis rebus inanibus futilibuſque, quo optatis frui liceat, ueluti, ſi rei alicuius deſideratæ, reperiendi cauſa, orationes ſanctorum, pſalmos ac euangelia recitauerimus; cùm hæc non ad res quaſuis uiles & abiectas, ſed potius pretioſiſſimas omnium, æternas nempè, nobis comparandas, cœlitùs conceſſa ſint. Iis autem rebus adeò uanis futilibuſq. haud ulla, ſiue a Deo, ſiue ipſa natura, indita dicatur, uirtus ineſſe poteſt; at dæmonum præſtigijs potius ipſis quaſi ſuppoſiticia, ementita; hincq. fit, ut cuncta nomina incognita, dæmonibus adſcribantur, quibus uulgus furtim, pro amuletis utitur, atque etiam ante diluuium ſibi ſomniant; quorum tamen nulla in ſacra ſcriptura, nec mentio nec

ſigni-

ſignificatio reperitur, ut ſunt Got, Giber, Gabir, Cadebru, ac ſexcenta alia, eoque magis, quòd hæc, in manibus ſuperſtitionibus addictorum, rarò non, deprehendantur, quæ quidem eorundem dæmonum, fraude doloq. iam tum, inuenta, aiunt, cùm primum in neceſſitatibus diuinum nomen inuocari, cœptum eſt, שַׁדַּי ſcilicet, quo Enos primus omnium, in lege naturæ, cœleſte implorãs auxilium, uſus, ſcribitur, cui, utpote tertio ab Adamo, plus etiam cæteris, gratiæ conceſſum eſt, ac etiam יהוה Moiſi diuinitus oſtenſum, quo eum Hebræi, tot miraculis clarũ, celebrant, Deumq. factum Pharaonis, indubitanter, aſſeuerãt. Multa, ex ijs, a dæmonibus, occultis, excogitatis hominibus, mihi uidendi poteſtas aliquando facta eſt, in annulis quibuſdam argenteis, Hiſpanorum uelitum, quos ignari haud pauci quò tamen tutiores, ab aliquibus periculis redderentur, non ſine deuotione, gerebant, a me tandem rei ipſius tam impiæ, edocti, animo promptiſſimo omnes perfregerunt. Neque exiſtimandum hæc fortè nomina ex illa, qua dæmones, inter ſe propria utuntur, lingua aliqua, deprompta, cùm nullo, ubi ſpiritus ſint, ſenſili inter ipſos indigent idiomate, quandoquidem cuncta intellectu, nõ ſenſu, crebrò ut repetitum eſt, percipiunt, proprios ſcilicet, ut Angeli ſibi inuicem conceptus per propinquam, uel longam diſtantiam manifeſtando: at magis cenſendum, equidem exiſtimarim, barbaram aliquam inter ipſos in uſu eſſe opinatur, cùm peritiores, quorum ſententiæ & ego haud inuitus ſubſcribo,

bo, antequam Ægyptiam, ſuſpicentur, uel ex eo, quòd dæmones, ea compellati, libentius pareant, præſertim cùm Aegyptij omnium primi, maximum cũ illis habuere ſemper commercium, eorum cultum amplectentes. Ea itaque nomina, dum peculiari quadam emphaſi, obid, quod incognita, in his ſuperſtitionibus, exprimerentur, in tantam admirationem, animos iam ante in id pronos, continuò rapiebant, ut certam fidem, barbara cæcaq. gentilitas, his adhibere non addubitarit, atque ſi diuinitus uerè prolata eſſent, quibus libentius nonnullos ſuperſtitioſos adirent, præſertim ſi certas quaſdam barbaras antiquaſque figuras immiſcerent interlineatas, pentaculis, ſigilliſque, propriis eorum inſtrumentis, ad quæ alliciuntur, non perinde, ut animalia ad cibos, ſed ut ſpiritus, ad occulta ſigna. neque ex ſigillis iſtis ſatis coniicere poſſumus, dæmones aliquibus peculiaribus, inter ſe, uti literis, ut aliqui arbitrati ſunt, cuius quidem opinionis fuiſſe, quendam Theſeum Ambroſiũ, ex libello eius, de uariis alphabetis, edito, uidere eſt, in quo, Spiritum quendam, aliam atque diuerſam, ab omnibus, quæ haberi poſſunt, literarum peculiarem quandam configurationem, ſcripſiſſe aſſerit; cũ tamen uſu literarum, nullo indigeant, ſicuti nec aliquo ſenſu, in propria eorum operatione; tum, quod rerum, ſemel tantum perceptarum, nulla unquam eos capiat obliuio. Cuius quidem rei, non ita pridem factum fuiſſe periculum in Aemilia a mago quodam Felſinate, ac Mediolani ab altero tradũt, qui ſuauiſ-

ſima

ſima eorum muſica delectatus, nonnullis enim, quæ præ manibus tum erant, inſtrumentis, ſonuerant, mutuò de anima, amplius duabus horis, peracutè diſſeruere, cùmq. magum Auerrhois opinionibus addictum, perciperent, ſic & ipſi eiſdem inhærere, cæperunt, ut non modò dicti auctoris, nondum nobis repertos, libros, citauerint, ſed ſæpenumero, uel ipſiſſima auctoris uerba, ne dicam, ſententias, protulerint. hinc illi miſero accidit, ut, & ſuæ ipſius firmiter inſiſteret ſententiæ, & dæmones, uel in rebus naturalibus opinione potius quam re exiſtere: in quo utroque antea ceſpitans, decipiebatur ex eo ſine hæſitatione crederet: quod tamen minimè mirum uideri debet, dæmones altiori imperio, rarò, uel numquàm falſa ob id, quo conſtricti ſunt, reſpondere conſuetos, tum coactos, hoc finxiſſe: nobis namque obeſſe ſemper quoquo poſſint modo operam nauant. Cæterùm, ut ad id, unde digreſſa eſt, noſtra reuertatur oratio, Dæmones, certas etiam ſcripſiſſe notas, comperti ſunt, non, quòd ijs ipſimet opus habeant tantopere, ſed eorũ, quibus, cum ipſis eſt commercium, potius cauſa; ſolemnes enim certas quaſdam literarum obligationes, ceu dominus à uaſallo ſuo fidelitatis, perfidiæ potius nefandæ, iuramenti præſtiti, à ſuis illis, omnium miſerrimis, mancipijs, extorquere ſolent, ad quam rẽ conficiendam, literis uti interdum conſueuere. Peruarias quoque ſortes, alio longè, a malis, quàm bonis uiris, uſurpatas, diuinos honores ſibi quærere ſtudue re, dum ſcilicet in rebus nihili, aſpectibus cæli, in fu-

ſcripſ.

turis denotandis: plus iusto, maior uirtus attribuitur; cùm eiusmodi superstitiosa Aegyptiaca, diei horarumq. obseruatio, uti impia, prohibita sit. Eadem prorsus moliti, introducendo hydromantiam, quam Numam Pompilium Romanorum regem, exercuisse, perhibent, ubi, uarijs conspiciendas sese exhibentibus spectris, imaginibusq. in pelui quadam, ad id consecrata, sub aqua rapta, ac interdum instantia cognosceret. qua certè superstitione, utpote a Græcis, unde omne eiusmodi genus, ad Romanos, promanauit, ex Dardani libris, Numa infectus, ex suo cum Aegeria Nympha colloquio, ea se hausisse, simulauit. Sic & per ipsam Pyromantiam, cuius Amphiaraus inuentor celebratur, qua uarijs flammarum motibus, fulgure, lumine ac strepitu, extinctuque, futura inspicientibus, ostendebant. hæc & paucis ab hinc annis, diabolus superstitiosis, de futuris consulentibus Lithuanis Samogetisq. illusit; morbo enim aliquo laborantibus, si umbra, corpore igni oppositò, aduersa caderet, certam spem pristinæ recuperandæ ualetudinis; sin contra, auersa scilicet, mortem protendere, persuasit. Ad eundem penè modum, & per Aeromantiam factum, qua etiamnum Mauri, diuersa prognostica inde captantes, utuntur, ex uarijs nempe, uentorum flatibus, aeris constitutione, stellarumq. scintillantium quasi forma. Sic & per Geomantiam, cui falso uim ab anima adscribunt, quasi uerò, in hac superstitione in usum adhibitis figuris, mens excitata, sensibus, quibus uincitur, prorsus sopitis, nullo unquam

quam negotio, quæ uellet, contingentia, aut a ſe ipſa, quadam ſpirituali emiſſo lumine, aut in ſe, ſuperne, influxu, ita reciperet; ut ſolis radios, perlucidus excipit aer, ſeu ſpecula, ſenſibilium obiectorum imagines, cum tamen nemo, umquam alicuius rei cognitionem aſſequi poſſit, niſi eius, quod ipſe adinuenit, aut ex aliorum doctrina, percepit, neque a cæli motu id procedere, exiſtimandum, cùm ſæpe, quæ inquiruntur, à ſuperiorum uoluntate, dependeant, nec a Saturni intelligẽtia, aſtro uſa inſtrumento. ſiquidem, intelligentiæ, unde aſtra, diuerſa lumina, uirtutem uariam, cæliq. motum ac uim recipiunt, haud unquàm cæleſtes orbes, deſerunt, cùm propriæ eſſentiæ ac uoluntatis, ut diuinæ ope, quò cælos moueant, apprimè indigeant. Nec etiam aliqui inferiorum Angelorum, ſuamet ſponte, ad eas res accedunt, utputa ſuperſtitioſas, diuinæq. prohibitioni repugnantes, nec a Deo, id negotij ipſis datur, quorum opera, ad res lõgè excellentiores, ſui nempe miniſterium, piorumque hominum, & corporum & animorum protectionem utitur. nihil itaque reliquum eſt, quam omne id, non niſi a Dæmone profectum eſſe. Ipſemet enim audiſſe me memini, quendam inſignem Geomantem frequẽtius feciſſe periculum, qui prorſus, ſolenniq. cum proteſtatione, omni, ſi quod eſſet dæmonum occultũ, abrenunciato inſtrumẽto, nihil quicquàm amplius ueri ex hac ſuperſtitione, elicere potuit, cùm tamen antea aſſiduè, illam exercens, haud dubium, rerum proſpexerit euentum. Per plumbi, porrò, infuſionem

ſimiles nugas ſuperſtitioſas, mundo obtruſerũt, dum a Saturno, cui hoc metallum aſſignant, ad dubia quæ ſita, reſponſa petunt ſuperſtitioſi, ubi plumbum ſeruẽdo, ueneficia prodere, ſibi perſuadent, pro eo, quod Saturnus, tum in metallum, cum & in dæmones habere dicunt, imperio, dominioque; quo etiam pacto, nonnullas, faſcinio nexas uenationes, ſoluere, pollicentur, à quibus quidem hoc edoceri, maximè optarim, undenam hæc tanta illorum proficiſcatur debilitas, quo minus prohibeant, ne plumbum ab igne ferueat, cùm materia, in quantum mobilis, ad nutum etiam obediat, nulla prorſus ui reſiſtente. Vnde itaque hæc alio, quàm dæmonum arte, prouenire, dixeris? Idem fit quoque per conſnemãtiam, ac capnomantiam, quarum illi cribri agitati gyrum, hæc fumi motum, conſiderat adde per coſmologiam, quandam que aliam ſcientiam, quam Arabes falsò, cùm magica ſit ſuperſtitio, Cabalam uocant, qua ex figuris nõnullis, ac Arabum literarum ordine, multa ac uaria ſe præſcire, iactitant, per Theophaniam etiam, nec non per onomantiam, qua per numeri paris, impariſue exceſſu, Achilles, ſe Hectorem interempturum, cognouit, & per alias quaſcunque, quas Hebræi בית בת *nuncupant, ut per chyromantiam, ſub qua mira aſtutia hic noſter anguis antiquus latet, ac per Phyſiognomiam, denique & per Aſtrologiam, harum omnium matrem, tum præſertim, cùm, quæ contingunt, ſedulò inquiruntur, hanc, inquam, quæ dæmonum technis corrupta eſt, quæ Aegyptios, Indoſque*

in

in idolatriam præcipites egit, nec ipsi Hebræi, uerè tamen Dei cultus edocti, ab hac alieni fuere, quam tamen superstitiosam artem, Iosias rex pius ac iustus, extirpauit inde, dum sacra Soli, Lunæ, omnique cœlesti militiæ, è medio abstulit; non tamen eam hic intelligimus, quam Abraham Aegyptios docuit sacerdotes, qua cœlos, motu, iustaq. tempora decernere, ac sydera in hæc inferiora agere, ostendebatur; alio enim modo, quæ a uoluntatis imperio fiunt, quàm quæ cæli influxu, astrorum figura, manuum signis, facierum lineis, alitumq. tum cantu, cùm uolatu, fiunt, rerum curiosa obseruatione, Deus disponit, ac regit; proinde, ubi ex his dictis desumptam prædictionem aliquam, euentus ita comprobauit, itidem, non nisi dæmonum opera factum, existimandum. Hinc consequitur, & illa per somnia diuinatio, hæc posteaquam dominus in somnis apparere cœpit, gentibus irrepsit, quæ quidem somnia, & si sæpenumero a naturalibus causis, cælorum imaginibus, angelorumq. reuelatione, causentur, dæmones tamen nihilo secius, sese eijs immiscere solent: quod uel tùm maximè dant operam, cùm quasi inuitantur ab his, qui hæc ieiunijs, precibus, thymiamatum suffitu, sanctorum nonnullis orationibus, quibusdam herbis, frondibus, lapillis, ad uolataq. crebris circulis uertigine procurant: hæc tempora, dies, horæq. sedulò inspiciunt, quibus proprias & peculiares uirtutes ac noxas ueteres, cum Chaldæi, tum Aegyptij, adscribunt, accensis, certo numero candelis, quibus nostri religiosi, benè precati

sunt,

ſunt,aut,quæ beatorum tetigere reliquias. huius generis multæ & aliæ ſuperſtitiones,& hodie a plerique nomine Chriſtianis,re autem ipſa, Ethnicis longè deterioribus,clam obſeruantur,quod quidem relatu ſaltem,ne dicam factu, omnium eſt turpiſſimum. quæ enim inſania ac cæca dementia, eos, qui nomen Chriſto dedere,tum primum,cum ſacræ aquæ infuſione,Chriſtiana religione,conſecrarentur; eoſipſos tandem,turpiſſima defectione,cum hoſte Dei, & hominum, colludere? quæ enim Chriſto ſocietas cum Belial,ſic & quæ Chriſtianis,cuius nomine meritò gaudere uolumus? Porrò,& ſuperioribus diris ſuperſtitionibus,à diabolis & Notariaca,adiungitur,qua multa de ſcientijs dictu incredibilia a cælo, prodiri, ferunt,cùm potius caſu,dæmonumq. ut & cætera,illuſionibus,contingant,& ſi ea,antiquitas,a Mopſo, Hermete,Atlante,ac Apollonio Thyaneo, cuius nomini magicā uim ſubeſſe credidit,ſibi reuelari, ſomniauit.quam uanitatem Zoroaſtri,non ab re,igne pereunti,acceptam referunt,cui, uel ex minima ſaltem parte,addicti,indigni certè ab omnibus bonis reputā tur,qui ſolem,ut Thoes, oculis contemplentur, quos expergefactos,nihil ex tantopere exoptatis, uidiſſe, contigit,præterquàm, quòd ad priora peccata, maiorem inde cumulum acceſſiſſe,iramq. diuinam contra ſe magis concitaſſe (ſi non cæcutiant prorſus) uidere poſſent,utinam omnes tandem hoc ueterno ſepulti,dormientes,aliquando expergiſcantur,ne tandem æternum, ipſis pereundum ſit. Cæterum & aliud

eſt

eſt genus, harum ſuperſtitionum, ubi nimirum dæmones, quos climata aiũt, palàm inuocãtur, quod tum potiſſimum peragitur, cùm allecti, uarijs ſuperſtitionibus ac ſuffimigijs humanoq. interdum ſanguine accedunt, ut ab antiquis, recentioribuſq. noſtris, obſeruatum eſt, idolatris. Hac diua Necromantia, uti Græcis dicitur; cadauerum erectione, olim fieri ſolita, Vlyſſem, interempto Elpenore, ac Aeneam, Miſeno, utrumque claſſium in mari errabũdarum, ducem, uſum fuiſſe, fide digni ſcriptores teſtes ſunt, ut & Simonem Magum, hæretici Menandri magiſtrum, cùm Nicetam, puerum ſuum, ſuis ipſe manibus, hiſce nefandis diriſq. ſpiritibus quorũ reſanda nomina Egynpaymon, Aymon ac oriens finguntur, Hecateq. immolaret. Hac eadem, & animas mortuorum euocari, olim creditum eſt, falsò tamen, cùm haud ulla, niſi quæ informant, corpora, propria uirtute (ut ſuo inferius dicetur loco) mouere queant, utpote in hac ſcelerata arte, fiebat. Idem dabant & operam, per Necyomantiam, ita Græcis appellatam, quam, purpureis floribus, herbis odore fragrantibus, uario ſuccorum ſuffitu, ac diuerſis canticis, alijsque rebus, quibus homines aptiores, ad dæmonum excipiendas actiones, reddi, putarunt, frequenter exercuere, ut eius rei, ex alijs multis, exemplum uidere eſt de Zebacco, apud Indos. eo enim nomine, animas, cum corporum, è quibus antea emigrarunt, ſimilitudine, apparentes, nuncuparunt antiquiores, quò [illegible] Hebræi appellant, quod quidem reipſa contingere, anti-

quorum

quorum plerique rati sunt, ut ex historijs Ethnicorum apparet, ubi Homerum, ab inferis, ab Appione Grammatico, quo nonnulla, quæ in suis scriptis reliquerat, dubia, explicaret, longo iam tempore, postquam erat uita functus, reuocatum, legimus; quid? quod & in sacrosancta nostra scriptura, eius rei exẽplum, reperire est, Pythonissa quadam, Saulis iussu, belli exitum præuidere satagentis, Samuelis Prophetæ, animam, in uitam reducente, quod quidem omnes ferè Hebræorum Mechubales, reipsa contigisse, asserunt, qui ante annum, animas, ob laborem matribus, nouem per menses, exhibitum, nullo, nisi hoc poetarum circulo completo loco, miseras reputari, affirmant. Cuius sententiæ, & hodie quidam uidentur esse, qui ab amicis, animam exhalantibus, dexteram porrigi petunt, quo, scilicet post discessum animarum eorum conspectum exposcere uolunt, sub quarum tamen specie potius hi spiritus, homines deludentes, se se conspiciendos, exhibent. A quorum quidem, animi sententia non pauci classici discrepant recentiores Theologi, asserentes, animas nullo umquàm pacto, educi posse; cùm, quòd animæ, his corporeis exutæ exuuijs, quæ in mundo accidunt, per se perspicere minimè queant, nisi in Dei, cùm fiunt, id uideant essentia, aut antequam, eiusdem certè reuelatione id habeant; tùm etiam inquiunt Sancti Dei famuli, Samuelis, piè iam defuncti anima, nullo, ne uel minimo quoque modo, dæmonum potestati subiacebat, sed potius in sinu Abrahæ, exoptatissima, tum

omni-

omnibus pijs, fruebatur quiete. Nec ad rem facere, aiunt, quòd ipsa sacræ paginæ litera, Samuelem resuscitatum dicat; cùm non sit infrequens, ipso signato, pro signo, scriptura uti; quodque dæmonum potius fuerit præstigiatrix illusio, ubi haud res ipsa ut appareret existit at aspicientium oculi ligamur uel ex ibi subsequentibus, colligere est, quòd animæ, nullo, nisi quatenus informant corpora, (supradicto etiam modo) motu, moueant, nec semel a corpore dissolutæ, ut iterum illi coniungantur, ulla arte præstari queat, adde nec ui aliqua, cùm hoc solius diuinæ sit potestatis, ergo nec reuocare illas possibile est, nec ut proprio cadaueri conglutinentur, nec etiam phantastico, uero ementito, nec hoc ipsis dæmonibus, cùm in eorum potestate non sint, nisi quatenus duntaxàt affligantur, datur diuinæ iustitiæ, pœnis, non culpæ quidem commissæ, (misericordia mediante,) condignis, sed potius congruis, ut Theologi dicere consueuerunt, castigantibus. Nec dæmones animas, quasi, secundum quietem, rerum imagines, representare possunt, ne uel ex his, quæ propriis maculis expiantur, nulla nępe in eos facultate, ipsis uictricibus existentibus, dæmonibus relicta, & si non prorsus alienum uideatur, eis in purgatorio uarijs cachinnis, ac sarcasmis illudi, cùm ab igne solùm, eò quod cum charitate emigrando. ut diuinæ iustitiæ instrumento, patiantur, hisce superstitibus adhuc, ut nonnullis antiquorũ Theologorum placuit, corporeis affectibus, secundum quos pati possint, nec ex illis, quæ sensus nihil, sed damni tantùm

tantùm pœnas dant; in quas haùd quicquam ipsis iuris est, sicut nec in eas, quæ, prorsus, ob sua commissa delicta, tartaris, mancipatæ sunt, quarum tantummodo tortores, executoresq. meri, diuinæ iustitiæ, existunt, quo ad finem mundi usque. Si enim, ut illis placeret, animas hinc, inde, & educere, & reducere, integrum esset, minimè tum iustitiæ diuinæ satisfieret, locis destinatis cuilibet, ad illorum libitum, mutandis; & si, diuino permissu, & dispensatione quasi, quo uiuentes adhuc, de earum immortalitate statuque, edoceantur, inq. fide confirmentur, nobis aliquando adesse posse, Iustinus Martyr Philosophus, ac Theologus haud postremæ notæ nihil cespitat, innixus forsan Ecclesiastis authoritati, ubi de Samuele legitur, Obdormiuit in domino, & notũ fecit Regi finem uitæ suæ: quod etiam patet in uita S. Martini, per latronis umbram. Adsunt præterea, hi nefarij Spiritus hominibus, apertè & palàm, ministerio quarundam, non ex arte, sed ueneficijs, efficta-rum imaginum, in aliquorum exitium ac interitum, adducti, ad explẽdum ueneficorum desiderium. quid his addant etiam insuper, hæ pestes hominum, alio loco, innuimus. Per alia quoque uenefícia atque philtra, ut inferius clarius eluceſcet, attracti, præstò sunt, mira, Dei permissu, efficientes. horum etiam fraude ac dolo, plerique antiquorum Sacerdotes, ac humana sapiẽtia donati, impulsi sunt, ut et suarum animarum salutem, Theurgia indagare satagerent (hoc nomine enim alia quædam ars præstigiatrix, uocabatur)

cuius

cuius ope, falsam, animis expiationem, sacrificijs, quibusdam ac consecrationibus, quas Teletas, nuncupabant, sibi pollicebantur, infelix certè inuentum, ac miseranda horum infeliciſſimorum conditio, ut ex quo fonte, Ilias malorum, mors denique temporalis & æterna, in mundum profluxit, inde se suam salutem haurire, crederent. Iidem dæmones authores quoque fuere, ut Hecate, uel oraculis, quibus utplurimùm religionem simulabat, artem magicam doceret; non eam, quæ in naturæ arcanorum indagatione occupatur, qua actiua, passiuis applicando, mirum in modum, secretiores sapientes, mundum, maritant, ut sæpenumerò, licet stupenda, uera nihilominus præstent: uerùm mathematicam falsam, ita noxiam & periculosam, ut eius exercitium palàm ubique locorum, omnibus temporibus, prohibitum fuerit tam apud ueteres, quàm recentiores etiam; quo factum, ut à sua patria expulsæ sint Adelrunæ magæ, ad quas Hunni suam referunt originem, ac Dardani libri, atque etiam, qui Numæ Pompilio aßcriberentur senatusconsulto, quippe, qui hanc uanam superstitiosam que artem continerent, flammis merito consumpti sint. Nero quoque initio in exquirendis magicis ijs artibus, paulo curiosior, quòd nullum postea certum signum argumentumq. perspexisset, eas sustulit. Plinius enim author est, ætate sua, principem hunc uanas, falsiſſimasq. comperisse magicas artes. Hinc etiam fit, ut & Hebræi ac Maumethæ, ultimo supplicio, ijs utentes, afficiant. Aegyptij autem, ut

semper

ſemper ab initio uſque omnibus cæteris gentibus, his ſuperſtitionibus addicti, peculiares Angelos, ad eorum theurgicas operationes, accedere, ſibi, ut multa alia uaniſſima, perſuaſere, diabolos uerius, credere eos, par fuerat, cùm ſancti Angeli, gratia iam confirmati, cane peius & angue (quod dicitur) odio proſequantur, quæ diuinæ uoluntati non dico, in his grauiſſimis, ſed uel minimis etiam contraria, uident, imò potius rigidiſſimi, & ad unguem, diuina præcepta, ut obſeruentur, ſedulò dant operam. Quo autem arctiori uinculo, his uanitatibus irretitos, paulatim ſibi obſtrictos reddant, eorum conſpectui, præsenti fulgore ſeſe obijciunt, mira ſanè, minimè tamen fidè carens illuſio, mille enim artifex, quod hac non ſucceſſit, alia aggreditur uia, atque ubi lupina pellis (ut ille ait) non ſufficit, aſſuit uulpinam, & ſic clàm perficit, quod palàm non potuit, in Angelum lucis etiam ſeſe transformans. hinc non ſine cauſa, Caballiſtæ, eaſdem eſſe literas, Dei ac dæmonis nominis aſſerunt. his itaque artibus, gentium doctis, uti Abari Hyperboreo, Empedocli Agrigentino, Pythagoræ Samio qui ab alijs Thuſcus habitus eſt, Apollonio Thyaneo, & alijs pleriſque Platonicis, impoſuere, Porphyrio Tyrio, & Iamblico Aegyptio, dum natura quadam, quod ætherei hanc eis ineſſe enitentem qualitatem imaginati ſunt. Qui ſcilicet philoſophi, ſuæ ſapientiæ confiſi ac innixi, & ſibi, & alijs, quò minus ad ueram ſapientiam peruenirent, impedimento maximo fuere. Moliti ſunt & quæpiam

alia,

alia, hi ſpiritus impuri, per Goetiam ac Pharmaciã, artem, non minus, corporibus, quàm animabus hominum noxiam & periculoſam. hac enim, amatorijs quibuſdam poculis ac ueneficijs uſælamiæ, dici uix poteſt, quæ dira execrandaq. mala, perpetrent, extremam hominibus perniciem accerſentes: dum ijs, turpiſſimi amoris faces, quaſi accendunt, uti in Amone & Antiocho, quorum alter ſororis, alter uerò nouercæ, nefanda libidine flagrauit, alijs, alio modo, illicitæ Veneris auctores, fuere: inuiti, ad hæc auxilia ſua, ſe conferre, ſimulauerunt; neque id mirum, cùm ſæpius per inſidias & clam, quàm aperto quaſi Martè, & palàm, homines aggredi, conſueuerint. Inuentum hoc, falsò Salomoni adſcribitur, cùm tamen, multo tempore ante eum, ab Aegyptijs & Chaldæis repertũ ſit, quibuſdam ſacrificijs, proprium genium, a ſua quiſque geneſi, quò malum euitarent, felicitatemq. conſectarentur, tentando. eò tandem, miſeri, deuenere dementiæ, ut nonnullis barbaræ linguæ, uerbis muſſitatis, certiſq. characteribus effictis, hos nequam Spiritus conſtringi, adigique, ſibi perſuaderent; atque utinam in hac ſumma luce, quidem profligatiſſimi hominum, ſua ſponte, hiſce diabolicis tenebris, uel hodie, ſeſe non inuoluerent: neque aliquẽ ex multis eius modi ſceleſtiſſimis Necromanticis reperias, qui non crudeli, uiolentaque morte, potius, quàm placida, rebus humanis eximatur, in ſummam deſperationem antea adactus. ex quo liquet, dæmones, ijs rebus, conſtringi inuitos, minimè poſſe; eoque

magis, cùm nec cœlitus, uis aliqua (ut quibuſdam uidetur) contra eos ullam in pœnam conceſſa ſit, id, ſi aliter ſe haberet, illud inconueniens conſequeretur, quòd has ſuperſtitiones exercentes, nihil peccarent, quod omnino falſum eſt, ac quo maiorem fidem facerent ſuis facinoribus, ſyderum obſeruatione, ſibi ad hanc, opus eſſe, uulgò perſuaſere, maxima cum aſtutia, cùm nihil cœlo eo quòd ſpiritus, ſubſint, ex quo fit, ut, & ſi, uocati, non ſemper præſto ſint, aſtris id minimè eſſe adſcribendũ, perinde nec, ſi quandoque mœrore, quandoque uerò, afficiantur lætitia, ut nonnulli opinati ſunt; non tamen negauerim, quoſdam eorum effectus, ſic planetarum radijs ſubiectos eſſe, ut nihil, niſi prius, propria ſibi, ſtella inſpecta, perficere aut conſequi poſſint, alios uero ſic ſubijci, ut non præmiſſa aliqua, ſyderis inſpectione, ſua exequantur magis tamen ex uoto ſuccedit, ſub aſtro, peractum: aut fieri poteſt, quod Angelorum excubijs ſæpenumero, quò minus, ſua perpetrent facinora, arceantur; aut certè ex compoſito quaſi hoc ſimulant, quò aſtris, diuinum honorem, apud homines, concilient, aut rurſus ipſis cœleſtibus corporibus, infamiæ quandam notam, inurant. Vtplurimùm enim, maius malum, & eorum clandeſtinis, quam manifeſtis operationibus, metuendum. Verbis, præterea, hoc, ſuperſtitionibus eiuſmodi, addictum genus hominum, utitur, prorſus ignotis & raris, quæ tamen nullam, nec ex ſe nec ab ipſo cœlo, uim, habere poſſunt, ut hi ſibi ſomniant, dæmones conſtringendi, cùm haud coacti ullorum uer

borum

borum uirtute; at magis ex occulto cùm hominibus inito pacto fœdereque, uel etiam aperto, obediant; non tamen in dubium uocauerim, hebraica quædam nomina, non exiguam, in his ſpiritibus, cùm alliciendis, tum profligandis, uim habere, modo tamen recto ac ritè prolata. Id olfaciens Orpheus, non ſine cauſa, nomina barbara, non eſſe mutanda, uoluit, non quòd, quò, & in quantum ſunt uocabula, hanc uirtutem (ut ipſe arbitrabatur) à natura quaſi inſuſam, adepta ſint; cùm illa neque ſonum efficiendo, nec aerem etiam tangendo, ne in corpus quidem ullo modo, tantum abeſt, ut in Spiritus, imperium aliquod habeant. cæterùm ſi quid, hoc inde accepiſſe putandum, cum ab Adamo, in ſtatu innocentiæ adhuc perſiſtente, longè omnium, tum ſapientiſſimo, ſingulis rebus ſua ex natura ipſa hauſta, impoſita fuere nomina. in cœleſtia enim terreſtriaq. illi tum quodammodo erat imperium. Ex quo fit, ut etiam angeli, ſenſibili utentes uoce, loquantur Hebraica, cuiuſcunque gentis ſint, quibus cum ſermones conferunt, modo eas percipiant, haud dubium quin peculiari diuino arcano factum ſit, ideo, quod hac, primæ integritatis ſtatus, quaſi adumbretur, ex eaque lingua eluceat, quodque primis parentibus, ab initio ſtatim (non ut reliquæ poſtmodum ex peccato conſecutæ, in pœnam culpæ) data eſt. Aut etiam quod dæmones maiorem laudem, ex his barbaris uocabulis, Deiq. contemptum ſummum, quærant, cùm hanc linguam, utpote propriam, & peculiarem, ſuis cultibus, conſecrarit, deſtinaueritq.

ſtinaueritq. omnipotens, cuius etiam, uſum, nouiſſimis diebus, ubique locorum & gentium, quaſi poſtli minio reductum, communem fere omnibus, cum erit unus paſtor, & unum ouile, nonnulli perhibent, eam que in cœleſti patria, omnibus uernaculam fore, alijs tamen non deficientibus, non abs re, haud pauci, Hebræorum Thalmudiſtæ, aſſeuerant, & quidem iure optimo eius conſiderata origine, quam non ex peccato, inſtar reliquarum, ſed ex ipſa integritatis conditione, trahit, Chaldæis & Phrygijs falsò, ipſa, tanquàm ſua gloriantibus. Præterea, neque exiſtimandum, uti fert opinio Necromantiorum, ob Characteres illos, quibus utuntur, dæmones accedere, ut aſtutè ſe ijs cogi, ſimulant, excitando, in acceſſu, quaſi conſtricti, horribiles terrores, tempeſtateſq. maximas, cùm potius ſua ſponte, deceptum ueniant, immò per omnes decipiendi occaſiones, ſolicito ſtudio uenentur, nihil magis in uotis optatiſq. habẽtes, quid enim homines, uiliſſima ſua mancipia, tantùm trepidarẽt, uti præ ſe ferunt? cum horum poteſtas, ipſorum diabolorum, longè ſit inferior, ut ne comparari illi poſſit, uel ipſo Apoſtolo teſte, dicente; nobis non eſſe bellum, aduerſus carnem & ſanguinem, ſed aduerſus principes & poteſtates, rectoreſq. tenebrarum mundi huius. Minimè itaque adeundo tam arcte conſtringuntur, aut loco alligantur, ut inde recedendi omnis facultas, eis erepta ſimul uideatur. Sæpe enim receſſiſſe inde, conſpecti ſunt, licet exacto, è ueſtigio reuertantur. neque a quibuslibet etiam uocati

cati ut uerſipellis ſunt aſtutiæ, accendẽdo obediunt, & ſi ſuperſtitionis nihil omiſſum ſit, in obſeruandis conſuetis horis. fortè, quòd ab angelis impediantur, aut, ſuis tanquàm principum fide dignorum, promiſſis, fidem certam minimè haberi, intelligant. Dolendum profectò, lachrymisq. deplorandum, non exiguam hominum partem, huic diro diabolico iugo, ſponte ſua colla ſubdere, quò ſolummodo nonnullis optatis potiantur, friuolis uotis nihil penſi habentes, id, quod ab ipſa ueritate, de huiuſmodi permutatione, dictum eſt, cunctus nempe totius mundi, & diuitias & delitias, nihil prodeſſe, quæ unius animæ iactura, uel permutantur, uel comparantur. Nec tam, ex Saturni, uel alio infauſto aliquo affecti, ac irradiati ſydere, ut nonnulli ſomniant, aut planeta cadente, impulſi, id agunt; quàm potius ſua peruerſa mente & iudicio, ipſis talpis cæciores, uolentes ſe ſe in talia extricabilia diabolica retia, præcipites dant. Falsò itaque a talibus creditur & hoc, ijs ſignis magicis, ſeu herbis, ſeu gemmis, a cœlo, aut arte, uti Zoroaſtres ac Zabulus effinxere, aliquam uim peculiarem ſubeſſe, aut ſi qua ineſt, ex pactis, diabolica ſubdola fraude, ſuppoſititia eſt, ſuo inferius dicenda loco, de imaginibus. hic nobis ſufficiat, hanc, ijs uirtutem à natura datam minimè eſſe, quo corporea ipſa trahant incorporea, poteſtate longè lateque ſuperiora. multo minus ex aliqua obediendi facultate, quam Deus rebus iniunxit, ne amicitiæ alicuius ineundæ cum ijs, anſam præbuiſſe uideatur, cum è

contra nobis illius commercio, ſeuerè, interdictum ſit ab Apoſtolo, dum, ut nobis, ab omni dæmoniorum ſocietate caueamus, præcipit. Quod uerò uoati, & quaſi ad imperandum adſint, ſuperiorum poteſtate & imperio, quorum nomina, ſurtim, ſub illis characteribus, ſigilliſq. continentur, euenit, non, uti bruta cibos, ſequentia, ſicut antea etiam monuimus, uerùm uti ſpiritus, ad ſuas teſſeras, & occulta inſtrumenta ueniunt. His ſuperioribus, cæteri dæmones ſeſe ſubiecere, libenter; eorum uitijs adhærendo; ex quo & inuiti nunc cogi poſſunt, poteſtateq. caſtigantur: ſi quando in diuerſas partes, diſcedere tentant, omnibus tamen in nocendo par animus, & mens concors, non tam ab eſſentiæ aliqua nobilitate, quàm peruerſiſſima malitia profectum, qua deploratis ſuis mancipijs, conſpiciendos ſeſe exhibent, etiam pro ſuo libitu id facientes, in annulis, ſigillis, ac tabellis, ſeruire eis in hoc, ſimulantes. Nec tamen cuiquàm mirum uideri debet, quòd in hac dæmones cogendi, ratione, aſſiduè Angelorum nomina proferantur, cùm & diuinis appellationibus, ac ſanctorum orationibus, in ijs turpiter abutantur, uti non ignotum eſt, quibuſdam Mechubalibus, aſſerentibus, dæmones ab his tantùm Dei nominibus longius abeſſe, quibus, tronorum, dominationum ac Seraphim, adiecta conueniunt, quoniam ijs ſolummodo Dei charitas, miſericordia, pietas, ſalus, libertas, ac inhabitatio, innuitur: ab his autem, quibus Dei iuſtitia ac poteſtas exprimitur, haud ſemper abeſſe, inquiunt,

inquiunt, cùm sæpenumero sub bonorum prætextu, praui ac maligni lateant angeli. utrorumque enim Deus, nos puniendo, ministerio utitur, cùm omnes sint administratorij spiritus, licet sæpius suos fideles, peccantes, per bonos castiget angelos, ut Romanos punitos tradunt, Diuo Gregorio, Pontifice. ira enim diuina, mirum in modum, in almam urbem, tunc accensa, angelus, strictum manibus tenens gladium apparuit; ex quo moles Adriani, commutato nomine, Castrum angeli, appellari cæpit. Diuum quoque Hieronymum, quod plus iusto, Ciceroni deditus esset, ab angelo, correptum produnt. quod & Diuo Antonio contigisse, uolunt. In infideles autem suam exercens iustitiam, & obstinato animo delinquentes, malis angelis executionem committit, ut in pœna pertinacissimi Pharaonis, impijq. Herodis, apparet. Cæterùm, & in eo dæmones, dirum suum uirus euomere, diuersis rebus, quo alliciantur, ueneficis ostensis, Deo illudentes, quem per circulum Aegyptij, significabant, hominibusq. persuasis, ingressos circulum, ac pentagona, furtim Dei nomina, secundum ipsos, continentia, tutos prorsus ab eorum uiolentia, reddi. nonnulli hanc ab Aegyptijs ac Hebræis edocti blasphemiam, qui uel effetis eorum mulieribus, ut a לִילִית sic inquiunt, dæmonem, partui noxam inferrẽtem ita uocantes, securiores essent, suis infantibus timendo, ter circulum, in eorum cubiculis, rhammo, cum nonnullis Hebraicis characteribus, signant, quibus diuina nomina, significari uolunt. diuersis enim

Deus nuncupatur nominibus, uti uarij, sunt effectus, quos sibi succedere, optant. Est & aliud dæmonum superstitiosum inuentum, apud uulgi nostri fœmellas in usu, quò, fatis, (sic enim hos spiritus uocant) mensas, uarijs dapibus instruunt, ut infantes eorum, felici donentur auspicio, domosq. ab immunditijs uerrunt, expurgantque. Verùm, nunc & ad alia quædam digrediendo, referre non alienum erit, plura ēt ab ijs, in hac superstitiosa arte, qua se cogi simulant, committi mala, apertè quidem. hinc, non sine causa, Salmaticense antrum occlusum fuisse, aiunt, Nursinum lacum, custoditum, Visingianum quoque specus, quo se hoc genus hominum clam recipere, solebat, ob structum. Nec tamen hi nequam Spiritus in omne malum, ut quibusdam placuit, bona, qua sunt natura, ac substantia intelligenti, feruntur, cùm ordinati fuerint saltem ad uniuersi bonum, quod suæ uoluntatis, tanquàm obiectum, non possunt non uelle, licet nihil mali, neque hic, neque in cælo commissum, cuius ipsi, aut causa, aut occasio, non extiterint, cùm ipsis auctoribus factum, ut lapsus Adæ, totius generis humani ruinam secum traheret, minimè tamen consequitur nos nulla delicta nisi ipsis instigantibus, nostra sponte committere. Quo autem acerbius contra hos concipiamus odium, eosque magis, quam præsentissimum uenenum fugere discamus, horrēda prorsus ac truculenti forma, sese nobis ostendi, Deus, singulari consilio permittit, ut, uel ex isto horribili conspectu, de altera uita, talique, qualis aspectus, animo

mo contra nos, edoceamur. quare uarijs abominabilibus laruis, ſæpenumero ſe nobis obijciunt, & uaria in miracula rerum, infernales Vertumni, ſe uertunt, uel in momento, ubi uiſum fuerit, cum propriis formis deſtituantur, cuius contrarium tamen Platonem ſectantes, aſſerunt, hos ſpiritus nempe, corpori, corruptionis tamen experti obnoxios, nec craſſo ueluti nos obductos, at incorruptibili, maximeq. tenui, quò & animas circumdatas, perperam, imaginati ſunt, a quibus nõ immerito, omnes ferè Latini Theologi, præſertim Scholaſtici, diſcrepant, negantes, hos Spiritus, cùm omni careant materia, corporibus, natura unitos. Si enim, inquiunt, ulli corpori iuncti forent, quonam pacto, multis ante ſæculis, quàm corporea natura creati eſſent, præſertim ſi cum Græcis cõueniunt; cùm corpora ſine loco eſſe nõ poßunt. Ex quo eos, nullo prorſus corpore, tegi, euincitur. Nec obſtat, quod forſan obijci poßet, poſt perpetratum primum ab ipſis tale, facinus, & a mundo iam condito, corpore donatos fuiße, quò acerbiores cruciatus experirentur; hoc tamen ipſo, euitare Scyllam ſtudentes, in Charybdim incidunt. Si enim, ut motores tantùm, corporibus inhærerent, & propterea, ut & nos, cùm hæc pœnæ loco acceperint, quaſi ab ergaſtulo, pati, dixerint: ipſa Euangelij ueritas, eos reprimet, quæ ſeptem dæmones a Maria Magdalena, eiectos fuiße, clarè aſſerit, ac dæmonium ab obſeſſo, expulſum, cui nomen erat legio. quòd ſi alicui corpori, indiſſolubili nexu, aſtricti eſſent, quo pacto, unus homo,

mo, tantùm eorum caperet numerum? Reſtat igitur, ut dæmones nullo prorſus, neque ſplendido nec ſubtili corpore indutos, dicamus. cui & Diuus Auguſtinus, in loco, de Angelis, conſentire uidetur, multò minus obſcuro aliquo aut craßo. Neque & id obieciſſe, refert, dæmonum corpora, pro eorum libitu, conſtringi ac dilatari: nam ſi & foret, locum aliquē ob quantitatem, quæ neceßario materiam, uelut umbra corpus, comitatur, ut occuparent, oporteret. non enim poſſibile, quantumuis reſtricti corporis, ut ab uno humano corpore caperentur, eorum legio. haud quoque & id in contrarium, adduxiſſe, releuat, quod dicitur, dæmones, non niſi concauis annulis, ob corpora ſua, uinciri poße, & quod Thalmudiſtæ, etiam eos eſſe corporeos, affirmant, quodque quidam eorum Rabinus, plures dæmones, ab uno nodo, cuiuſdam reſtis appenſos uiderit, cùm id, quo amplius deciperent, fieri imaginatione tenus, potuerit. nec quod antiqui retulere Thuſci, hos aliorum ardentes imperio cinerem reliquiſſe: illuſio namque eſſe potuit. mirum enim in modum in oſtendendis uarijs imaginibus præualent, quos ſæpenumero, ſecundū quietem, oſtendunt, ubi diuerſis præſtigijs, uolubilitate formarum, actionumq. uelocitate, ludunt. Neque impedimento eſt, quod aliqui finxere, dæmonum corpora, ut nec beatorum poſt uniuerſalem reſurrectionem, ſi ita uelint, loca occupatura: hoc ſi ſic eſſet, non ab aliquibus internis, naturæ principijs, prouenirent, at a ſtatu gloriæ, in quo dæmones, nullo umquam tempore,

fuere,

fuere, nec erunt. Reliquum itaque est, ut, dum hi perfidi spiritus, oculorum conspectui seſe obiciunt, aliunde corpora sibi assumant, quibus tamen minimè, ut materiæ forma, uniuntur, nec, ut motor tantùm mobili: uerum, ut repræsentent, quibuscum per aoraſiam aßumptis, sæpius noctu, quàm interdiu, ut perterrefaciant, uideri solent; ex quibus corporibus nihil est, quod sensu percipi potest, uel lapidum, uel uegetabilium, brutorumue, cuius imagines assumpſisse, uisum non sit; quàmuis in nouo testamento, non reperiatur, integra hominum, uel exterius simulachra accepiße, non quòd suis uiribus hoc nequirēt, sed quòd ab Angelis prohibeantur, quod ueriſimiliter, ob incarnati uerbi reuerentiam, cuius intuitu, & Angeli seſe adorari non patiuntur, ut de illo in Apocalypſi, factum legimus, licet diuersum ab hoc, in ueteri, appareat, etiam in Abraham, tres angelos, uidente, & miro personarum arcano, triadem, scilicet, sub naturæ unitate, diuini luminis radio, agnoscente, unum adorando, eique genua flectendo: aut certe, quod non permittitur, ut interna eorum fraus, ac condicio brutorum, uel ex hac extrinseca, quam capeſſunt, forma turpiori, apertius iam ostendatur. Quapropter, cùm seſe sub specie humana, ostentant, Angelorum id æmulatione, faciunt, hac apparentium, quo filium Dei, incarnandum, præseferrent, ac se nobiscum socios futuros ostenderent, frequentius caprinos ac anterinos pedes, affingunt, quos longiori habitu aereo sibi assumpto, celare consueue-

runt,

runt, ueluti uadum in flumine disquirenti, apparuisse cuidam ostendit suis in Genialibus Alexander monacho frequentius etiam, ut Centauri, Fauni, ac Satyri, in nemoribus, siluis, locisq. desertis, uisi sũt; qua figura, Diuo Antonio, in superiori Aegypto, Paulum primum heremitam, uisenti, dæmonem, uiro sanctitate uitæ & doctrina apprimè claro, apparuisse, ferunt. (cuius literæ ab Aegyptiis, in eorum sacrificijs, uti a nobis Apostolorum epistolæ leguntur,) à quo instanter, quisnam esset, abiuratus, (occurrentem enim dæmonem, abiurari, at non rogari licet,) duntaxat, instar fallacis serpentis, locutus fertur. Sum unus ait, quos delusa gentilitas, pro dijs adorauit. ac sub Nympharum quoque, tres Machabeo, Manchuco, atque Dunchano, uiris in Scotia, admodum illustribus, quibus salutatis, ea, quæ postea ueritas euentus, comprobauit, admodum iucunda, uaticinatos, asserit Boetius, haud uulgaris, apud Scotos historicus. Brutorum quoque animantium similitudinem retulisse dæmones, inuentum est, uel iam inde, ex uetustissimo tempore, sed non antea, quam dominus his sese symbolicis & exterioribus signis ostendit, iam sub ariete, Baccho, in arenosis Lybiæ heremis erranti, aquam sitibundo indicando, ac sub quarundam auium, Diomedeis in insulis, omnibus, qui ibi appellerent, Græcis, sic & sub coruorum apparuere Alexandro, uolatu, Iouis Hammonis tẽplum, ab ipso tantopere exoptato, ostendentes, sub nigris etiam alitibus, cuiusdam animam ad inferos

ducen-

inferos ducentibus, ut & ſub hominis nigerrimi for ma cuidam Hiſpano, eum ob dentium, quo labora bat, dolorem, frequenter inuocanti: quaſi ita alteri equiti, cuius nomini parcò, dum nullum uerbum face ret, quo eum infelix haud nominaret, ſic etiam, at uultu prorſus deiurpatus, beato Eadimundo, dum Aberdonium pergeret, nec multis ab hinc annis, hir ci ſpecie, apud quoſdam Cantabros, quos furtim ad adorandum Sathanam ſollicitauerat. Multorum præterea, & aliorum animalium, ementiti ſunt for mas, ſæpius tamen, ferocium, quod non, niſi Dei ſin gulari, quo nos proſequitur, amore, fit, quo nos, per huiuſmodi horribiliores, uiſui noſtro, obiectas imagi nes, de eorum qualitate, nos commonefacit, licet inte riorem ipſorum malitiam, nocendiq. nobis ſtudium, mille modis, atrociorem, ſi oculis ita cerni poſſet, fo re, tam eſt certum, quam quod certiſſimum. Non tamen ſemper ex æquo, quàmuis humana ſpecie, ap parentes, perfectæ ætatis uidentur, ſed nunc ut ado leſcentes, nunc, uti ſenes, iam puerili aſpectu, uario plane ac diſſimili, uti, hac uel illa, maiorem fallendi occaſionem ſe captare poſſe, intelligunt. qua diſſimi litudine etiam utuntur utplurimum, non ſinguli, ſed plures ſimul, apparentes, diſparem, & unam magis altera inter ipſos nobiliorem conditionem, eo innuẽ tes. Præſeferuntq. interdum, ſeſe mortem oppete re, quo ſalutem uti nos ſperare oſtendendo facilius nobis imponant, ut nonnullis Philoſophis hæreticis ac Mahumethis impoſuere; nec eiuſmodi imagines,

propria,

propria, qua sunt, natura, assumunt, ut nunc fœminæ, nunc mares uideantur, alioqui quæ his spiritibus cõmunio cum belluis, auibus, piscibus, atque adeo plantis, saxisque, quorum specie sæpe apparuere? nulla profecto. unde ergo hoc? pro ut fert occasio; & si non negauerim, frequenter, pro earum substantiæ gradu, accidentibus distinctas uarijs sumpsisse, ut cum terrestres subobscuram, aquei, perspicuam, clariorem uero, aerei, assumunt, diuerso tamen modo omnes, pro regionum, quas inhabitant, diuersis interuallis. ut si ætherei sydereo amicti fulgore, magnaq. cum maiestate quasi, & ueneranda magis quam cæteri, facie apparent, quem quidem luminis fulgorem, non a stellis ut quibusdam uisum est, cum cœlum nihil habeat, quod abscindi possit, nec ab igne, qui adureret, accipiunt, cum nihil sit eis potestatis factum in elementorum proprietates, sed Deo soli reseruatum, perinde ut in ardenti camino, cui subiectos pueros, ne comburerentur, mandauit, uidere est: At uero a propria ipsorum naturæ, cum his Elementis analogia, & conformitate, qua, uel per ipsam imaginem, uti per oculos, anima ita obscurius, clarius ue, horum relucet essentia. Cæterùm, qui crebro, ut angeli lucis, quò facilius imponant, uel extrinsecus saltem, quod non sunt, uideri cupiunt, haud ita diu, nec frequentius, sic apparendo, copiam sui faciunt, quasi ob naturæ suæ præstantiam, mortalium dedignentur consuetudinem. horum duos apparuisse cuidam, memoriæ produnt, Plinij liberto, non illiterato, dum sibi abrasis,

uti

uti ſomniarat, capillis, ut duo iuuenes, albis induti ueſtibus, eueſtigio, per oſtium, exire uiſi ſunt, ſic & Rathbodo Friſiorum regi alium, auream domum, ua rÿs gemmis ac unionibus, refertam, tabellisq́;, & auro fulgentem, oſtendendo, ac nonnullis etiam Mahumethis, ſub quorundam, quos ſibi fingunt, ſanctorum uelamine, in neceſſitatibus inuocati. Quas tamen ſubeunt imagines, nec ex humo, nec ex aqua eſſe, Theologi omnes aſſerunt, non, quod à noſtris oculis euaneſcendo has effigies relinquere, pro arbitrio, nequirent, ſine manifeſto fuci facti indicio, quaſi hi ſpiritus, pro ea, qua pollent, facultate, illarum ſimulachra, ne amplius compareant, ſubito, non poſſint, diſſipare, cùm id uel cogitare, tantum abeſt, dicere ac referre, more quorundam, res ſit friuola ac inanis, cùm materia hac in re, ipſorum imperium non detrectet, ſed potius pareas: ſed quod per hæc duo, uti ſimplicia ſunt elementa, ubi non coaleſcant, nec ipſi, contra ipſorum proprietates, præualeant, perſiſtere nequeunt. Quas corporum imagines, eadem facilitate, qua coalita, condenſant, euaneſcendo rarificant ac diſſipant; neque etiam omnia ipſa met elementa, uel quò mobilia; at partim, ſæpius iam dicto modo, ne naturæ deſtruatur ordo, obtemperant. ex quo fit, ut cuncti effectus, profecti à magis, uel ueneficis, tantummodo, per loca Angelorum, Deiq. permiſſu, fiant. Verùm, ut in inſtituto noſtro pergamus: Dæmones, hæc, cùm uolunt, accipiunt, corpora propria, ipſorum applicatione, minimè

nimè uerò ex aere hoc ſubtili ac tenui, qui colore ac figura pingi, nullo pacto poteſt, nec ex craſſiori tantum, uti nonnullis perſuaſum eſt, uerum ut uolunt plures alij cum Scoto, perſpicue illorum talem opinionem impugnantes, & mixtis mixtione tamen imperfecta, actiua ſcilicet, paſſiuis, ſub proprio cæli aſpectu, ſupponendo, uniendoq́;, quod etiam certum, uerumq́; eſſe, uel ipſi nequam ſpiritus, demonſtrant, ex ſulphuret ac tetro illo, quem euaneſcendo, poſt ſe relinquunt, odore, uti ſæpenumero à multis expertum eſt, mihiq́; ipſi, hæc ſcribenti, in ſomno, huius rei facere periculum, datum eſt, uera profecto, & experta profero; dum enim nocte quadam, abincubo, magna difficultate ac grauedine opprimerer, manu, quaſi quiddam molle, comprehendiſſe mihi uiſus ſum, quo experrectus, mirum in modum, hunc tetrum odorem percepi, ut grauiorem, uix unquàm, uel Puteolis expertus ſim, totumq. biduum poſt, nares emungendo, eiuſmodi odoris grauedine me affiari, contigit. At dum hæc corpora dæmones aſſumunt, uarijs, uti noſtra diſtincta membris, coloratáque figuris, uiſui, quorum uolunt, ac etiam ne uideantur, per aoroſiam, pro libitu, citius, quàm noſtra percipit imaginatio, ſeſe obijciunt, uel impediendo medium, quò minus horum ſpecies, ad noſtros deferantur oculos, uel ipſaſmet ſimilitudines prohibendo, uel aſtantes in profundam aliquam imaginationem, ubi cunctis ſenſibus, tam exterioribus, quàm interioribus, ſuperiores ſint, rapiendo, per quæquidem

dem corpora apparentes, nihil prorſus uirium, quas anima circa negatiuam ac ſenſitiuam poteſtatem, uel in exterioribus, quæ accipiunt, membris, exercent. quo fit, ut nec organicè moueantur, neque hæc oſſibus, carne, aut neruis, ipſa ueritate atteſtante, conſtent, dum inquit: Palpate & uidete, quoniam Spiritus oſſa & carnem non habet. quo dicto demonſtratur, nihil, quod naturale non eſt, diuturnum eſſe poſſe. quocirca, quas ſibi aſſumunt aures, oculos, ac nares, & ſi quæ alia membra habere uidentur, non ita habent, ut ijs utantur eo, quo nos, modo: at uel ut alij, quos mentiuntur, appareant homines, uel ut nos ijs membris decipiant, fruſtrenturque. etenim, haud multo aliter eis inſunt, niſi ut pictis in pariete imaginibus, aut excisis è marmore ſimulachris: non enim dæmones ſenſibilia his artubus, ſeu corpore toto, quaſi aquam ſpongia, aut, ut rectius dicam, ipſa ſpecula oppoſita, rerum imagines recipiunt, ut Pſellus, cum multis alijs, ſomniauit, cùm quæcunque per ſenſus operari uidentur, tantùm ab eorum, (ut iam ſæpe diximus) intellectu, ac uoluntate procedant. ex quo fit, ut per uniuerſarum rerum cognitionem, ad particularium notitiam, contrario ac nos ordine perueniant, atque pauca in his, uti & nos, peragant. neque contra hæc quid facit, quòd crebrò loquentes niſi ſunt, cùm quæ proferunt uerba non ui in nobis, noſtrarum affectionum notæ exiſtant, nec, quo nos pacto, compellant, deſtituti pulmonibus, cuius uſus in aere, tam expirando, quam inſpirando, ad uocem formandam

mandam neceſſario, nec etiam horum mentis conceptus, inſtar noſtrum, aſſequuntur, nec refert etiam, quod ſonos, articulatis uocibus noſtris haud multum diſſimiles edant, cùm & ex aere, ementito corpori quaſi infacto & intruſo: ſic eundem extrudendo, noſtri cauſa, componunt, ut uel exterior tactus, ac percuſſus, ad audientium uſque aures, humanas uoces reſonando, multiplicetur, quodque frequentius eſt, intus in ipſa aure efficiunt. quo profecto modo uocatus Simonides, ut egrediendo domum, ruinæ mox ſubſecutæ, ſeſe ſubtraxerit, reliquis omnibus, ea oppreſſis. mirum certè, magnumq. aliquid, ex tãta hominum turba, unicum Simonidem, ab hoc interitu, liberatum, eiuſmodi medio; indicium haud fallax, quàm magnæ Deo, ſapientia ac prudentia inſtructi uiri, curæ ſint. neque etiam dæmones, uoces noſtras auribus uti nos hauriunt, uerum peculiaris uirtutis cuiuſdam, ab idæarum, propriæq. ſubſtantiæ, applicatione, ut & reliqua, hoc genus, alia, modo tamen, eorum naturæ idoneo, & ſi noſtrum imaginandi captum excedat. Hinc patet, dæmones in his ſibi adſcitis corporibus, nihil reipſa, niſi quæ ad motum ſpectant operari. Dum uerò, humana ſpecie nobis, quod Deus numquam niſi maximam ob noſtram commoditatem permittit, ſeſe conſpiciendos aſſerunt, maximè cùm non tam terroris incutiendi, ſed clam nos circumueniendi gratia, nobis obrepũt, ut optatis ſuis minori negotio potiantur, peregrinorum tum, religioſorum, ſanguine nobis coniunctorũ,

ac

ac familiarum, uita iam antea functorum, uel absentium, faciem & habitum ostendunt. Aliqui porrò sic lucem hanc exosam habent, non quòd illorum naturam, cùm incorporei sint, tantopere oppugnet; at ob aliquod grauius commissum crimen, ut noctu, instar dirarum nocturnarum auium, terribiles, sese offerant, candelas accensasque faces, aeris afflatu extinguentes, subterraneum hoc dæmonum est genus, degens in latebris, frigidisq. obest passionibus, corporibus sæpius molestum. alij, non hoc sic lumen refugientes, interdiu ac noctu simul, apparent, non ita multum formidabiles, hos ferunt aereos, adeò familiares, ac quasi domesticos sese hominibus interdum reddentes, uti & cibo, potuq. nostro exemplo, frui, simulent, cùm solummodo frangant, comminuant, propriamq. in materiam conuertant. quod cùm quidam reipsa fieri, existiment, toto errant cælo. alludunt enim, licet falsò, ad Thalmudistarum opinionem, idem de suo Hazazele, quem cadaueribus dominari Cabalistæ affirmant, sentientium: non enim famis explendæ gratia, carnibus uescuntur, ut deuorasse, in Dæmonum annalibus uidere est, mortuum quendam, per Asuitum & Edimundū, quàm amicissimos, dum uiuerent, ut & simul uiuere, simulq. emori uelle, coniurarint; mortuo itaque uno, uiuus adhuc alter, cum mortuo sepultus; partim laceratus, repertus est. Idem non pauci Platonicorum affirmare uidentur, asserentes hos Spiritus, crebrius, orma præcellentium iuuenum, puerorumq. carnes,

uoraſſe. at in deſiderio, immenſaq. rabie, uel in cadauera, diuinum, dum uiuerent, opus ſæuiendi, uti mortuas contra feras uertagi ac moloſſi: qua in re, hæc uera eſſe putãtes, haud parum hallucinati ſunt, dæmonibus exiſtentibus, ut dictum eſt, incorporeis, cibum minimè appetentibus, uti fit in creaturis corporeis. Quod autem cadaueribus gaudeant, minus & hinc cuiquàm mirum uideri debet. maledictione enim diuina, ſub ſerpentis forma, cunctis diebus, ut terra ueſcerentur, ipſis iniunctum eſt. hinc & Angelum Michaelem cum dæmone altercatum ferunt, de corpore Moyſis, angelo aſſerente, id ad eum minimè pertinere, ex quo, faciem Dei uidere, illumq. coràm alloqui meruiſſet. Quo etiam magis dæmones, a defunctorum corporibus abſtineant, ab antiquis patribus introductum eſt, ut monumenta eorum, ſubinde, luſtrali aqua adſpergantur; quam tantopere, hũc corporum principem (ſic enim Cabaliſtæ diabolum uocant) refugere, aſſerunt. Quæcunque porrò, aſſumunt corpora, peculiari ſua uirtute, ut Angeli, id faciunt, cumque alio, quàm quò aſſumpſerunt loco, ad hæc oſtendendum ijs opus eſt, nil obſtat, quò minus, uel in momento, quò uelint ſe transferant, materia enim, ſui natura mobilis, abſque mora, quod iubetur, facit. Induti itaque eiuſmodi corporum laruis, nonnunquam in deſertis, aut aliquibus domibus, ob malum quoddam antea in ijs perpetratum, inſignibus & famoſis, uti & in locis, ſtrage nobilitatis, quæ eſt ipſorum nequitia, homines perterrefaciendi,

di, omnes occasiones captant. hinc & non rarò, ulu latus, horrendæq. uoces ac gemitus, noctu potissimùm, statisque horis, non sine hominum, maximo terrore, audiuntur. Cuius generis quoddam nisu horrendum spectrum apparuit Athenis Athenodoro Philosopho, quod stridore aspectuq. truculento, dum perempti cuiusdam manes celebrant, morem superstitiosum gentium, sedulò in posterùm obseruare iubens, quod sacrum ac religiosum esset, post humata ossa, euanuit. quare non immeritò eiusmodi a dæmonibus diuexata loca, semper pijs precibus, aquaque consecrata, expiari par est, & a maioribus nobis quasi per manus traditus mos, quos quidem & nos, tam in doctrina, quàm moribus, sequi, conuenit. quò enim doctores sancti, temporibus Christi, tamquàm ueri fontis omnis boni, fuere proximiores: tantò plus lucis sapientiæ diuinæ, præ cæteris, habuisse, meritò reputati sunt. Cæterùm, cùm eiusmodi dæmones, non omnes æqualis sint potestatis, (uti & supra mentionem eius rei fecimus) nec etiã unius malitiæ, licet omnes, sine ullo discrimine nil nisi exitiũ semper struant; haud itaque & eos æqualiter, malas operari operationes, contingit. nam, quò ipsi sunt peiores, commissis ab üs ipsis facinoribus, eò & nos infensiori prosequuntur odio, grauiora, pro sua uirili, nobis inferentes mala. qua de re fit, ut aliqui non nisi illusionibus ac præstigijs, non ita noxij, inter homines uagentur, alij risu ac cachinnis, nos excipiunt; quorum non pauci in Noruegiæ nemori-

bus conſpiciuntur, ac in ſyluis Norlandiæ, ibi cùm montium plerique miris æſtuent flammis; & ſub ipſa glacie, frequentius, horrendi ululatus ac fletus, audiantur, deſcenſum uel aditum ad inferos inde haud procul, abeſſe poſſe, multi coniiciunt. tranſeuntes, amicorum more, amicè nihil minus ſalutare conſueuere, ſubitò tamen euaneſcendo, fruſtrantur, paganos nonnulli hos appellant. ac pœnarum præterquam damni, uel minimum in poſterum formidare, aiunt: apparent etiam, dum mortuorum animas ſimulant. ad montem Hechlam, continuis flammis, ut Aetna, ſumantem, euaneſcendo, ſeſe recipere, aiũt. at qui eorum, quaſi de induſtria, imbelles uidentur, ac è minimis infimæq. ſortis, angelis, quas Thalmudiſtæ ex hominum pollutione, natos eſſe, uti & incubos, falsò ſibi imaginantur. hi corpore perexiguo, uti pumiliones apparent, paruam lucem habentes propria ab eorum, ut relatum eſt, exiſtentia, quaſi ſidera, à proprijs intelligentijs, tactu, ob multam coacti aeris leuitatem, frigidiſſimi ſunt, ut quotidie nõ paucis eius rei periculum facere, in ſomnis, contingit, mihiq. ipſi, quatuor abhinc annis, Neapoli agenti, uſuuenit, qui dum ſub auroram, mirum in modum, ab hoc phantaſmate, comprimerer, manu extenſa, qua tanto me pondere leuarem, ſpectrum tegi, quo nihil algidius, umquàm ſenſi. hos ſpiritus Græci ephialtes, quaſi equos ſuprà nuncupant, Latini uerò, quòd dormientes, tanto premant pondere, ut ne moueri quidem, multo minus in auxilium aliquem

quem uocare possint, incubos, ab incumbando, nos autem Hetrusco sermone, ceu delirio obnoxios, aut quòd reliquas uanitates quò decipiant: fingere assueti sunt, folletos, nuncupamus. Medici, huius mali hanc redidunt causam ex arte sua; crassiorem nempe pituitam, aut melancholiam, non in cerebro, sed circum præcordia inhæresscentem, quà per crapulam, aut cruditatem, turgescente, diaphragma, pulmoneque premitur, crasso autem uapore, illinc in fauces & cerebrum, espirato, uox supprimitur, sensus atque mens obturbatur, uisisq. tristibus offunditur: ex quibus quidem causis, utputa physicis, incubum aliquando, procedere, ut infitiandum minimè; ita ut plurimùm dæmonum adscribẽdum illusionibus: quod inde etiam patet, ubi in amplis ac spatiosis ædibus, multis simul dormientibus, eiusmodi spectra, molesta sunt, quæ si loco, ut uulgo aiunt, addita sunt, locum potius, quàm certos homines, infestare, tum dici possunt malum aliquod iam patratum, aut iam certè adhuc patrandum, eo subindicant. Sunt & alij, qui hoc habent peculiare, quod in apparendo, magnam præseferant speciem, uelut sanctitatis ac religionis, omnisq. boni potius, quàm alicuius mali, hac sua hypocrisi, cùm sua natura tamen, sint pessimi, fraudes dissimulantes, hos, quòd sæpè in magnis atrijs, uagari solent, lares, delusa, uocauit antiquitas, suffitibus ac sacrificijs insuper, eos sibi Zoroastris arte delusa conciliare, non addubitauit. Vtinam, & hodie, in hac summa Christiana luce, incautum uulgus,

Fulle

quò hi sese furtim insinuant, familiaritate quadam, defunctorum amicorum, sese animas esse, mentientes, non ita cæcos redderent, & ad id credendũ non inducerent, cùm tamen rarò, nisi magno aliquo inflicto malo, ab ijs discedant, ut inferius paulo aperietur: neque id alienum ab eorum natura uideri potest, cùm semper plus damni dent in receßu, quam prima fronte promittant. quamuis mira calliditate consolandi tristitia affectos, causa uenire simulent, discedentes tam, nihil nisi mœroris, tristitiæ, adde & extremæ desperationis, uestigia, post se relinquere consueuere. Contrarij in his, ita omnibus, angelis bonis, in fine primùm, consolantibus. & si non negauerim, quandoque & has, animas esse posse, quæ ut corporum suorum umbræ, seu ut Hebræi uocant נפש nephe, quorumcunque libet; phantàsiæ apparere Diuino permissu, possunt, nostraq. ad hoc ope & auxilio, indigent. Cuius exemplum factum est, apud Gallos, ubi anima cuiusdam Vilelmi Corui, quæ dum flebili ac eiulanti uoce, ei, quæ fuerat uiuenti coniux, frequenter appareret, adiurationibus denique constricta, a quodam Reuerendo fratre, Ioanne Gobo, ut, quidnam rei esset, quidque requireret, ac cur in hunc modum affligeretur, referret, multa respondit, ex quibus nonnullis petitis, rebus obtentis, amplius non apparuit. Simile quiddam apud Apulos, usu uenisse, testatur Bartholomæus Sibylla, quæ anima crebrius ob sua ibi commissa crimina diutius passura retulit. Verùm, cùm ut plurimum dæmones, sub specie animarum,

rum, apparere ſoleant, idcirco minor fides ijs habenda eſt, quæ dicunt: at ante omnia cautè procedendum, cum proteſtationibus & abiurationibus, ſintne bona numina, nec ne: quò ueritas tandem eluceſcat. hoc enim pacto quandam decepit Sathanas Caſſani puellam, ſub diui Franciſci ſpecie: qua tandem re cognita, nec ei amplius obtemperans, tot, tantaq. perpeti fertur, ut cunctos accolas in mirum traxerit ſtuporem. Qui & ſpiritus, quòd non abſque magnis incuſſis terroribus, uiatores frequentius, aggrediantur, ex eo, laruæ; ac lemures antiquitus, dicti ſunt. horum quempiã, noctu reperit in India, Apollonius Thyanæus, ad Brachmanes, cum Damide, diſcipulo ſuo, pergundo. quem, ubi ſtridentem, ululantemque circa ingentes rupes, profundaſq. Caucaſi ualles, ſentiret, (admonito antea Damide eius rei, quænam eſſet) hinc clamoribus, minis, ac inſultibus, quaſi arte artem deludens, expelli, ac fugari comitem edocuit. hoc ab ipſo, ſuperiorum dæmonum nomine, quibus familiariſſimus erat, factum putandum, quorum auxilio, & plura alia, humanas uires excedentia, perfecit. Ex ijs namque id ſpectum erat, quæ minis ac clamoribus non timida natura, ut Platonici ſibi imaginantur, effugiunt; at quòd, ob eorum flagitia, hæc pœna eis iniuncta ſit. quorum idola, Iaponij, ac Sinæ, qui quoſdam dæmones, quò eos a reliquorum Spirituum turba, cuſtodiant, adorantes, crebriùs clamoribus, ac uirgis etiam, ni probe ſuo munere in ijs cuſtodiendis, functi ſint, cùm precibus ac promiſſis,

quod

quod uolebant, non potiuntur, & impetunt, & cædunt. hoc diabolicum barbarorum factum, execrando scelere, nostris temporibus, quidam imitari nõ eruhuerunt, dum Sanctorum reliquias, immò Sanctorum omnium Sanctissimi imaginem (horresco referens) in flumina, quò aquis potirentur, temere proiecerunt. eandemque, quo pluuia cessaret, sub dio, ut madefieret, de industria, noctu, reliquere, eamque Mandragonæ ut consequerentur uel Sanctissimum Sacramentum Asino manducandum porrexere. quasi uerò, homines, omnium profligatissimi, ipsa uel elementa, hac blasphemia coacturi. Proh, facinus indignum, ipsos etiam Christianos, pastorum quorundam ignorantiæ causa, aut philosophiæ inani studentium, aut certè poetarum fabulis ac rhythmis uacãtium, uenationibus atque aucupationibus, conuiuijsque indulgentium, ac utinam non summæ auaritiæ incumbentium, quorundam etiam absentia, ut oues, ipsis pastoribus, uel stertentibus, uel aliud agentibus, tantùm dæmonum fraudibus exponi ac seduci. quod enim pijs precibus, ieiunijs, eleemosinis, ac seria pœnitentia pij ac religiosi, a Deo exorare deberent; hoc tam nefando reliquiarum abusu, & superstitione, qua non alia horrenda magis, ethnico more, per uim extorquere, tentantes. Nec exemplum Moysis, qui amaras aquas, proiecto in eas ligno, in dulces uertit, ipsis patrocinari quicquàm potest, cùm nullam amplius umbram, corpore ipso & lumine præsente, sectari, par sit, nec etiam minis; sed potius pijs

ad

ad Deum effusis precibus, eum usum fuisse, constat, id, quod figura, significabat, animo respiciens. uiuum enim nostrum ac uerum numen; non nisi precibus piorum flecti, minis uerò obstinatorum, multò magis exacerbari solet. Sunt præterea, & quidam alij dæmonum, insigniori nequitia, ac cupiditate quadam truculentia nocendi, præditi, qui in prætereuntes eminus, impetum faciunt, horrendum in modum affligentes ac cruciantes: huius generis fuisse, illos constat, de quibus in Euangelio legitur, Gerasenis, magna damna inferẽtis, quique Tẽpsanos celebres olim (ut Gentilium antiquiores perhibent historiæ,) populos in Bretiorum maritimis, multis magnis calamitatibus, affecere, adeò, ut quamplurimos eorum, uel ipsa nece, perinde ac uiolati hospitij iuris reos percusserint. Res, profectò, magna admiratione non indignæ aliquibus in locis, usuuenere, ubi enormia patrata sunt flagitia, Dæmonum ibi malefaciendi potestatem augeri, in hanc Deus permittat, quò mortales hoc tanto terrore tantiq. mali metu, & tartara, reipsa, non uulgi opinione tantùm, alicubi existere, ubi commissorum delictorum, pœnæ commeritæ, dandæ sunt; & à tantis sceleribus perpetrandis, abstinere addiscant. Alij sunt, & mendacijs adeò infecti, ut & astantes, nihil nisi mendacia loqui, nullo negotio, procurent. nec uel hoc tanta admiratione dignũ, cùm hi dæmones sua præsentia, non modò, ipsos flagitiosos, in quos, tanquàm mancipia, exercent suam potestatem, ut in ueteri testamento, uidere est, ubi,

hos

hos erroris ſpiritus, quò Aegyptios fallerent, & de Achab rege Iſraelis, ſupplicium ſumerent, pſeudoprophetarum ore, miſſos legimus, uti & odij ſpiritus, inter Abimelech, & Sichimitas: at uel loca ipſa, in quibus conuerſantur, contactu, quaſi Harpiæ infernales ita fœdant, inficiuntque, ut eà pertranſeuntes, omnes lymphati, ac furibundi, reddantur: quemadmodum, non ita pridem, Romæ in orphanotrophio accidit, ubi una nocte, plus quàm quinquaginta puellæ, factæ ſunt dæmoniacæ. Sunt & alij quidam, non ſolùm ipſa bruta animalia, ſed & homines, inuadentes & occupantes, melancholico utplurimùm affectos humore, quo, tanquàm inſtrumento nacti idoneo, ad hoc, turpè, ac miſerum admodum abuti, conſueuere. ex hoc enim, ſecundum quietem, horrendæ, ac triſtes, cauſantur imaginationes, uigilantibus uero, cogitationes turpes, curæ ſœuæ, in obſcena prauaq. tum uerba, cum facta, ſæpius prorumpentes, hinc ex eiuſmodi corporibus, templis Dei, deſtinatis, dæmonum fiunt latibula: neque tamen tantùm, animalium ſanguinem, ſedem animarum, corporeoſq. inde factos ſpiritus, earum uehiculum, ſubintrant, quòd reſocillationis quicquam inde, quaſi corporei, ob uiuificum, ſentiant calorem, ut nonnullis Platonicis, at Pſello præcæteris, uiſum eſt, cùm omnino ſint incorporei, nec his aliqua noſtris cum corporibus cognitio: uerùm potius, quòd ſic homines occupando, neſcio quid ob Dei contemptum hac corporum obſeſſione ſibi refrigerij ac reſocillationis ſentire uidẽtur: quòd hinc ma-

ior

ior noxa, noſtrorumq. corporum atrocior pœna attrahitur, hanc poteſtatem in nos, quaſi ſuo iure, nunc ob Adæ prævaricationem, noſtris delictis quotidianis, auctam, uendicant, cùm eo pacto, miſerandum in modum carnem contaminant, Dominum aſpernantur, diuinamq. execrantur maieſtatem, cerebri corrumpunt ſpiritus, actiones uitiant, denique ſic uibrant corpora, immutantque, ut his obnoxia corpora, facile ex uiſus oculorumq. diſtorſionibus rigoribuſque, ab alijs diſcernantur, atque hoc modo, homines occupando corpoream tantùm quantitatem, ac non per illapſum ſubintrant, quod umbratili faciunt cõtactu; alioqui ſecus agere nequeunt, ac tùm numquam non peruerſas actiones exercent, ſi non pro libitu, at certe pro ipſorum poſſe. Sic enim obſeſſis, præter iam enumerata, inſuper & alia, inferunt damna; non tamen continuò ipſos exagitantes, ſic namque prorſus perimerent, ſed ex interuallis, imaginationes corrumpunt, & priuant, atque ob id benefaciendi ſtatu, hinc & uſitata fraude, ſeſe, quorundam, ob facinus aliquod inſigne, interemptorum, animas, ſimulant, adeò ut Philoſophi Pythagorici, Perſarumq. magi, animarum tranſmigrationem, crediderint, quod ipſemet Pythagoras, Italiæ Philoſophorum, ſuæ ætatis facilè princeps, de ſe blaterare, nõ erubuerit, qui primus, repudiato nomine Sophi, philoſophus dici maluit, ac per Tetractim, iurare ſuos diſcipulos edocuit, ſilentiumq. in eis indixit; uoce illa Dei nomen יהוה intelligens, à quo tandem poetæ, dæmonum itidem inſtinctu,

ſtinctu, quò uerum Deum ex pectoribus hominum ex cuterent, ſuum Iouem effingendi, occaſionem ſumpſe re. Hanc animarum tranſmigrationem, ſeu μετεμψυχώσιν, amplexus eſt Apollonius Thyaneus, qui ut ſa pientiam ſibi compararet, Gymnoſophiſtas ac Brach manes, ne dicam, ut Democritus ac Plato, Aegyptios & Chaldæos, acceſſit, aliŭſq. perſuaſit, dum quę dam leonem his Spiritibus obſeſſum, Amaſis animam, habere circumſtantibus eum oſtēdendo ſuaſit, qua quidem opera utinam, & his noſtris temporibus, uti olim, incerti uulgi fœmellas, non deciperēt, quæ, quod aliquos ijs oppreſſos ſpiritibus quorumpiā peremptorum ſpiritus manifeſtare, ac, ubi homicidia patrata ſunt, ſpiritibus corripi eoſdem peremptorum arcana propalare, uideant, ac multa apparentia bona petere; uix ab hac animo concepta opinione, qua horum, quos referunt, animas firmiter credunt, amoueri queunt. Animas autem has, uerè eſſe, nullo pacto fieri poteſt, tùm, quod animæ proprium minimè eſt, poſt diſceſſum à corpore, quempiam opprimere, ſed ſtatim ac, (ut Theologi aſſerunt) corpus reliquit, trutinæ examini ſubĭcitur, a Michaele & a ſiniſtris appenſa, cùm dæmone, ut æternum torqueatur, aut a dextris, cum Angelo, recedit, ut ad tempus patiatur, uel ſurſum, pro ſua natura propria, auolans, in omne æuum Deum contemplando, ſaluatur: tum etiam, quod haud ullum, niſi quod informat corpus, (ut & ſæpius antea, me retuliſſe, memini) in fortiori ſota uirtute, corpus mouere poteſt, neque animæ,

ut

ut duæ formæ, uni corpori ineſſe, queunt, quò una, ut motrix, altera, ut forma, exiſtat: nec refert, quòd per emptorum, plura manifeſtentur ſecreta, aliquaque bona quærant, pateat: namquàm ſceleris natura nil eſt, quod dæmones ignorent, ac aliud ſimulent. Proinde perſpicuum eſt, hoc, horum fallacium ſpirituum opus eſſe, eorum maxime, qui hic apud nos Dei permiſſu, relicti ſunt, ne otioſi eſſemus, ſed potius in cõtinua decertatione cùm ijs, tandem læta victoria potiremur, maioreq. merito æuo frueremur æterno; qui quidem ſpiritus uel bruta ingrediendo animalia, rarò non grandia committunt mala, aut ea protinus ſuffocando, ut de porcis, in Euangelio patet, quos Dominо, facta prius eius rei poteſtate, ad unum omnes, in mare proximum, præcipites egere. aut ipſis hominibus, maxima inferendo damna, interdum mortem ipſam, ut in ueteri teſtamento uſu ueniſſe, claret, per eos Vrſos, qui tot pueros, uti Mallei Maleficarum auctor ſatis denotat, prophetam Eliſæum, uarijs afficiẽtes ignominijs ac contumelijs, cunctos, diſcerpſerũt; ac etiam per Leones, aduerſus Samaritanos immiſſos, eo, quod alio modo, quàm loci priſtinus mos erat, Deum cœli adorarent; ut, & per alium quẽdam Leonem, qui Semiam, uidentem ſanctum Dei uerbum, minimè, ut ei præceptum fuerat, adimplentem dilaniauit, quem tamen deuorare, & ſi famelicus, abſtinuit, neque umquàm niſi uiſus, dum eum aſpiceret, receſſit: nec non & per Lupos, Viennã adeuntes, (quod certè ſemper apud antiquos prodigioſum habitum

eſt)

est) quàm plurimos homines occidendi, ac deuorandi, occasio extiterunt: unde tum primum institutæ sunt, a Mamerco Episcopo, supplicationes, quò placatus Deus, præsens, ac futurum impendens malum, auerteret; aliaq. penè immunera, alijs in locis, per hos animantes, mala patrasse, uisi sunt; qui tamen, ob id, quòd instrumenta dæmonum fuere, quibus, ad profusionem sanguinis humani, usus est, omnes similiter, ac serpens antiquus ipse, iusto Dei iudicio, pœnas dedere. Præterea, hi spiritus apostatæ, similia, maioraq. indies, & adhuc committere, minimè cessant, longe etiam atrociora commissuri, in diuina potestate, angelorumq. uirtute, cohiberentur, per quosdam energumenos, (sic quos obsident Græcis dictos) quorum membris omnibus, in aliorum hominum perniciem, scelesto ac turpi modo, abutuntur. Nec tamen cuncti Spiritus ex æquo, ut dictum est, ac sine discrimine, molesti sunt, atque infestant, cùm ob inæqualia obsessorum, quos in pœnam occupant, peccata: tũ etiam diuersam ipsorum dæmonum occupantum, potestatem, malitiamque, quibus, æqua Dei bilance, uni magis, quàm alteri, nocere, concessum est, pro ratione cuiusq. flagitiorum: ex quo fit, ut nonnulli in hac uita, non ita affligantur; sed potius quiete, & gaudio, infelici minusq. solido, frui uideantur, in altera tamen æterna, perpetuis ac æternis pœnis, subijciantur. Eiusmodi autem dæmoniaci, usqueadeo nonnumquàm his immundorum spirituum furijs agitati, conturbantur, ut uix unus, a tribus quatuorue,

licet

licet robustissimis hominibus, ne damnum alijs dēt, coerceri aut ligari, queant, cùm alios interdum, uti & Chain, tremulos reddant, aliorum membra tumore inflant, ad libitum, linguam ad omnia conuicia effundenda, instruunt, quemadmodum, per quandam fieri energumenam, meis uidi oculis, hæc tam petulās erat, ut neminem conspicere posset, cui non, occultas tectasq. quasdam ignominias, non palàm exprobraret, unde non contemnenda mala oriri poterant, suspicionesq. haud exiguæ hinc factum, ut nemo, nisi prius confessus, eam amplius accedere uellet, religiosis tantùm, sacerdotibus, atque non ita pridem confessis, tutus patebat ad eam aditus. ex quo, cerni potest, peccatam, ob confessionem, quam tamen abs re, ut & alia Sacramenta, hæretici allatrant, uerè dæmonibus tegi ac abscondi, hoc uidens, regius Propheta, diuino afflatus spiritu, magno animi affectu, exclamat: Beati, quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata. Atque hoc pacto miserè occupatos, continuè mutos reddant, ut clarè patet ex Euangelio, ubi mutum dæmonem eiectum legimus, aut ita linguam uinciunt, oculosq. præstringunt, ne Deo debitas laudes effundāt, neque uideant sacrificiū, neque lustrali aqua, se tingant, ipsas manus; cætera liberi, detinent, uti ipsemet in muliere quadam Macheratensi conspicatus sum, anno reparatæ Salutis humanæ, M. D. LXXIX. apud Confluentes, Calabriæ oppidum, quo animo lubenti, me recepi, uti, quæ de Sacrata Virgine nulla umquàm tin-

Eta macula prædicabãtur miracula, certius cognosce rem. quo quidem in loco, commoratus totum triduũ, quid miraculorum, quæso, non uidi? Hernia enim laborãtem, ea liberari, multis etiam annis quendam morbo detentum, sic & podagra afflictum, pristinæ ualetudini restitui uidi, muto cuidam, usum linguæ reddi, nonnullos erigi elisos, multos dirigi mancos. atque de his hactenus, præsertim, cùm alio loco magis opportunò, plura de his prosequi, animus sit. nunc ad id, quo digressus sum, reuertor. Horum itaque Spirituum, plures numero, in uno, eodemq. energumeno, pro uarijs commissis; ita commerentibus, delictis, inesse possunt, unde & dæmonium, legio, dictum, pulsum est. alij uerò sic, nonnullas deploratas uetulas, quosdamq. fatuos deludunt pueros, ut certò sibi persuadeant, certis noctibus, horisq. statis, animas uocatas, a suis discedere corporibus, ac mortuis sese coniungere, quod non aliunde, quàm a dæmonibus, phantasiam eiusmodi, eum in modum infidelitate corrumpentibus, proficiscitur, quæ cum nonnullis stolidæ credulitatis uulgi mulieribus referunt, quosdam morituros prædicunt, cui si euentus respondet nonnunquàm, dici uix potest, quantam telam errorum inde texant, proprias eas animas esse, quod tamen factu impossibile est, uel iuramento, affirmare audent, cùm nil, nisi dæmonum præstigiæ, quibus eorum Phantasiam peruertunt, reipsa sint; qui quidem error, & aliorum non ita uulgarium, mentes inuasit; hos autem omnes in hoc labi ac decipi, uel hinc, manifestũ est.

eſt. Multis enim ab hinc annis contigit Fuſcaldi, ubi & nonnulli, ijs paſſionibus, dæmonumq. illuſionibus obnoxij, reperiebantur, ex quibus, dum quidam Carolenſis, nuncupatus M. Antonius, homo, habitus ab omnibus ueridicus probuſq. ſic corriperetur, ut non rarò uera, magis quàm falſa pronũciaret, præſertim, de quibuſdam, quos mors propinqua maneret. hic uocatus a quodam Reuerendo Sacerdote, uiro bono ac ſtudioſo Ioanne Antonio Anania, (de quo, ni mihi frater eſſet, plura, quæ dicerem, non deeſſent) quem hæc res non latebat, adfuit promptus, ſerioq. interrogatus, an, quæ de eo dicta de re, ſpargerentur, uera eſſent? reſpondens, non negauit. qua re, uti certa, a ſacerdote illo percepta, miſerum illum hominem, quò, ab eiuſmodi animo præconcepta erronea opinione, diſcederet, hortari non deſtitit, addens, quod erat neceſſarium, has non mortuorum animas, ſed dæmones ipſos eſſe, quibus fallacibus Spiritibus, fidem habendo, grauiter in Deum peccaret. Quare per Deum, ac animæ ſuæ ſalutem eum obteſtabatur, ut præſentiens futuram eiuſmodi dæmonum arreptionem (præſentiebat enim eam) uel ubi iam arripi inciperet, ſe, ijs obſequi amplius nolle: ſeriò proteſtaretur, quodq. Deus, hac diabolica illuſione, mentiſq. ueſania eum libera re uellet, ardentibus uotis precaretur. his miſer auditis, obſtupeſcens, credidit, ſeq. pro uirili, monitis obtemperaturum, pollicitus eſt, acceptaq. ab hoc uenerando Clerico, cerea quadam, ac ſacrata imaguncula, agnus Dei uocant, hilari prorſus animo, domum

ſuam redijt; Cumq. conſuetus dies, quo antea his illuſionibus obnoxius fiebat, adeſſet, nec eo amplius arriperetur, ſumma affectus lætitia, Deo pro hoc beneficio gratias egit. Verùm, altera ab hac, imminente die ac hora, non enim cunctis hebdomadæ diebus: at ob maiorem Dei contemptum ignominiamque, tertia ac quinta feria, his præſtigijs dæmonum oppugnari contingeret, ſuam hanc ſolitam arreptionem inſtare, atque ab his immundis uocari ſpiritibus, quibus ſignis, non ſine ſumma animi triſtitia, ac mœrore, agnoſcens, in clamorem uehemẽtẽ prorupit, ſe nimirum, cum his Spiritibus rebellibus, ac impijs poſthac abire, minimè decreuiſſe: quo clamore, domeſtici ferè omnes, (quorum erant non pauci) experrecti ſunt, ijs mane accurrentibus, cùm rei non eſſent ignari, rem ordine narrauit, ſeq. multis uerberibus cæſum, ac crebris ſe ſcribilla tum uicibus, oſtendit, ac iam tum liberatus eſt omnino, pro quo Deo gratias egit maximas. Hæc, cum intellexiſſem, ipſemet, talia coram inſpicere cupiens, crebrius, ad quendam ſtolidum ac fatuum, hanc dementationem, (ut paſſim ferebatur) pati ſolitum me contuli, a quo cum nonnulla intellexerim, quæ tamen poſtea, non eo, quo ipſe dicebat, tempore, euenere, licet alia plura uera protulerat; obuiam mihi poſtea facto, dixi; heus tu, iocatuſne es nuper mecum, an diaboli te decepere? Certè non, inquit, cùm alia & diuerſa apud illos, quàm nos, ſit temporum ratio: crebrò enim longiora ſunt dierum, hebdomadum, menſium, ac annorum,

quàm

quàm nos numeramus, interualla. Quid plura? multa intellexi de tempore Angelico abhoc, quo quidem nihil ſtolidius uidi unquàm, quo non potui, uehementer obſtupeſcens, non mirari, cùm miſerum re uera, quid diſtent æra lupinis, (ut aiunt) neſcire, perſpicerem. Idem, uel ſimile penè fertur & apud Lappios, quorum maior etiamnum pars, ignem adorat, contingere, dum nonnulli, eos, a quibus occulta ſcire cupiũt cadere, magicis prius muſſitatis carminibus, æneaq. rana præſcriptis ictibus, percuſſa, uel angue, ſuis, inſpiciendo, oculis, credunt miſeri, cum mortuis ſimiles iaceant, proprias uagatum animas, inſtar corui Armocratis Clamazony, emittere, atque hoc magis, eos a corpore egredi, imaginantur, quod inde experrecti, multa narrant, ac certa, ab ipſis exoptata ſigna, afferunt. Quæ tamen omnia ex demonum fraudibus, phantaſiam horum interuertentium proueniunt, ſimili modo, ut & apud Cumanenſes, noui orbis accolas, ab eorum, Prorure, correptos, dæmonis id nomen eſt, occultæ eorum linguæ, quam Piaces, ſic horum ſacerdotes uocant, Hiſpanis, eorumq. uulgò, manifeſtare, magna piacula committere, ſibi perſuadent.

DE NATVRA DAEMONVM

IO. LAVRENTII. ANANIAE TABERNATIS THEOLOGI

LIBER QVARTVS

AETERVM, *hi maligni spiritus, & si non cuncti (ut dictum est,) ex æquo tentant: nihilominus, cùm omnes incredibili, quæ eorum est malitia, nocendi desiderio flagrent, nusquàm non gentium est, quò ulla absque mora, quàm ociſſima haud percurrant, ut quoſuis inuentos, non ſecus, ac Leones, deuorent; atque ſic, non ſolùm (uti ſupra meminimus) noſtrorum opprimendorum cauſa, nullum non mouent lapidem; ſed & contra Dei æterni propoſitum, quæ poſſunt, tentare, non intermittunt, etiam ipſis Elementis, in quibus, quò nos crebrius, ignauia alioqui torpentes, exerceant, a Deo, aliqua ijs poteſtas, commorandiq. locus, datus eſt, ad hoc, abutentes; per quæ quidem Elementa, diuinos honores & adorationem, ab omnibus gentibus, ſibi ut adſcriberent, ſedulò, nec ſine ſucceſſu, operam dedere. Nam cùm ex hoc,*

nunc

nunc ex illo Elemento, diuersa prodigia ostentarent, gentes, a Dei ueri cognitione, alioquin toto cælo, aberrantes, ita attonitas, ijs reddidere, ut his delusæ, uarios quoque diuersosq. Deos, pro regionum uarietate, ex quibus prodebant illa prodigia, sibi effinxerint. Quare, ex his spiritibus, nonnulli, Dij cælestes nuncupati sunt; aliqui, ætherei; quidam, heroes; aliqui, marini, terrestres, alij fontani, fluuiatiles, Dryades, Amadryades, Napeæ, ac Nymphæ, Oreadesque, alij sub puellarum habitu, quem numquàm in ueteri testamento, ob quandam earum imperfectionem, qua & à Sacerdotio arcentur, angeli, repræsentauere; uti sæpe in nouo factitatum, ob Mariæ, summam, creditur gratiam; qua nimirum, muliebri forma, non proprietate, hi qua sunt alijs molliores, se superinduunt; at, ut maiori fallant decipiantq. occasione. qua dei, deæque, ac in cælo, sexcentæ fictæ sunt nuptiæ, poetarum fabulis. Hinc & adhuc, hi fallaces spiritus, furtim, apud nonnullos, præsertim Biornios ac finnos interdum, Nympharum apparent habitu, ubi familiarium more, hominibus inseruire, eosq. a diuersis fortunæ telis, quibus omnes expositi sumus, defendere, produnt, quemadmodum uidere est apud Saxonem Grammaticum, qui horum Spirituum gratia, Frontonem quendam, nullo telo aut ferro, uulnerari umquàm potuisse, scribit. Horum spirituum & alij uocati sunt, Celecti, Penates, Lares, Indigetes, Semidei, Sumani, Cabiri, Curetes, Coribantes, Telchines, Anthidei, Patellarij, Mediocumi,

Anculi, Dryopumg. lingua Pappi, quos omnes prævaricatores Angelorũ ideo olim Romam, conuocari, datum est, uel, propriis id damonibus, per statuas, ostendẽtibus, uti factum, a Iunone, Veijs ferunt, quò hoc comparente diuino lumine, simul ac Adam deliquit, signis ab angelis, mundo ostenso, ac a Prophetis prædicto, omnes tenebræ expellerentur: atque ubi antea errorum ingens chaos, inde uera lux, per totum emicaret; terrarum orbem, ob uictoriam, qua Paulus ac Petrus, duo mundi lumina, propria eorũ morte, potiti sunt: omniaq. illinc sanctæ religionis dogmata diffunderentur, ubi fuerant densissimæ tenebræ, cuius luminis radij utique splenderent, neque ibidem, umquàm palàm esse, tyrannorum metu desisterent, donec iniquitatis filius, in mundo reuelatus, mysterium suæ iniquitatis, operaretur. Ac, ut, quæ de reliquis restant, persequamur: Sunt eorum præterea non pauci, qui sub umbra uersantur, habitantes in secreto talami, lociſq. ut inquit Iob, humentibus, quò factum aiunt, ut Iesus noster, Mundi Saluator, sibi porrectum acetum arundine bibere noluerit: atque alij persæpius, seſe magno turbine, ingentibus, procellis, horrendis fulminibus mali patrauri immiscent: qui, ut feriant minime obliquos, utpote quæ a naturali siderum motu proueniunt, sed recto ictu feriunt. quo fit, ut uel profundis e iam in uallibus, nedum in summorum montium uerticibus, perimant, atque ex his Phocarum pelle aquilæ, pennis, lauro ac hyacyntho, superstites eſſe, antiqui

ani-

animaduerterunt, quod ut mirabili Dei prouidentia; ita dæmonum, ſicut inferius oſtendetur, inſigni peractum eſt aſtutia. Præter hæc & hi ſpiritus, immenſis aliquibus impendentibus calamitatibus, uaria prodigia, quaſi exultantes hiſce malis, oſtendere conſueuerunt, quemadmodum, haud multis ab hinc annis, fecere apud Germanos, ubi eorum ueſtimenta, uariis crucibus, ut ueſtium illorum erat textura, colore, quaſi ſanguineo, ſingulo quoque mane, uel per menſem integrum, inficere ſoliti ſunt. ac grandibus ſaxis, apud Inſubrios, antequàm Galli Italia pellerentur, pluiße, quod & triginta ab hinc annis, propè Siuolam, in nouo orbe factum eſſe, Hiſpani paſſim narrãt, ac terribiles quoſdam bellicorum tormentorũ ictus, excitaſſe, prout hoc anno, cùm hæc exararem, per totam ferè hanc prouinciam, actum eſt, Vulcano, hos excitatos ſtrepitus adſcribunt uulgò, ſed falsò, uti mihi uidere, uideor, ueluti ex horum æquali prorſus, ac in nullo differenti, ſiue eminus, ſiue cominus, frequentiori auditu, facilè deprehenditur. Quod ſi a Vulcano profecti eſſent, haud tam aſſidui forent, neque ubiq́ue locorum, eiuſdem ſonitus, audirentur. Dæmonum itaq́ue & illæ, in aere excitatæ illuſiones fuere, ut alibi prolixius, de eo dicemus. his etiã auctoribus, uariæ militum inſtructæ quaſi acies, in cælo comparuere, ueluti Machabæorum tempore, Hieroſolymis, & ante Titi obſidionem, contigit, idemq́ue quinquaginta ab hinc annis ſuperioribus euenisſe, apud Cimbros, Sleuſuici, ac in Apulia, an-

te

te Caroli octaui aduentum, sic & apud Sarmatas, Cracouiæ, ubi quidam monachus, cum Regè diu certare, uisus est, monacho tandem cedente. nuper etiã Mexici, haud multo tempore, antequàm expugnaretur, factum quoq. id, ab hinc quinquennium, ferè per sex menses, ante Turcarum obsidionem Thamasi, sic enim olim Nicosiam, urbem, Cypri metropolim, nun cupabant, quod Poetæ quoque innuisse uidẽtur, dum uariam in Ilij euersione, Deorum in cælo, pugnam ui sam, canunt. Olim quoque Cimbricis bellis, & armorum crepitus, equarumq. hinnitus perceptos, anti qui retulerunt historici, & bouem loquela, ciuilia bella, denunciasse, memorant. Spiritus etiam, tympanis sonare, à mercatoribus, ad Cataiam se conferẽtibus, crebrò audiuntur, ad Lopum, asperrimum desertum, sic enim nunc quendam Imai mõtis tractum appellãt, eosdem etiam tubis clangere, in quibusdam Arabiæ heremis, frequenter audiri, asseuerant, aeremq. propè Carmaniæ deserta, ac Chesmuriam, extra Caucasum prouinciam, tanta tenebrarum caligine, ut noctem dixeris, mercatores offundere, Marcus Venetus, scriptor fide dignus, affirmat. Et re uera, non est res adeò mira, hos spiritus, utplurimùm in antris locisq. desertis obuersari, cùm ex ijs sint, qui sanctorum pugna deuicti, ne per certa tempora noceãt, Angelorum ligati sunt ministerio, quemadmodum qui Saram uexabat, in superiori Aegypto, a Raphaele uinculis constrictus, sacra affirmat scriptura. Quin & alia prodigia in aere, ostentare, soliti sunt, utpote

faces,

faces, lampades, trabes, bolides, & chaſmata, qui etiam interdum effecere, ut & ſtellæ, Lunaq. ipſa, arte quadam præſtigiatrice, cælo quaſi decidiſſe, apparuerint, uti apud Poetas factitatum, per Theſſalas, Magas, legitur, atque etiam per Maumethum, omnium magorum ſceleratiſſimum, Arabes fabulãtur. hinc cuncti eius ſectatores, Luna pro inſignijs, utuntur. qui nimirum omnes, ita rerum ſymulachra ac phantaſmata, oculis obiecerunt, ut uulgus ſic deluſum, ea tamen ueriora, quam, quæ apud Sacram, (ut prouerbio fertur) acciderint, ſeſe uidiſſe crederet. qua de re antiqui Poetæ, non ueriti ſint ſcribere; Carmina uel cælo, poßũt deducere Lunam: & illa, Reluctãtem uerſu deducere Lunam nititur, ac cantus, & è curſu Lunam deducere tentant, & facerent, ſi non, æra repulſa ſonent. quod certe, quam a ueritate alienum ſit, uel ex hoc liquet, quod dæmones, naturæ ordinem, nullo umquàm pacto, uel ſi rumperentur, peruertere, queant: ne dicam nunc de Lunæ magnitudine, quæ decidendo, licet minimè poßet, cùm cælum, cuius ipſa pars eſt, nec leue, nec graue ſit, terram quæ ſi operiret, & ſic uniuerſam mundi harmoniam pulcherrimam deſtruerent, quod nullius creaturæ opus eſt. Solius enim Dei totius naturæ auctoris & conditoris, proprium. ut eam, pro libitu etiam deſtruere poſſit. atque ea de cauſa fit, quo, hi nequam Spiritus, nec ut cæli pars aliqua ſcindatur, nec ut pendentium aquarum fluxus deſiſtat, nec ut ignis frigeſcat, cùm hæc naturæ uim excedant, efficere queant. Hinc

etiam

etiam factum, ut Sathanas tentauerit, dum uallet uellet an Iesus uerè Dei filius esset, quo lapides panes faceret. Verùm & his Spiritibus, qui in aqua obuersantur, non pauci sunt, quos Græci, Panos, & Galli, Dusios nũcupant; hos assiduè in accubos, atque succubos, conuerti perhibent, quorum quidem nefario congressa, qui iam ex heroum tempore initium sumpsit, quando & fabulæ primum cœperunt, licet nonnulli & ante Noe diluuium, hunc tam nefandũ ac abominandum concubitum, cœpisse uelint. Intelligunt enim per filios Dei, in filias hominum irruentes, hos immundos spiritus, mulieres, admodum tum lasciuas, ac petulantes, inuasisse, quod factum, aiunt, mira dæmonum uersutia, ob frequentiorem eorum, cum hominibus, societatem, Vnde tot Deum filij falsò dicti sunt, cum reipsa hos sic esse fuerit impossibile, qui postmodum tamen, prodigijs quibusdam clari, & si a dæmonibus ipsis potius ostensis, sceleribus ac flagitijs, quantumuis nobilitati, nihilominus per apotheosim, in numerum deorum, relati fuere, quorum auxilia, postmodum, ab hominibus, utpote diuorum, in necessitatibus, implorari, solitum est, tandemque eo uesaniæ, dæmonum opera, res deducta, ut eis non modo, bruta, reptilia secta, quadrupeda animantia immolarent, uerùm & aues, pisces, animalia terrestria cuncta, ac amphibia, fructus, flores, herbas, gẽmas, uniones, metalla, sua singulis, quin & carnes humanas, proh scelus, creaturam ad imaginem Dei formatam, templumq. Deo consecratum, his spurcis ac

sce-

ſceleratis idolis, turpiſſimè deſtinari, eorumq. gratia, deſtrui. hinc uidere eſt, res prorſus admiratione dignas, interdum, Deo permittente, euenisse: nam & per hæc ſpectra, (ſic enim hos ſpiritus, in phantaſia, aut corporea apparentes ſimilitudine nuncupauere) mulieres eorum paſſim ſtupratæ ſunt, ac etiam pueri, horrendum facinus, quod ne ipſorum quidem plerique ob naturæ præſtantiam patraſſe, leguntur, interdum imminuti, atque adeo humanæ naturæ intellectus obſcuratus, ac uoluntas corrupta eſt, ut multa de his, licet impoſſibilia, tamen crediderint, dum quaſi duplicis naturæ, inſertos, ſemideos appellarent, ac ſcriberent, cum dæmones minimè cum his ita coire poſſint, ut ex eo neſando congreßu, heroes, quaſi ex duabus diuerſis ſpeciebus, haud ſecus, ac muli, naſcerentur. non enim hi ſpiritus, aliquid ſeminis, ut falsò nonnulli Platonicorum imaginati ſunt, emittere poſſunt, uerùm ſic congrediuntur, ut hoc nefario congreſſu, deceptæ gentes amplius recto aberrent tramite hunc, tam nefarium ac turpiſſimum coitum, uel etiamnum dæmones exercere, non deſinunt, cum quibuſdam deploratæ certis, fœmellis, ut & hominibus nonnullis nequàm, deplorādum profectò, homines ratione præditos, & per baptiſmū Chriſto uel iuramento, obligatos, his diris infernalium furiarum illecebris, adeò ſeſe mancipare, ut & animæ ſalutem in extremum diſcrimen, æternumq. exitium, earum cauſa, præcipitent. Quo autem dæmones uerſipelles, pro ſolita aſtutia miſeris fœmellis, magis ſucum faciant,

ciant, aliqua ſemina de induſtria, adhibent, quibus uehementiori libidine accenſæ, flagrant, atque has, quæ hereos amore captæ ſunt, lamias, docti uocant, uel ob ſimilitudinem cuiuſdam monſtri, puellæ facie referẽtis, cætera, belluas, uel a lamijs, dæmonum quodam genere, puerorum ſanguinem exugentium. quod & Poetæ innuiſſe, uiſi ſunt. hinc Horatius inquit: Neu pranſæ puerum uiuum extrahat aluo. hæ, longè ardentioribus libidinum flammis, quam ſi Iuueni robuſtiſſimo miſcerentur, flagrant, licet abſque ſeminis reſolutione, nonnulla tamen, huius nefarij congreſſus reæ, deprehenſæ, illud, arte quadam, a uiris extortum, interdum ſenſiſſe, confeſſæ ſunt, utroque enim utuntur genere. Quod quidem ſemen, & ſi in neruos, uenas, arterias, ac oſſa, cùm ſit natura opus, in quo Deus minimè eis utitur, haud dirigere poſſunt: nihilominus tamen ex eo, ſub certa naturæ diſpoſitione cæleſtiq. influxu directo, aliquos & oriri, & ortam herotum maiorem partem eſſe, negari non poteſt, qui, quamuis reipſa ex ſpiritibus non fuerint propagati, fraudes tamen ac dolos eorum plus ſatis, ſapuere. ſic natum perhibent Aeneam, ex Venere & Anchiſe, Bacchum, ex Ioue & Semele, ex Marte, Romulum, totq. alios antiquorum heroes, ſex centos, in hunc quoque modum ortum Alexãdrum, tradunt, Ammonei, Iouis ſacerdotes, ac Neronem Imperatorem, quem conceptum ex angue, aliqui, imaginati ſunt, ut Merlinum quoque Britannorum annales, & Iaponij, ſuum Xacam, pluresq. præterea,

qui

qui idolatriæ ac hæresum, auctores fuere, ut & Lutherum heresiarcham, ac Maumethum; quocirca, ad mirando Dei iudicio, ac prouidentia contingit, ut sub tempus exortus horum, non aliqua bona & læta, uti circa Sanctorum Dei natales fieri consueuit; sed potius cuncta infausta ac horrenda mala, portendentia, prodigia, conspiciantur, eoque magis dira metuẽdaque, quo cum uita, tam facta eorum, pestilentiora futura sunt, ut unusquisque sibi ab ijs, tamquàm ueneno animarum præsentissimo, cauere possit. Hoc etiam nefario congressu, dæmones, nonnumquàm uel inuitis miseris fœmellis, stuprum uiolentum inferre, consueuere, proprio tamen crimine mulierc ularum in hoc uictis, ijs potissimum, quæ impuris cogitationi bus in mente, locum dant, & indulgent, exterioribusque gestibus tandem produnt; quemadmodum, uarias in formas, concinnandis, & torquendis comis; quæque omne studium ponunt, in exornando corpore, gemmis, unionibus, faciemq. ceruſa aut stibio fucant, graphioque, & supercilia, nunc hoc, nunc alio modo componunt. qua de re, non sine causa, mulieres non nisi uelatas capite, ob Angelos, templa ingredi, præcipit. cum non raro usu ueniat, ut, quanto magis, dicto modo comptæ & fucatæ, in publicum prodeuntes, alios ad sui amorem inuitare ac allicere, studeant: tanto potius, hæc turpia dira spectra dæmonũ, eo, in pœnam, sibi attrahant. Nec profectò mirum, diuinam sapientiam, tantopere hoc crimine offendi, quo facies a Deo summa arte effictæ, ita fœdè deturpantur.

pantur. hoc, etiam nefando libidinis genere, dæmones, & cum iuuenibus quibusdam, formæ præcellentibus, uirginibusque, libidinibus tamen assiduè se polluẽtibus, uti solet, ueluti in Marrea Regione, euenisse, Scoticæ, testantur historiæ: in qua, haud multis ab hinc annis, puella quædam, forma uenusta & egregia, natalibusq. non minus clara, diu detrectans coniugium, uentrem ferre, reperta est; parentibus de eo, qui stuprum tale intulisset, solicitè inquirentibus, sp̃ō te fatetur puella, se, tam noctu, quàm interdiu, Venerem exercuisse, cum adolescente quodam, qui, quis, aut undenam ueniret, aut esset, ignorare. Ad quæ, non potuere non, parentes, uehementer obstupescere, angi animo, ac affligi, a famula tandem, hominem quendam in cubiculo cum filia rem habere, edocti, haud mora interposita ulla, facibus tædisq. accensis, quod nox esset, accurrentes, recluſis foribus, monstrum horrendum, ingens, ac omnem humanam fidem excedens, maximè terribile, à filiæ complexibus, pédere, uident. Sacerdotem, euestigio, uitæ, moribusq. probatis, accersunt, qui cum in recitatione Euangelij Sancti Ioannis, uerba illa exprimeret, Verbum, caro factum est, dæmon non sine maximo ac horrendo excitato, strepitu, terroreq. incusso, & post se relicto, (more nempe suo) disparuit, cubiculi tectum simul auferens. at fœmina hæc infeliciſſima, triduo post, monstrum non minus horrendum, enixa est, quod, ne in familiæ summam ignominiam aleretur, ac educeretur, extructa, pro more, pyra, flammis cõsumptum est.

eſt. Simile huic, quiddam, in Garothea, accidiſſe referunt, cum quodam ſuccubo, forma conſpicua puella, uenuſtum non minus, adoleſcentem, quo ſuis amplexibus potiretur, ſolicitante. huius rei factus certior, dioceſianus, iuuenem, ut orationibus, ieiunijs, ac pœnitentia haud ficta, ſed ſeria, Chriſtianam uitam inſtitueret, locumq. mutaret, ſedulò monuit. his pijs, iuuenis obtemperans, monitis, à ſpectri illius, ſceleſtis ſolicitationibus, liberatus eſt. Habet loci, ut & nominis mutatio, neſcio quid occultæ proprietatis, ob Angelorum, quos propterea mutari ſcribunt, efficaciorem uirtutem, ſicut ex Abraham & Sara, uidere eſt, atque Iſaac qui, (ut Cabaliſtis placet,) filium Iſaac, quo magis in bonis proficeret, utique in partē Auſtralem, ubi loci, Angelum ſibi propitiorem eſſe, non ignorabat, perrexit. Idem, euenisſe, Corinthi cuidam Philoſopho, Apollonius Thyaneus, aſſerit, quod etiam, iam uix annis uiginti elapſis, alicubi, cuius nomini parcendum duxi, cùm præſentia exempla ſint odioſa, accidiſſe cum accubo, minimè me latet: quibus namque obſcenis congreſſibus, dæmones, uti conſueuere, corporeo tamen uelamine ſemper tecti ac induti. Huic etiam non abſimile, quiddam factum, apud Forteam, Scotiæ æſtuarium, ubi dum nauis quædam nauigandi eßet in procinctu, adeò procellis, undis, imbribuſque, extemplo exagitari, conquaſſari, ac penè obrui cœpit, ut uelis ac malo fractis ſciſſiſque, nulla ſpes ſalutis ſupereßet amplius: interea dum forte nauta quidā, præ admiratione ac ma-

gno timore, clariori uoce exclamaret, hoc esse opus a diabolo profectum, statim uox cuiusdam mulieris, hæc exclamatione perterrefactæ, è sentina, cunctis naucleris, exaudita est, qua, sese in causa huius extremi periculi, esse, prodijt, (non secus, ut in sacris, de Iona legitur,) propter nefandam consuetudinem, diu multumq. quamuis inuita, instar statuæ, immobilis ab ipso reddita, cum eo habitam. quapropter rogare cœpit, ut hoc infausto onere nauem leuarent, seseq. in mare præcipitarent. quod cum, nõ sine multis lachrymis, consternata supplex peteret, & rem exponeret, continuò sacerdos, qui eadem naui erat, fœminam hanc, ne de infinita Dei, in peccatores, resipiscentes misericordia, desperaret, hortabatur sedulò, addens, multa, de paterno & propitio Dei in nos animo, qui omnes propterea sibi peccatum concluserit, quo omnium etiam misereatur. quare, ut ipsa uera animi ad Deum conuersione, ueriq. ex animo & corde profectis suspirijs, doloribusq. ob commissa tanta peccata, in uiam rediret, persuadet. cui obsequitur mulier, Deumq. quo in seipsam, criminis ream, non etiam in nautas, animaduertat, lachrymans precari, non destitit. hinc subito, è naui, quædam nubecula exiliens, flamma ac sulphure, dæmonem prodidit. Noui & ego, aliam quandam puellam, quæ toties, ab accubo clàm, opprimebatur, ut eam tandem huius miseriæ tæderet, remq. totam amicis aperiret, idq. non sine lachrymis ac dolore, hæc tandem Dei auxilio, loci ac nominis, mutatione, etiam liberata est. Nec de fide

iam

iam dictorum,quod res miræ uideantur,aliquid dubitandum, cum longè maiora ac plura, de accubis & ſuccubis, quotidiana experientia, proh dolor, edoceat. A mꝛibus pariter ac fœminis nonnullis,crebrò hunc nefandum actum exerci, legimus, hunc Dianæ ac Herodiadis ludum uulgò appellant, ad quem,nocte intempeſta,frequenter admodum,mulieres illæ miſeræ,antea infantum, quos eam ob cauſam non tinctorum atrociter iugulant,pinguedine,pro unguentis,uſæ,ſambucea, quã liniunt uirga hircoq. uictæ (cuius diabolus formam ſimulat, aut certè quod eorum corruptæ imaginationi,talem figuram imprimat,) obequitare ſibi ſomniant. Hoc modo,non ſecus ac paleæ, turbine quodam, per diuerſa locorum interualla,deferuntur,donec tãdem,perductæ ad Satanam,quem,Summam Maieſtatem,alto inſidentem ſolio,præſeferentem ac mentientem, omnium miſerorum,miſerrimæ,cernuæ,flexis poplitibus,adorare,nõ uerentur, diuerſo tamen,quàm nobis conſuetum eſt, ritu,non faciem,ſed terga illi obuertentes, caputque non in pectus,ſed in ſcapulas,inclinantes; quod, uel ex eis præſcripta lege, aliter non permittente, ut ét ex hoc eorum,nobis contraria natura,innoteſcat,faciunt,quo ab alijs,diſtincti domini, uideantur. hinc, plures,uarijs rhythmis,cantilenas altius tum inſtructi canunt, diuerſorumq. generum pro libitu choreas a noſtris penitus abſimiles ducunt: fœminæ namque poſt dorſum maſculis inhærentes retrocedendo ſaliunt: terga dando inclinant, caputq. non ante,ſed re-

trò, sic pedem tanta cum agilitate eleuant, ut altiore arte, quæ humanam trãscendat, docti facile uideantur: atque sic saltantes, genioq. indulgentes, multis, lautis & opiparis epulis expleti, tam mares, quam fœminæ, nec enim uiri ab his nefandis spectaculis, absunt, tandem usqueadeo, & corporum sceleſtas libidines, explent, ut sæpe nonnullæ, quibus auersa placuit Venus, uel bifurcato membro impeti, eodẽ sentiant tempore. Hoc quidem, omnium maximè execrandum ac deteſtandum scelus, & si nullo non tempore, (ut plerique asseuerant, nullaq. non ætate, perpetratum fuerit; in hac tamen postrema mundi senectute tantùm inualuit, ut, nisi armatæ leges ac iura, igne ultore, contra insurgerent, nusquam non hæc peſtis serperet. Cæterùm, cùm non pauci, eius sint sententiæ, hunc diabolicum ludum, non tã reipsa, quàm potius opinione ac stulta imaginationis dementatione, fieri, penitus asseuerando, hæc in Phantasia, ob dæmonum inductam infidelitatem, accidere, uti ex aliquibus dementatis se uidisse affirmant: hos sic opinantes equidem non, ualde mirari, & ab eis, (cùm dæmonibus longè astutiores fraudes, ac ampliores uires non deeſse haud inficientur) hoc edoceri percupe rem, quidnam sit, quod tantopere id denegent, quasi dæmones, propriæ uirtutis contactu, corpora, obstinatorum præsertim, id optantium, haud transferre queant, cùm & Angeli, sua ipsorum uirtute, qua & in spiritus, satis pollent, ut dictum est, alter, prophetam Abacuch, ad Danielem capillis, per aerem, a Iudæa,

dæa, in Chaldæam, duxit; alter uero, Ezechielem, de Chaldæorum regione, in terram promissionis, transtulit, ac Philippum Azoto, ad Cãdacis Reginæ, Eunuchum, Hierosolymam, uti Aethiopũ moris erat, uisentem, transportatum, sacra scriptura demõstrat. an, si Angeli id propria uirtute potuere, & dæmones, eadem opera, nequeant? queunt profectò, tantoque magis, quòd hi, nefandis sceleribus, superstitiosisque maximè ritibus, quibus præcipuè gaudent, ad id inuitantur assiduè, ac uocantur. quo etiam pacto, Empedoclem, Agrigento, Crotonem, ad Pythagoram, ab ijsdem spiritibus translatum, & Abarim quoque Hyperboreum, ex Taurica Chersoneso, eodem, lectitauimus, ac Apollonium Thyaneum, Roma, Dicæarcheam, octo horarum spatio, ductum, Philostratus affirmat, ac Simonem Magum, in aerem sublatum, ut in suo Itinerario Clemens asserit coram Petro factũ esse, quendamq. Zenobitam Noruagium, rectà, sub polum Arcticum, a dæmone traductum, asseuerant nonnullæ historiæ boreales, & denique, absque criminibus tamen, Hillidium Disentinum Episcopum, per aera, Romam transuectum, sicut & Albertum Magnum, tradunt. Sed, quid opus est uerbis, alijsq. exemplis? cùm & ipsum nostræ salutis auctorem, Iesum Christum, postquàm carnem nostram sibi copulauit, dæmon tentator, per diuersa loca, transtulerit? Quod etiam uerum esse, per eorum probatur conuiuia, ad quæ, annis ab hinc haud ita multis, quidam, in agro Sabino, curiositate magis, quàm superstitione, adductus,

ctus, acceſſit, ut numne uera eſſent, quæ ſua coniux, in eodem crimine deprehenſa, affirmarat, ſuis ipſius inſpiceret proprijs oculis. hic dæmonum miniſterio, ſub hirci forma uectus, antea tamen unctus pinguedine, eius rei ab uxore ſua edoctus, ad locum tãdem conſuetum peruenit, tot conuiuiorum, ferculorumq. apparatus, magnopere miratus: cumq. miſer unà cũ Satanæ, iuramento obſtrictis mancipijs, aſſediſſet mẽſæ, ciboſq. omnis generis, at nullo ſale conditos, deguſtaſſet, ſalem crebrò efflagitat, tandemq. allatum, quaſi admirans, dulce nomen Ieſu, nuncupando, in cauſa fuit, ut cuncti conuiuæ, (mirabile dictu) cum toto horum conuiuio, uel in momento, euaneſcerent: is uerò, cuius ore, hoc ſanctiſſimum nomen prodijt, nocturno tempore, in profundiſſimis tenebris, indumento quodam horribili, multis milliaribus a domo ſua, diſſito, ſemiuiuum relictum ſe tandem uidet; diuina tamen uirtute ſubleuatus, angelorumq. adiutus miniſterio, & ſi non ſemper oculis cernantur, nunquàm tamen nos ope ſua deſtituunt, ſi tamen gratia diuina haud deſtituti ſumus, id quod Eliſæus ſuo manifeſtat diſcipulo: biduo poſt, domum reuerſus eſt, auctorque fuit, ut quàmplurimi homines, plures tamen mulieres, quaſi ex ſiniſtro, ut ſecretiores inquiunt Theologi, latere profectæ, aut uaſa fragilia magis, unà cum ſua coniuge omnes, igne concremarentur. Idem fertur quoque, de quadam lamia, nomine Lucretia, a proprio dæmone, ob auditum, ſub auroram, campanæ cuiuſdam ſonitum, deſerta, ad ripam fluminis, a

Iuuene

Iuuene quodam inuenta, qui, re cognita, & si miseræ silentium pollicitus, Iudici tamen indicium fecit, ex quo & ipsa ad supplicium rapta est. Præterea, nec deest eius rei exemplum de Reuerendo quodam sacerdote, qui domo exiens, rus, more solito, perrecturus, dæmone equo post terga ignarus, dicto citius, eò uectus est. Cæterùm, cuncta ea loca, quæ lamiæ frequentant, (cum minimè in omnibus ob benigniorem cœli influxum, regionisq. Angeli custodiam, talia mala patrare possint) utplurimùm & ferè semper, aliquo insigni facinore ac piaculo, nobilitata, antea fuere, quibus, quòd Angelorum quodammodo destituantur tutela, magis prævalent gaudentque: horum famosa Nux apud Samnium Beneuentana, collis, in Dania mons, ac Virgo, in Gothia feruntur, quò omnes strigimagas dæmonum opera, transuehi uulgo credunt. proinde hæc negantes, satis errare, perspicuè patet. nec propterea inficias iuerim, ea in phantasia, (ut ipsi uolunt) contingere non posse, cùm frequentius eo pacto, eueneniat. haud enim in potestate horum consistit spirituum, noctu, Solem, supra nostrum retrahere Horizontem, ut dementatæ eiusmodi, sibi somniant mulierculæ, at quod per aera interdum non uehantur, de uno in alterum locum, nil est, quod impediat. Ex quo consequitur, nonnulla reipsa fieri, quædam uerò in earum corrupta imaginatione, ac Phantasia tantùm per somnium, quasi in mentem uenire, quæ tamen, in rei ueritate, euenisse, sic miseræ delusæ, uel iuramento, affirmare solent. De

his, quæ in medium afferrem, plura mihi non deeſſent exempla. Verùm par eſt de immenſa Dei in nos miſericordia admodum mirari, quòd uel crucis ſigno, uel nomine Ieſu, etiam a malis prolato, extemplo hæc diabolica præſtigiatricia Sympoſia conturbantur, & euaneſcunt, quò, omnium infeliciſſimi, has ſceleratas conſuetudines frequentantes, diaboli impotentiam ac imbecillitatem, uidendo, eò promptius ad Deum cunctipotentem, omnis boni authorem & fontem, conuertantur, inq. eum credant, ac gratiam, qua turpiſſimè ſua ſponte, exciderunt, omni ſtudio, recuperent: non enim eſt Deus perditionis, ſed omnis ſalutis & ſaluationis, ni ex nobis ipſis proficiſcatur perditio. Vnde fit, ut eiuſmodi miſeriis obnoxij, dum diuina celebrantur officia, nihil mali percipiãt, cum alioquin ſemper uariis, huc atque illuc impellantur imaginationibus, curiſq. conficiantur maximis, immò, ad omnia perpetranda nefaria ſcelera, ab his ſpiritibus armantur, & in arenam protruduntur, cæteroqui, rarò fit, ne hi haud euaneſcant ſpiritus, hanc diuinam uirgam, ſui exitij ſignum, olfaciendo, quod tantopere metuunt ac reformidant. magnum profectò myſterium antiquis Aegyptijs, non ita incognitum, qui hominum ſalutem, hac Dei figura, in qua plura continentur, arcana, in eorum hieroglyphicis, notabant, ſic ea uſi, poſtquam, huius characteris nota, cuncti, iuſſu diuino, ianuarum poſtibus, ſanguine ſignatis Hebræi, ab Aegyptijs incolumes, illorũ primogenitis omnibus angelo interemptis, euaſerunt.

Quin

Quin nec Arabibus abſtruſam, qui hanc diuinam imaginem, in brachijs, quò a nonnullis calamitatibus tutiores forent, ſibi pingi uolebant. quod & Platonem olfeciſſe, per ſuam decuſſem, coniectura conſequi poſſumus. Verùm, ut, unde digreſſus ſum, reuertar, non me pigebit, de ijſdem Spiritibus, quæ uir quidam, auctoritatis maximæ, ſuis uidit oculis, & expertus eſt, breuiter annectere. Aberat is peregrè, negociorum quorundam familiarium conficiendorũ cauſa, unde domum rediens, cinctus & ſeptus eſt horrenda noctis caligine, quodam in loco, apud uulgus, nece cuiuſdam Hebræi, infauſto, ex quo pergens maximo correptus eſt horrore, ignota tamen ulla, quæ ſenſibus percipi poſſet, cauſa. quod hinc eueniſſe autumo ob amplam dæmonis, tentando tum ſe accingẽtis, poteſtatem, cùm in eiuſmodi locis, ut dictum eſt, plus, quàm alijs, poſſint, quare & ijs magis gaudent; aut, ut interemptorum uiolenta morte, animas uel ſimulent, aut etiam, quo malorum perpetratorum, memoria refricetur, uel, quod eorum naturæ, uoluntatique perfidæ, multum ſint conſentanea, ac ab Angelis non adeò prohibentur, ut olim fuere campi Marathonij, Perſarum Strage inſignes; ubi diu, multumq. hos ſpiritus oberraſſe, accolis infenſos, armorum ſtrepitu, ac equorum hinnitu, haud pauci antiquorum teſtantur, ſcriptores. ſic etiam nunc perhibent, Hãſem, (ita enim, ſpatioſam quandam Regionem, in Hiberia uocant) perpetua caligine oppreſſam, hiſq. apoſtatis continuo, uexari, ſpiritibus, ubi & equorũ hinnitus,

nitus, gallorum cantus, aliorumq. animalium uoces, audiri, apertè affirmat Aitonius, apud Armenios, historicus haud ignobilis. Sed, ut nunc cœptam historiam pertexam. Vix nempè decem passibus, quò in id uitæ discrimen, inciderat uir ille, digressus aberat, cùm subitaneo hoc perculsus terrore, circumspiciens, mulam, insignis magnitudinis, in loco angustiori, obuiam uenire, uidit, qua conspecta, uehementius perterrefactus, non tamen penitus animum abijciens, ac desperans, nec ab itinere cœpto desistens; quin potius uires & spiritus resumendo, ter inter pergendum, signo crucis se muniuit, crebrioribus uotis dulcissimum Iesu nomen, implorando. his, ex omnibus quasi, periculis emersus, animo præsenti ac alacri iter prosecutus est, ut opinione sua dicto citius currendo, perrexerit. nec tamen id spectrum prorsus, disparuit, quinimmò, nunc maioris, nunc uerò minoris magnitudinis, uisum est, uariasq. in formas mutari, tandem prægrandis cuiusdam molossi similitudinem referens, quam ad finem usque retinens, nunquàm, modò hac, modò illac, oculis sese obijciendo, molestum esse destitit, qui propterea strictum ensem, concitato cursu, ei obuertit. plus itaque satis, his furijs exagitatus, tandem ad ingẽtem rupem peruenit, ubi B. Virginis sacellum, extructum, conspiciebatur, qua & ei per callem prætereundum erat. eo loci, cùm se huic numini ex animo commendasset, confestim id horribile spectrum, tanto cum strepitu & fragore, ut nihil supra, euanuit, quibus, adeò redditus est attoni

tus,terroreq. percitus,ut ex eo in febrim, denique in trimeſtrem tertianam,inciderit. Quòd autem eiuſmodi ſpectra,enſem, & cætera arma, equum etiam & canem,metuere,dicuntur,non eò fit,quòd ictibus aliquibus, ut corporea,expoſiti ſint,nec quòd Metallum hoc ſit ſub Martis dominio,quemadmodum non nulli Platonici,finxerunt,qui in rebus omnibus, & ſympathiam & antipathiam quandam, eſſe uolũt, atque etiam Pſellus,qui ſtricto gladio,per Anaphalangem,dæmonem,à quodam obſeſſo, expulſum aſſerit. Spiritus enim ſunt,omnis corporis expertes,nec inde,quòd ijs,quas aſſumpſerunt,imaginibus, quodã excellunt dominio, neque etiam ex ſuperioris huius ſpeciei intelligentiæ oppoſita, uirtute, cùm ſi hoc foret,haud plerique eiuſmodi omnes occurrentes, ramis euaneſcerent, ſed ij tãtùm,(cum diuerſa ſint dæmonum genera,) qui quodammodo Marti ſubſunt; uerùm id accidere,inquam, ob maiorem, quem propterea hæc,qui habent, animi uigorem, unde haudquaquàm dæmones,terrorem incuſuri duobus apparent comitibus.hoc enim uigore,quod cupiunt efficere,prohibentur,præſertim, cùm non ſemper, quantos quidem optaret,nobis terrores incutere, permittantur, diuina pietate, repulſi. Præterea, ij malitioſi ſpiritus, ſæpe operationes ſuas perficiunt, per eos, quos diuexant,energumenos,tum maximè, cùm terrei ſunt,aut ſupplicij afficiendi cauſa ſupernè, miſſi, aut Maleficorum opera intruſi, hos ægerrimè deſerunt,ac uix ab eis diſcedunt, uel etiam exorciſmis,

quibus

quibus Sancta Ecclesia, iam ex Apostolorum tempo re usque uti a Salomonis ætate, Hebræorum Synago ga, uti, solita est, neque sanctorum quorundam reliquijs, qui, quod, de ijs triumphum reportarunt, maxi mè, formidant, adeò, ut has, quasi Dei opera, multis in locis, fugere cogantur, compulsi, sic nec ob Euchari stiæ præsentiam, ubi tamen, non sine maximo crucia tu, persistunt, & si primæ nascentis Ecclesiæ initio, uel a quibuslibet, in nomine Iesu, aut crucis signo, ab obsessis, eijciebantur. quod non sine causa factum est: quo enim gentes idolatræ ac incredulæ, eo facilius, ad fidem Christianam adducerentur, miraculis crebrioribus, opus tum erat: cùm hoc non pertentandi causa, curiositateue quadam impulsi facerent, ut nuper perhibent Neapoli factum quadam in domo bis uexata spiritibus nonnullis, in quos matulam ac scaphium proprios ob oculos insperserunt, ac effuderunt, atque olim Sceuæ filijs, circa quendam dæmoniacum, qui nudi ac uulnerati, non sine summa turpitudine ac dedecore, uel propijs domibus exire, coacti sunt, metu trepidantes: sed ut, quod Sancta Ecclesia Catholica ageret, potius animi pietate, quàm curiositate aliqua, imitarentur. Nostra uero ætate, ex quo, iam tot tantisq. miraculis Ecclesia floruit, ac cõfirmata est, non mirum cuiquàm uideri debet, si non ita crebrò, ut olim, dæmones eijciuntur; præsertim, cùm nunc, sæpius ut pios in fide exerceant, pœnisque castigent propter admissa delicta, quodammodo relinquantur. Hi, præterea, spiritus, sæpenumero ho-

minum

minum deliquentium, exorcizando interuentu, sic ui res acquirunt, ut energumenos deserere, minimè uelint; proinde exorcistis summopere cauendum, ne exorcizantibus, temerè quilibet adsint, qui etiã, pro ea, qua pleni sunt, calliditate, frequenter, & sanctæ Ecclesiæ exorcismis aggressi, adeò reluctantur, quò, exorcistas, tædio affectos, deterreant; cùm tamẽ, magico ritu, quibusdam scilicet superstitionibus, figuris ac characteribus, atque (proh nefas) nimia pastorum negligentia, a nonnullis, Græcis præsertim, quos nostris in regionibus ac Hydrunti, Caloieros, uocant, impetiti, quandoque parumper, ac nonnunquàm multum repugnare uideantur, non sine maxima fraude, quo, nempe pacto, paulatim, fidem è mundo auferre, moliuntur: alioqui, dæmonem, ubi maius malum non subest, ab alio dæmone, quantumuis superiori, ac interdum dispari, expelli, non contingit: hoc enim modo, quo Græcis exploduntur, a corporibus tantùm, maximis interea animabus tenebris immersis, excedunt, cum id, quod forsan antea pœnæ tã tummodo erat, proculdubio, assentientibus, in culpã cedit: qua de re, nec iure aliquo cogi hoc pacto, quin grande eo committatur peccatum, energumenos, ut relinquant, possunt, hocq. magis, quòd nobis omni commercio, omniq. familiaritati dæmonum, seuerè interdictum sit, nec eorũ ministerio, ob quod nos polluimur, peccatum, uti fas est; licet id sanctis ac iustis quandoque concessum fuisse, legitur, uti Diuo Iacobo, qui ut Hermogenem, ei afferrent, ijs iniunxit,

ac

ac Simoni Iudæ, qui ut dæmones, proprias ſtatuas ſuas deſtruerent, confringerentque, eis præcepit. Sanctis etenim, utpote membris Deo ipſi inſertis, obediunt, uelint, nolint, propter eorum merita, & ſi eis, natura ſuperiores ſint; nihilominus tamen, diuino arbitrio & uolũtate, iuſtis cauſis & rationibus hoc exigentibus, ſæpe, à pugna, uictores receßere. idcirco diuerſis angelis etiam, ne amplius, uel per tempora, de eo tamen, quo tẽtando, uitio, ſuperati fuerunt, per tentatum quempiam accedant, uinciri ferũtur. Nec dum corpora occupant, eo ipſo tentare, dicuntur, cùm in hunc modum obſeſſi, ratione impediãtur, unde, nec in merendi, neque in peccandi ſtatu, eße poßunt, tum præſertim, cum imaginandi poteſtatem conturbant: non enim hanc continenter uexant; ſed interdũ tres quatuorue dies, & amplius ab eorũ deſiſtũt uexatione: interdum ſic animæ concentrant potentias, ut uel proprium motum impedire uideantur, uti ſatis ritè perſpexit Ioannes Baptiſta Attendolus, uir, pius in linguarum cognitione uerſatisſimus, omni ſcientiarum genere peritiſſimus, Dux Capuæ quendam exorcizaret enargumenum. præterea non omnes dæmones, ex æquo ſic poſſeſſos, deſerere, coguntur, cum obuaria occupatorum crimina, tum etiam, non minus diuerſa, ſpirituum occupantium genera: adde, quod exorcizãtium omnium non ſit par uirtus & ualor, perinde, ut cum circunſtantium non ſunt tantæ uirtutes, quæ è diametro quaſi penituſque, dæmonum uitijs opponi poſſint: ex quo conſequitur, (ut & dictum antehac)

antehac)quod non tantopere exorizantium præsentiam, uim,& authoritatem, reformident; immò, quod inter exorcizandum,alij eis, quasi auxilio ueniunt,ac occurrunt Spiritus; quorum aduentu,maiores uires recipiunt, horum uerò spirituum, omnium pestilentissimi sunt,muti,qui exorcizando,haud exire adiguntur unquàm,nisi,ut eo, quo cæteri, loquantur,modo,nisiq. loco moueantur. qui quidem Spiritus,& si uaria ac diuersa morborum genera, nostris corporibus,infligant,animabusque, miras imaginationes,excitent,quibus sic noster afficitur intellectus ut oculus,non clausus,rerum symulachris;in rectam tamen uoluntatem,non est his ullum imperium;cùm hoc Dei, tantummodo sit: ea itaque sola in homine, uerè immunis ac libera remansit, non tamen a miseria,postquam Adam præuaricando, Mundo tantùm attraxit malum,nec à peccato,nisi per filij gratiam, sed a necessitate,a qua & ante, & post, hæc animæ facultas,semper fuit libera. Nec tamen propterea, dæmones,quòd nequeunt peccandi, sic etiam non possint,peccati necessitatem,afferre, cùm in Phreneticis,imaginatricem uirtutem impedire, ac in lethargicis,memoriam conturbare,sæpe cernere liceat.adhæc, hi rebelles ac tenebrarum Spiritus, haud semper tantas nobis tenebras offundunt, quàmuis ipsimet,nil nisi tenebræ sint,nec tanta nos caligine inuoluunt, ut omnem lucis conspectum, è medio tollant, cùm multa,quæ hominis commodum,nõ tamen æternum,spectant,propitium dæmonem,Socrati reuelas-

se,

se, compertum sit; neque hoc mirum, cùm & hæc, & alia præterea, quæ æternam concernunt salutem & ueritatem, eaque quæ tacere, quam propalare mallent, qua laborant insigni perfidia, manifestare tamen, compelluntur. sic & cum deceptum ueniunt, quo optatis, facilius potiantur, res eiusmodi, quas tectas sepultasq. uellent potius, ostendunt: alioquin intellectum illuminarent, quod tamen minimè, cùm omnino charitate uacent, efficere queunt; non enim, quod natura posterius, nisi quod prius est, obtineant, possidere, ualent. quocirca, omnia, quæ, secundū quietem, in somnijs, infidelibus præsertim, & alijs peccato pollutis, obuersantur, & monstrantur, publica, si excipias; ad quæ mittantur ipsi Angeli, ut cernere est apud Pharaonem, nunquàm non, per hos manifestantur Spiritus, ut etiam Socrati factum legimus, cùm, quod de cygno somniarat, eius in somno quoque accepit interpretationem; ac etiam Galeno, qui, ut infirmo cuidam uenam secaret, dormiendo, edoctus est. quod etiam uidere licet, ex Æsculapij templo, apud Pergamum, ac Polidarij æde, qua, utrobique, dormientibus ægris, morborum remedia ostēsa sunt. Sic & ex columnis Herculis, ad quas, quæcunque antiqui scire desiderabant, reuelabantur. ita etiam ex Amphierai fano Serapidis, ad Canopum, delubro, Heliopoli, Solis templo, ubi sacerdotes, literarum obsignatarum sensum, uel ad unguem, Adriano Imperatori, retulerunt. atque Pasiphaes Arda liq. ara, apud Hircanos, & Isidis quoque Bumaste; quibus (inquam)

(inquam)interdum,cùm crebro & ab Angelis, at tum altius ea nuntiantur,quæ uulgo fortunæ munera,appellant,oſtendi contingit,quibuſdam præſertim inſipientibus, ceruicoſis,ac prauis, quibus fortuna, Philoſophorum more,amica eſſe ſolet,quo,his acquiſitis, amplius, & alia ex dæmonum uoto, peruersè agere,pergant.quod tamen non ſic accipiendum,quaſi hi Spiritus,diuitijs aliquem,pro arbitrio, cumulare,& ſpoliare,queant, & ſi interdum nonnihil aliquid pecuniarum,adieciſſe,reperti ſunt; ſed quod ijs, quo homines fallant ac tentent,oppugnatum ueniãt, cùm ijs affluentes,facili momento,libidinis ac ſuperbiæ,uitijs,ſeſe dedant.hinc non abſque cauſa, Saluator noſter,toties in diuites inuehitur: his, enim, nil eſt, quod nos ſegniores ad amplectendum ueritatis ac iuſtitiæ, uia, (quibus ingreſſi, dæmonum laqueos euitabimus) reddere queat. Inde etiam earum copiam,nonnulli Theologi,ſpernere,conſulunt,uti ſalutis animæ maximè noxiam,ac peſtiferam luem,cùm non infrequenter,ubi theſaurus, ibi & cor hominis, eſſe ſoleat. uel ipſa teſte ueritate, atteſtante. Ab his porrò ſpiritibus admonitum & Alexandrum,ut ſuis a ſerpentibus morſis militibus hiperbaton ederetur,ac Lyſandrum quoque fuiſſe,narrãt, ut Aphutim urbem,obſidione,qua eam cingebat, ſolueret,licet & a bonis Angelis, quoniam reges id proficiſci, potuit. Nec tamen dæmones unquàm aliquos in bonum finem, ſiue bona naturalia, ſiue moralia ſpectes,peregere,quantumuis ſæpenumero, pluuias,im

 breſque,

breſque, terræ ſiccitate maxime id expoſtulante, ſicut & uentos nonnullis ſecundos, concitaſſe, uiſi ſũt, atque etiam aſſiduè, contemptores religionum, increpauerint, obiurgarint, caſtigauerintque, uti Dionyſium Syracuſanum, Phlegiam totq. alios, quanquàm præterea, haud pauca, quæ bona uiderentur, in ſomnijs, prædixerint, uti & per ſtatuas, contra aliquos, quos tandem pœnis multarunt, locuti ſint, quarum rerum exempla, gentilium ſuppeditant hiſtoriæ. quæ omnia, & ſingula, non quod hominibus, benè cupere, uel etiam facere uelint, uoluntate eorum huic maximè repugnante: ſed quòd ſuperſtitionibus ſuis illuſionibuſq. maiorem fidem & authoritatem ijs concilient. hinc & propria eorum templa, ob neglectam, uel parum cultam religionis ſuperſtitionem, ijs ipſis authoribus, igne periere, uti Apollinis templum Delphicum, ter, Dianæ, Epheſi, bis, Cereris quoque Mileti, Argis, Iunonis, & Romæ, Apollinis, uti nimirum his rebus ſuam potentiam uindictamque, oſtentarent, ſuoſq. cultores magis allicerent. Tota etiam Potitiorum familia, ſpretis Herculis ſacrificijs, uel unius menſis ſpatio, extincta eſt. Adhæc non cuncti, æqualiter, quibuſuis malis infligendis gaudent: certis enim claſſibus quaſi diſtincti, his, in quibus præualent, uitijs, homines oppugnant, mira aſtutia, acie hac inſtructa, de quibus ducem ſuum, Luciferũ, certiorem faciunt, uarijs nẽpe hominibus, quos hinc inde, per orbem, tentationibus aggreſſi ſunt, hoc & frequenter, corporis adſcita ſimilitudine feciſſe, uiſi ſunt.

sunt. Horum, quilibet, ea, quæ inhabitat elementa, concutere, uel conturbare, magis potest, alio. unde fit ut æthera incolentes, quos Siliurion, nuncupant, & si, reliquis minus noxij, uaria emicantia signa prodant, hilares semper, mortalium damnis, gaudentes, ruinis calamitatibusq. omnis generis, præ lætitia, exultantes quasi, ueluti qui aerem inhabitant, quos, nonnulli, falso tamen, errorum, uti nos, pœnitere, imaginantur, cùm ex quo semel se a Deo auerterunt, nunc minimè in uiam redire, nec uelint, nec possint, hos heroas, dixit antiquitas. atque ex eo, quod quibusdam incantationibus, aerem, in nubem ac pluuiam cogerent, Neophidectas, Græci, uocauere, hos, nimbos, uentos, grandines, ac fulmina iaculari, ac etiam, lana, cera, argilla, lapidibus, ferroq. pluisse, ferunt. Verùm, ex his, qui in aquis degunt, marinos fluctus, nauigantibus submergendis, intenti, concitant, qui olim, quoties res, ex sententia in perdendis hominibus, minimè successerat, quasi tempestates compescendi gratia adessent, nautis sese ostendere, uti Nymphæ ac Tritones, & si frequentius, sub quadam luce, Castorem ac Pollucem, antiqui dixere. hanc & angelorum ministerio, conspici, non negauerim, præsertim nauigantibus bonis ac fidelibus. qua quidem in re, Philosophos, huius lucis causam à natura aut casu, petentes, errare, alibi diximus. Terrestres uerò qui sunt, solùm, uarijs malis, terram diuexant, horrendis terræmotibus sæpè imminentium malorum signis adeo conquassantes, ut & flu-

mina, relictis alueis, cursum aliò, dirigere, uisa sunt, montes quoque non minus concussi apparuere. Ex his, nonnulli, cæteris, nocentiores, subterranei sunt, in specubus latitantes, uti olim in antro Trophonio respõsa dabant, ac in puteis absconsi, luci fugum genus, assiduè ad tartara tendentes, unde Stygiam aquam haustam, ad nos perferunt, qua usqueadeo elementa ipsa, inficere ac corrumpere solent, ut quasi ex Babylonica arca horrendam hanc nostri temporis luem excitent, sua uirulentia ac contagio, longè lateq. omnia uastãtem, ignotam Græcis, Latinis, ac Arabibus, quos nequam ac diros, feralesq. Spiritus, Alastores, ac Palameos antiqui dixere, hosq. duntaxat, aquam & aerem corrumpendo, corporibus, ut dictum est, frigidis passionibus officere, ac incommodare, sicut cæteros, animis, insidias parare, plerique ex Platonicis, asserunt, horum quendam sub uetulæ forma ostẽdit Epheſi Apollonius Thyaneus, in quem grandi lapidum aceruo immisso, cessauit epidemia omnis horum spirituum, in nos potestas, a nostris commissis delictis, profecta, iusto Dei iudicio. nec gentes aliquam ignorantiæ causam allegare possunt, lumine illo æterno cœlitus demisso, in ipso medio orbis terræ, satis diu iam fulgente. hos tenebrarum Spiritus, si uoluissent, nullo negocio, cognouissent; uel ex hac re sola, quod, & si horum plerique seſe cœlestes esse, mirũ in modum, iactitarint; numquàm tamen aliquid signi in cœlo, producere, aut ostendere, potuere, sicut apud Hebræos Iosuah, ueri Dei cultor, cuius iussu Sol

ipse,

ipſe, immobilis conſtitit, & Ezechias, in cuius gratiam, contra naturæ curſum, aliquot gradibus retroceſſit, id quod & Iudæi, dum ſigna, ueritatem eminus, ſubolfaciendo, a Ieſu, Saluatore noſtro, quæſiuere: quod tamen, ne hac etiam in parte, eis deeſſe uideretur, ſed potius ad ſe conuerteret, in ipſa cruce pendens, in mortis articulo oſtendit, quo horum ſcribæ, hoc miraculo admoniti, certum, de eo, ut ab increata ueritate, factum, arrhabonem noſſent, haberentq. Solis ſcilicet uniuerſali Eclipſi, per totum mundum, in ipſo tamen plenilunio, tam admiranda, ac præter omnem naturæ ordinem, ut, uel ex hac ipſa, uerum Deum, de Deo uero, deq. lumine lumen, modo ipſi tenebras non plus amaſſent, ſatis perſpicuè, oculis cernere potuiſſent. cùm Dionyſius Areopagita, ſummus Philoſophus uel Heliopoli, id conſpicatus, dixiſſe feratur: aut Deus naturæ patitur, aut tota mundi machina diſſoluetur. Porrò, quantumuis dæmonum poteſtas ſit ſatis ampla, non tamen omnia, quæ eueniunt mala, ipſis authoribus, referenda ſunt. Nam, cùm quatuor ſint pœnarum genera, quibus cuncti, ob peccatum, obnoxij ſumus; naturæ, nempe, miniſterij, noxæ, ac maleficij; ex natura, tum mala prouenire, dicimus; cùm hæc, a motu cœli, certoq. ſyderum influxu, promanant. à miniſterio, quoties Deus per Angelos, iuſtitiam ſuam exequitur, ſicut angelus pertranſiens, Aegyptiorum primogenita, peremit; atque etiam cùm ex Senacharibi, Aſſyriorũ regis exercitu, centum & quinquaginta hominum millia, trucidauit,

cidauit, ac Baltheſarem, Babilonis regem, domi, uaſis abutẽtem, occidit: noxa uerò, tunc, cùm, Deus pœnas exigens, aliquam plectendi tamen, ipſis nequam Spiritibus, facit poteſtatem: qua nullo nimirùm modò niſi diuino iuſſu, uti poſſunt, nihilominus, cùm noxæ adſcribuntur, non tam Dei mandatum, exequuntur, quàm ſuum explent deſiderium, ſponte ſua malitia, adducti. quapropter, haud umquàm ab his aliquid effectum, ſiue ſub boni, ſiue mali prætextu, uel, quod naturæ referat, aut accidentis tantùm redoleat formam, quod tandem, malis, cedendo in pœnã, bonis uerò, æternum cedat in bonum, eis malo non adſcribatur. Hinc, tot, tantaq. portenta, prodigia, ac mira, cuncta noxæ effectus, his olim fieri gentibus; ut & in præſentiarum cunctis infidelibus, quibus magis eorum ſtabilirentur ſuperſtitiones, diuinæ iuſtitiæ nutu, permiſſa ſunt. quo factum, dæmonibus procurantibus, ut Anthei cineres eruti, imbres cierent, ac Mineruæ penes ædes, ſacra non putreſcerent, & Pethiliæ in Philoctetis ſepulchro, cinis, uehementibus uentis expoſitus, non diſſiparetur, atque Paphi a Veneris templo, cùm ubique circumcirca plueret, pluuia tamen arceretur, ac ut apud Peneleos idolum uiſum, cunctis terrorem incuteret; qua etiam de cauſa, & Troiæ, quondam Palladium, ut nunc aurea poma Mauritaniæ fatali a extitere, & quo protinus die, Miagro, apud Eleos, litaretur, muſcæ omnes interirent, atque ut apud Aegyptios, Ibes confeſtim ſerpentes uoraturæ, uocatæ, aduolarent, ac

nauim

nauim filo tantùm ueſtales ab undis educerent. In qua, porro, pœna infligenda interdum maiora, quam pro eorum natura, par erat, quod ſolummodo Dei miniſtri eſſent, miro, diuinæ iuſtitiæ ordine, his commiti conſueuit, ſpiritibus, uti apertè manifeſtatur, Auguſtini authoritate ex Lothi uxore, in ſalis ſtatuã, per eos, transformata, ac ex temporaria, animas puniendi, poteſtate, utrumque enim eis, ut a propria ipſorum natura fieri, haud eſt integrum uerumtamen, tum nuncupari a maleficio, effectus contingunt, cum à maleficis, omnium hominum profligatiſſimis, patrãtur, quod ut ſuccedat, uarijs efficiunt potionibus, herbis, lapillis, animalium ſanguine, mortuorum oſſibus, ſerpentum exuuijs, humanis unguibus ſuſpenſorũ linguis, oculis eorum funibus, ac capillis, quibuſdã uerbis ſacris, quæ tamen ſingula, in extremum Dei contemptum, ut ſacrificia, uel ipſorum nutu, ne dicã uerbo, eis in omnium hominumq. ſummam perniciem, inuenta, offeruntur. quos quidem effectus, cùm frequentius quibuſdam fiant imaginibus, quòd ueritas & de his, pateſiat, pertractandum eſt. Sunt itaque omnes hæ imagines, quibus hoc ſuperſtitioſum genus hominum, utitur, duplicis differentiæ, repertæ. quæ enim ex aſtrorum conficiuntur aſpectu, aſtrologicæ appellantur; at quæ ſine ſiderum aliqua obſeruatione, necromanticæ; illas à cœlo pendere, nec ad rem aliquid conferre; niſi ſculpantur in materia pretioſa, ut auro, argento, ac gemmis, atque etiam alijs congruentibus metallis, corporiq. diu adhæreant, cõper-

tum est; has uerò, neglecta stellarum obseruatione, cudi, haud quicquàm interesse, aiunt, in nobiliori uel uiliori subiecto incidantur, atque etiam sine corporeo contactu, effectum consequi. Vtrasque dæmonum fraude, & confici, & gestari, constat, diuerso tamen pacto, illas tacito, has uerò aperto, harum rerum peritioribus, ueritati innixis, ualidis respondendo argumentis nonnullis, horum opinionibus repugnantibus, id asserentibus, neutrum etiam, & qui eas conficit, ijsque confectis utitur, crimine carere, dicunt. quandoquidem, de Astrologicis nunc loquẽdo, in quibus aliqua uidetur difficultas, cæteræ, uel ipso nomine exosæ sunt, eum, inquam, uel ad Solem Meridianum, cæcutire, necesse est, qui his nil uirtutis cùm nec a se, ceu, nec, quibus nos signamus numeris, nec a cælo, cùm figuræ cælestis influxus, sint incapaces, quò inter primas qualitates, nequaquàm numerentur, esse apertè non uidet; alioquin, secus si foret, ensis, qui ex se hominem perfoderet, syderum aspectu, cudi posset, & sic, quas narrant pueris, fabulæ, essent historiæ, nec Græcia, ullius mendacij, author fuisset. Vnde nam ergo hæc uirtus, si his accidentibus hic non conuenit effectus, nec a se, ut dictum est, nec a cælo? restat igitur, ut horum nequam Spirituum, technis, istæ imagines, characteresq. repertæ sint. hominibus persuadendo, uim ac uirtutem aliquam, a cælestibus in has defluxam ac deriuatam, imaginibus, quas dũ interdum indos, ex altissimis montibus, in nono cælo, conspexisse, nonnulli fabulantes, fingunt, grauiter

errant,

errant, ac delinquunt. Nec his obstat, quod de Moyse, in medium afferũt, qui, quòd artis Aegyptiorum esset peritissimus, duobus ex auro sculptis annulis, recordationis scilicet, & obliuionis, hanc suæ coniugi uirtutem tradidit, ut cum eum, absentem, uel memoriæ tenere, uel etiam obliuioni dare uellet, alterũ gerendo, efficeret: sic nec, quod Iosephus refert, de Eleazari annulo, quo quondam dæmoniacum curauit: nullæ enim, ueteri in testamento, his, animalium prohibitorum, quibus diabolus tunc subesset, imagines, in usu erant, nec etiam refert, quod Antiochus, sub quadam imagine, sibi ostensa, de hostibus, uictoria potitus est: non enim, ob eam, quam ex se, (ut gentes credebant,) uirtutem continebat; at, ut altioris erat erga se, quia Regem, uirtutis, indicium, nec etiã, quod cum multis figuris, a cœlo, astriq. rectore, ortos, secretiores ferunt sapientes, eorum, quæ postea operarentur, uti iam haud multis ex hinc annis, uidere licuit, quodam in lapide, serpentem, affabre, cœli motu sculptum, apud Germanos, in Suenia, magna anguiũ inuolutum multitudine, ac Salomonis quoque in Saxo excisum sigillum, in agro Veronensi, quo forsan, euenit, modo, cuidam, quem noui, homini probo, & in magna constituto dignitate, qui natus, cum angue in humero, omnes a serpentibus demorsos, uel saliua tantùm, sanitati restituit. Quandoquidem plerique omnes, quotquot earum sunt, eiusmodi imagines, ut figuræ, nil uirtutis, (ut paulo ante etiam dictum est) habere queunt, uel sint a cœlo effictæ, uel

furtim

furtim dæmonum fraude impreſſæ, ut dicitur, de Seleuci anchora, quam eius mater, cubans cum Apolline, accepiſſe, in annulo, gentilium ferunt hiſtoriæ, uel etiam ſub cœleſti ſint influxu, ab Aſtrologis, conflatæ, ut quæ narrantur de nouem Muſis, in quibuſdam lapillis, quibus geſtandis, Pyrrhum, admirabilem memoriam nactum aiunt, ac, quæ ſub ſeptem Planetarum ſculptæ annulis, Apollonio Thyaneo, ab Hyarchia, Brachmanum Principe, exhibitæ, quibus ſingulis, pro dierum numero, gerendis, tamdiu totum terrarum orbem peragrando, ut iuuenis aliquis, ſemper fortis ac robuſtus uixit, ac quæ inuenta eſt, in Nilo, Thaulomane, apud Maumethas, Pontifice, qua Crocodili, cicures redditi, morſu non nocebant, ac quibus ſerpentes fugati Byzãtio leguntur: quibus etiã imaginibus olim Aegyptus, cui Græci cunctas ſcientias acceptas referunt, eius uteretur, in neceſſitatibus, non quòd Aegyptij, cùm multò tamen peritiores eſſent, has uſurparent figuras, quòd ab his ullam uirtutem, ſibi acquirere, crederent: uerùm, ut harum aſpectu, quid earum materia, cui maior a cęlo, propter frequentiorem eius, ſub propria ſtella, infuſionem, imprimitur, quam herbis ac lapillis, contineret, recordarentur, his, quæ geſtarent, animo magis excitati, facilius cœleſtes influxus, quaſi ſomnium, dormitaturi, ob iacentis, uiridi in ripa, imaginem ſuſciperent: cætera omnia dæmonum fraudes, doliq. ſunt, quibus, præter hæc aliqua affingendo, aut credendo, ingens committitur crimen, horribilius in moribus portentum,

tum, quàm in natura monstrum. Qua de re, & Theologi has, utpote occultas dæmonum fraudes, detestantur maximopere, ac execrantur, nec profectò, temere, cùm, si uirtutis aliquid, his imaginibus a cœlo insiueret, nõ temporum longitudine, harum uirtutem, cum ipse remaneant, nec uiuunt, ut nonnulli imaginantur, certo aliquo tantùm tempore, exolescere, experti forent, neque multa, naturam rerum excedentia, facta fuissent, sicut patet, de Gygis, ac Paracelsi, annulis, quibus alter, inuisibilis pro arbitrio, reddebatur, alter uerò, annulum digitis gestans, hostibus, magno terrori ac formidini, fiebat, atque etiam de Theraphim, quibus inspiciendis, Laban, multa colligebat futura, nemoq. eius potestatem, (ut Hebræi aiunt) euadere potuit. ac quibus Michas, idolorum sacerdos, utebatur, quibusq. Hebræos, crebrius in idolatriam cecidisse, eorum affirmant Rabini, cùm multa ex his, eorum augerent diuitias. Cæterùm, eæ, quibus sydus non inspicitur, industria ac arte quadam, quo, malefici, male agendo strenuè pergant, a diabolo introductæ sunt, (uti meminimus) nullis nõ execrandæ, eo, quòd suis quibuslibet dæmonibus, sua etiam signa, instrumenta, characteresque adscripti sunt, quos sibi magnorum principum instar, de industria, uendicauere, grauiorum longè malorum causa sunt, cùm aperta, quasi horum pignora sint, crebrius à maleficis, uel proprio sanguine exarati: aliæ ad lasciuiam, discordiam, timorem, ac demẽtationem, aliæ ad ægritudines, occultaq. homicidia fiunt. Rursus

aliquæ,

aliquæ, contra uenena, morbos, fulgura, procellas, latrones, hostes, feras, odia, serpentumq. morsus, usurpatæ. ijs itaque uaria morborum inferunt genera, et gastula frangunt, elementa ligant, & nulla, non mala, perpetrant, ut ex parte uidere licet, uel ex Nectenabi quibusdam simulachris, ex quibus, quot cereæ imagunculæ, aqua, propriis manibus, submergebantur; tot hostium nauigia, in mare perirent, deq. Bathi, Tactarorum Principis, uexillo, cui character X, Græcorum literæ, haud absimile, pictus erat, terra percussa, ex templo, tali, tantaq. caligine, Polonorũ acies, quæ penè Tactaros profligarant, obducta est, ut eius causa uicti & in fugam uersi sint. Atque de Dussi, Scotorum regis, ægritudine, qui, dum eius imago, à malefico, igni admoueretur, in sudorem solueba tur, carminibusq. quibusdam mussitatis, perpetua detinebatur uigilia, sicut etiam, cera liquescente, ad extremam reducebatur maciem. Quibus etiam horribilibus ac nefandis imaginibus, ac characteribus, sæpenumero adiungunt hi sceleratissimi homines, in maiorem Dei contemptum, dæmonum instinctu, uel Chrismatis oleum, & alia id genus, pleraque Sacramenta, interque has tetras diaboli imagines, ac diras laruas, sanctissimam Crucem, antea tamen suo ore abnegatam, ac ter, quaterq. (horresco dicens) pedibus conculcatam, interponunt, cum quibusdam granis ligulis, uestiumq. lacinijs, at eorum, in quos ueneficia eiusmodi struunt; quibus dæmones, quicquid ex eis remansit, sic operantur, ut uirtutis

conta-

contactu, multa, pro eorum, qui hæc parant, desiderio, efficiant. Præterea, occultis cum dæmonum nominibus, mortuorum ungues, capillos, ac ossa, addūt, præsertim eorum, qui, ut dæmonum propria mancipia, desperatione quadam, laqueo, sibi mortem consciuere, quibus diabolus, non ob materiam tantopere delectatur, sed, quòd quæ Deus ei pœna adscripsit, sibi honoris ergò, ab homine exhiberi, uidet. quamobrem & serpentum exuuias addi uult, quæ tandem omnia, membranæ inuoluta, in triuijs sepeliunt, & abscondunt; aut, quod frequenter ibi, diuersi dæmones, ex diuersis sibi obuiam fiunt locis, ubi & Satanas olim Mercurij nomine colebatur, aut furtim sub ianuarum liminibus, occulunt, eorum scilicet, quibus hæc uenena præparant; tum quòd facilius, quos uolunt, transeuntes, inficiant; cum, quod limina quondam sacra, ueteribus, habebantur, propterea, quòd in ijs, Dagon, Syrorum Idolum, ob Domini arcam, cecidit. Mira profecto res, damonem clam, eo loci, diuinos honores, sibi uendicare, ubi olim aut palam colebatur, aut certè ignominia aliqua affectus fuerat. Quibus diris, supra dictis, & interdum in ollam iniectis, nefanda mala, ijs, pepetrasse, reperti sunt, ut & oppida, sicut paucis ab hinc annis Schilstadium apud Germanos, combusserint, nonnulla autem ex his mala, propria pharmacorum uirtute, fiunt, quædam uerò eis addunt, non quòd sine his, maleficorum uota, non sortiantur effectum, cùm hoc ipsi dæmones præstare possint; uel scilicet particularem impediendo

influ-

influxum. Verùm id agunt, ut malefici, uel ſuis manibus hæc conficiendo, criminis ſocij magis fiant; Deumq. contumelia ſimul cum ipſis, afficiant atrociori, quo dehinc pœnas quoque grauiores ſibi attrahant accelerentque. Eius itaque generis, malorum, longè maximorum, ut diluuiorum, incendiorum, authores ſunt dæmones, per maleficos, ſua inſtrumenta operantes, ſic ex aqua interdum, ingentem excitant imbrem; at non à contrarijs, ut ab Helia factum legimus, qui et aqua ipſa, ignem ſuſcitauit maximum: neque id mirum, cum dæmoni neceſſe ſit, prius, naturam, dies ac tempora obſeruare, uti nuper a quodam mago, animaduerſum eſt, qui ſub Martis horã, ſchedula, ranæ cuiuſdam ori indita, ac in lacum, unde erepta fuerat, immiſſa, horrenda procurauit tonitrua, atque eiuſmodi interdum mala hiſce, damnatorum figuris, uel etiam abſque ullo contactu corporeo, operari, ut dictum eſt, in quos ſtructa ſunt: cum tamẽ per Aſtrologicas id nequaquam efficiant, nec ſine fraude ſolita, ne ſcilicet, detecta fraude, Aſtrologi in poſterum aſtra colere, deſiſterent; quod & forſan magis, in cauſa eſt, ut dæmon, in leonis forma apparendo, coràm gallo, euaneſcat, quàm quod ſit, (ut Platonici uolunt) plus ſolaris. cùm propterea, & aſtris, numen quoddam adſcribant, & his neceſſitatem addant; quibus omnibus, hæc ſcelera committentibus, crebrò dæmon multa, quæ in hoc uitæ curriculo, pollicentur, præſtare poſſe, nihil obſiſtit, nulla, in altera, poteſtate, ei relicta. quandoquidem, his cunctis,

quas

quas ij promittunt, rebus, abuti possumus, ipsis nobis persuadere hoc satagentibus: hinc quod ob crimina damnamur, nostra uoluntate, accidit, diabolo non nulla potestate, iure diuino in nos facta, quo nos exerceat, uti milites Christianos, ne ignauia quadã, salutis æternæ iacturam faciamus. Inde, huius uniuersitatis auctor & dominus, auro & argento, Mammona præesse, innuit, cuius, usum, uerum, amplectentes, honore & præmio, abusum uerò, sectantes, pœna & ignominia, perpetuum, afficiendi sunt, ut qui summo & æterno bono, hæc creata, & caduca, prætulere, neque id iniuria, cùm, si æternum uiuerent hic, utique a peccando, & abusu rerum creatarum, haud desisterent. Neque cuiquàm mirum uideri debet, quòd malefici, tot tantaque mala, etiam, quæ dæmones per se, nequeunt, procurant, hominibusq. accersant, cùm, qui in uia reperiuntur, (ut Theologi dicunt) amplius, quàm, qui in termino existunt, delinquere, ne arbitrij libertate priuentur, optimo iure, permittantur. Præterea, quòd dæmones, & malos, pœna multarint, ut, Mariam, sororem Moysis, aduersus eum susurrantem, & bonos, multis supplicijs, ut Iob & Tobiam, afflixerint, haud alienum, censendum; cùm interdum & in sanctis, propter originis peccatum, quo ad pœnas has corporeas, plectendis, iustitiam suam immutabilem ostendere, consueuit, utendo, horum spirituum in ijs, opera: quam prouinciam ideo eis demandat, ut bonis futuro bono ac præmio ampliori, ipsis uerò diris ministris,

ſtris, acerbiori malo, ac cruciatui, cedat. quod dæmones etiam, ſubolfaciendo, non ita frequenter, tantaq. furiarum ardoris impetu, ipſos Sanctos, ac prauos, aggrediuntur, quos tædio, ut uincant, crebro pertentant. mirum enim in modum, & ſupra quam credi poteſt, beatorum merita, timent, hæcq. tantopere exhorreſcunt, ut maxima afficiantur triſtitia, cùm eorum nonnulla, Eccleſiæ theſauris, recondi, non ignorent. Nec tamen quaslibet corporeas pœnas, ſanctis, probiſq. hominibus, ita ut prauis ac malis, inferre, in eorum eſt arbitrio; quando quibus, ab horum poteſtate, eos, eripi, aiunt, ne ſibi præſtringi ſenſus, nec exterius, nec interius, aliquo, queant, pacto: quod ideo fit, ne eis, ob haſce illuſiones, merendi uia, intercludatur; eoque magis, quòd maiora, hæc in alijs, quàm in ſeipſis, pro Chriſti amore, ferendo, præmia merent, uti per Diuum patuit Macharium, ueriſſimè, cui, quædam oblata puella, quam in mulam, uulgus, conuerſam eſſe, exiſtimabat, haud alia ac mutata, quàm re ipſa erat, effigie, apparuit. Verùm, ut, quid interſit, inter hunc uel illum morbum, qui ex alicuius, uel exceſſu, uel defectu, humoris peccantis, qualitate, proueniunt, ac quando à Dæmonibus proficiſcuntur, clarius innoteſcat, quod & doctorum plerique animaduertere potuere, hoc eſt, quod qui a natura, uel potius præter naturam diſpoſitionem, ob humorum intemperiem, uel continui ſolutionem, in hoc naturæ imperfectionis ſtatu, oriuntur, ij ſenſim uires acquirunt, donec ad ſtatum perueniant, adeò ut incipientes,

pientes,uix ſenſu percipiatur dolor aliquis:huius tamen contrarium,a dæmonibus accerſitis,morbis,uſu uenit,ubi uel ſtatim initio,nullis peccantibus humoribus in cauſa exiſtentibus, eiuſmodi morbi, grauiſſimis ſymptomatibus ac doloribus, ſeſe produnt, omnia remediorum genera reſpuentes, ex quibus uix unquam aliquis, reſtituitur medicorum opera, confiſus, uti nec Aſa Rex, quantumuis eis fidem haberet, è pedum dolore,conualuit, nec Cuthei,peſte afflicti,ob alieno Deo, à proprij loci conſuetudine, cultum exhibitum,liberari potuerunt,quod tum uel maximè fit,cum dæmonum nocendi poteſtas, ab angelis non imminuitur, peccatis noſtris, pœnas, diuturnio res,commerentibus, ubi mala, cunctas remediorum uires, exuperantia, morboſq. infligunt immedicabiles. Et hoc quidem,uel interioribus noſtris humoribus corrumpendo,uel exterius, occulto tamen, & qui ſenſus effugiat, modo,pharmaca adhibendo, quorum uires uel ſingulorum, ſingulas & minimas, applicandiq. modum ac tempus, ad unguem callent, ac perſpectiſſimas habent, longè in his naturalibus cognoſcendis, omnem humanum captum & intellectum,excedentes, nec in ijs etiam conquirendis, & ſingulis ex ſuis locis petendis, aliquo longo,ut nos, indigent tempore, cùm uel in momento, ad manum ſint omnia,non tamẽ hoc ita accipiendum, quaſi per inſtans,quod Dei ſolius eſt,operari poſſint, mira tamen celeritate,cuncta eiuſmodi conficiunt, operanturq. tempore ſolummodo continuo, a diſcreto, quo

eorum mensuratur, uti angelorum natura, internæq. actiones, oppido, quàm diuerso. Neque & hæc res, tanta admiratione digna est, quòd dæmones, cū sint incorporei, loco persistant, ubi non mole, at uirtutis quantitate, obuersantur, quo fit, ut loca, haud secus, ac uoces emissæ, audientium corda, contingant, quibus dolorem, tristitiamq. afferunt, aut etiam, ueluti Lunæ uigor, cerebrum morbum comitialem patientis, afficit, hoc etenim modo ipsi locum continent, ac non à loco, ut cætera corpora, quæ, ob quantitatem circumscribi, necesse est, continentur. Nec tamen hos Spiritus loco inesse, ob eorum operationem, ut aliqui uolunt, dicimus; cum, loco, ut sint, uel ob substā tiam indigent, quàmuis alicubi consistere, ex actione eorum externa, percipitur; nec eis, quod hoc motu, opus habent, quicquàm ex eo, imperfectionis, contingit, cùm non, ut propriam perficiant naturam, quam perfectissimam habent, loco moueantur; sed, aut, ut quod ipsos latet, addiscant, (cum facultate noua utique discendi, minimè careant) uel, quodpiam, cui potissimum rei intenti sunt, malum, procurent, remq. ex sententia conficiant. Neque enim omnes, medium prætereundo, ex æquo, ut ad certum ac destinatum locum appellent, suam ipsorum uirtutem applicare, ualent. nam ut quantitas corporea, diuersum, pro eius magnitudinis diuersitate, locum occupat: ita spiritalis etiam, quæ nihil aliud est, quam ipsa uirtus ac perfectio, maius spatium, ubi nobilitate ac excellentia, præstat, sua uirtute, continere potest.

teſt. Hinc fit, ut horum ſpirituum ſuperiores, citius ad locum propoſitum, quàm inferiores, perueniant; neque ex eo, quòd corporibus carent, tres, uel duo, uno in loco, eſſe poſſunt, cum omnes, eundem, quo accedũt, modum, ſibi præſcriptum habeant, nec obſtat, quod crebrius, plures dæmones, uno in homine ineſſe, reperti ſint. quoniam tunc, neque quem occupant, locus, unus eſt, nec ob quod opus accedunt unum, at uaria, ut corporum fecerunt uaria loca, eorumq. diuerſa crimina, ob quæ, ſeptem eiectos a Magdalena, dæmones, in Euangelica hiſtoria legimus. Præterea, hi Spiritus, non omnes, per maleficos, æqualia mala infligunt, cum magis per hos, ac per alios noceant, damnumq. dent; quandoquidem his, qui diutius ac cæteris arctiori ipſorum perfidiæ aſtricti ſunt iuramento, maiora quoque damna noxaſq. inferre, datum eſt. Ex quo conſequitur, quòd eorum aliqui, uel ſolo oculorum obtutu, ne dicam, ut reliqui Sagi, officiant carminibus, nudis uerbis, ſonis, ſuffitibus, ac odore, per quæ, non tantùm uaria morborum genera, ut dixi, hominibus accerſunt, uerùm & ipſos ſpiritus in corpora immittant, atque ſic interiores ſenſus dementant, ut res, alia ac diuerſa, quàm re uera ſunt, figura, colore, ac quantitate, ipſis uideantur, & ex eiuſmodi ſtultis iam factis ſic tãdem inſanos, quos opprimunt, efficiunt, ut ſeſe, metamorphoſi quadam, quam tamen rerum natura ordo, non admittit, uel in lupos ſe transformatos eſſe, ſomnient; antiquum profecto ueneficium, in Arcadia primum, Ioui Lycæo ſa-

crificio peracto, quodamq. lacu transnatato factitatum, ubi quendam Demeratum, degustatis immolati pueri, extis, in lupum conuersum, ueteres scribunt. Recẽtiores uerò in Prussia, quod a testibus quasi oculatis etiam audiui, ex quibus unus extitit Ioannes Faber Prutenus linguarum cognitione ac scientiarum uarietate maximè perspicuus, uti & in Cypro, Veneri olim dicata insula, actitatum, aiunt; nec ferè est mensis in anno aliquis, quò non eiusmodi, ad ignis rapiantur supplicium in Liuonia, ac in Moscouia, ubi multos in animalia uersos, propinatis peculis quibusdam, apud classicos authores, legitur. sic & in Congo crebro, quod in lynces transformentur, quosdam castigari perhibeni. sic & olim Caietæ a Circe, Vlyssis socios, mutatos, scribunt, idemq. in aliquos miseros patratum, quibus, tanquàm iumentis uti, cõtigisse, meminit diuus Augustinus. quod Appuleius quoque se, a quibusdam ueneficis, passum, affirmare non erubuit. Quæ quidem omnia, nil nisi dæmonum illusiones, ac præstigia esse, nemo est, uel leuiter saltẽ in Canonum ac Theologiæ studijs, uersatus, qui ignoret, aut de hac re ambigere queat. Quoniam, quamuis materia, (ut & dictum est) nullo pacto Satanæ, quòd ad rerum mutationem, nec quòd ad augmentũ obediat, cùm formæ eius potestati haud subsint, at Dei tantùm Optimi Maximi, cuius quidem infinita uirtus, tam ad materiam, quàm omnium rerum formas, sese dilatat, ac extendit; tamen, non est, quòd haud ei pareat, ut mobilis, quemadmodum diximus

quò

quò fieri poteſt, ut corpora aliter, quàm ſint, præſtigio uideantur, iudicenturq. quod non ſubdola manuum agilitate perficiunt, qua multa multum præualuere antiqui, & adhuc excellunt Hyberni, nouiq. orbis incolæ, unde hanc artem, denuò nobis aduectam tradunt, nec naturalium rerum, quadam applicatione, & ſi poſſint, ac interdum agant, uti olim agebant Aethiopes, apud quos hæ res, in uſu ſunt frequentiſſimo, copiaq. maxima: at multo magis propria, quam habent, phantaſmata, conuertendi, poteſtate. Quo quidem modo, hi perfidi ſpiritus, ſub aurea maſſa, Diuo Antonio, apparuere, ac ſub lactuca, cuidam moniali, qua etiam præſtigiatrice ac Pythonica arte, Cracam, Noruagicam magam, in uaccam conuerſam, Frontonem cornibus, cùm ferro occidi nequiret, peremiſſe, ſeptentrionales perhibent hiſtoriæ: in quã etiam uaccæ formam, ſimilem in modum, transfiguratam, quandam Auguſtinam, Cordubenſem lenam ac ueneficam, non ita pridem, multa mala patraſſe, Guatimalę, in quandam Beatricem Cueuam, eius regionis præſidem, noui orbis ſcriptores, referunt. Et, quàmquam hæc, & his ſimilia poſſint, hi profligatiſſimi hominum, dæmonum nomine, non tamẽ omnibus ea inferre queunt, cum haud paucos mortalium reperias, in quos his ſpiritibus, nullum eſt imperium, eos nempè, qui in eiuſmodi dæmonum mancipia. Deum præ oculis habentes, publica animadeuertunt pœna, ſacroſanctæ Iuſtitiæ diuinæ. quod ſi potius curioſitate aliqua adducti faciant, crebrò à dæmonibus

ſic excipiuntur ac impetuntur, ut & mortem interdum inferant, quemadmodū nōnullis accidiſſe aiunt. Quòd uerò probis iudicibus, & rectè munere ſuo utē tibus, nocere non ita poſſint, ea de cauſa fit ; quòd, ſi & in hos aliquid iuris haberent, in ipſum Deum, cuius officio funguntur, (quo nihil abſurdius) id & habere uiderentur. qui etiam mane luſtrali ſe aqua, cùm animi deuotione, conſperſerint, quiq. ab angelis aliquid beneficij conſecuti ſunt, & orti, ut nonnulli produnt, ſub certa quadam cæli facie, ſicuti qui Martem in propria domo, aut in nona habuerint, nec Iupiter in eorum horoſcopo fuerit, horum enim aſpectum Dæmones refugere uolunt, ut ſerpentes, ob aliqua muſſitata carmina incantantium, aut, ut rectius dicam, præſtantiſſimi cuiuſquam exorciſtæ, efficaciſſima prolata uerba. quod equidem dicerem, cùm dæmones planetarum configurationibus, utpote, incorporei, minimè ſubſint, ſumma id aſtutia effingere, quò cęli inſpectores, aſtris, numen adſcribendo, uel ex hac re, maioris erroris cauſa ſint, aut quòd eorum, quod percupiunt, maleficio, minimè, hoc irradiati ſidere, ſubdantur, aut potius inquam, quòd hi illum, diuino numine, ſortiti ſunt terrorē, quē Hebrei pahat פחד appellant, ut forte, qui uerum Cabalam cum Aſtrologia coniungere, ſciuerint, bene norunt ; de quo Iacob, ad Laban inquit; Niſi terror Iſahac patris mei mihi præſtò affuiſſet, forſitan nudum me dimiſiſſes. Cæterum, ut ad inſtitutum nos reuocemus, hactenus itaq. hac de re, atq. præſtigioſa rerum trāsformatione;

ne; reliquum nunc est, ut de existenti ac uera transmutatione, quamuis cursim, moreq. solito. In qua quidem, & si dæmones multum ad constructionem materiæ possint; non tamen formas imprimere, sed occultis motibus, occulta semina sub cælo addendo, magis naturam adiuuare dicuntur, ut, quæ uolũt, succedant, quàm quòd uerè proprioq. modo, hanc rerum mutationem ipsimet peragant. Neq. id in omnibus animantibus agere queunt; cùm horum potestas, dun taxat in his, quæ ex putri nascuntur materia, ac ex imperfecta quadam mistione, proueniunt, sese extendit, ac dilatat. Quò fit, ut quæcumq. Pharaonis magi, Mambre ac Iambre fecerunt, nullo præstigio, nullaq. delusione effecta, ut aliqui asserunt; at uera fuerunt; neq. hæc res adeò peregrina est, ut credi non possit, his spiritibus tantam cælitus fieri potestatem; cùm Deus & maiora, qua est prouidentia, magicis artibus perfici sinat, quò pericula fraudium amanter, in eis decipiantur, & nisi resipiscant, prorsus pereant; simplices uerò, ac fideles, cautiores fiant, taliaq. uenena fugiant, potius quàm admirentur; præsertim cùm magi eiusmodi prodigia, non omni tempore, ex æquo, producere queant, ubi sæpius, diuina pietate, angelorum ministerio impediantur: qua etiã de causa, nihil eiusmodi malorum, in locis sacris operari possunt. In eiusmodi autem producendis, mira uelocitate utuntur, mille artifices, materiam iam pro cæli influxu sic dispositam, non ignorantes, adeò, ut non tantum in procreandis muscis, ranis, ac cimici-

bus ſint promptiſſimi ex tempore: uerùm & quæ longiori tempore naturæ modo, circa materiæ diſpoſitionem requirunt, eadem facilitate peragant, ut in anguibus, muribus, multisq. alijs animantibus, quæ producunt, uidere eſt, tã terreſtrium, quàm in aquis degẽtium, quorũ haud pauca fieri ad Nili ripas, aſſerunt. Hoc genus è limo, ſolis calore, effingi, atq. animari, ut etiam in Hybridibus inſulis, nonnullas aues, anſeribus non diſſimiles, in Oceano, ex ligno putri, produci ferunt; quod, cùm Philoſophorum optimi, non inficias eant, non dubitandum, quin hæc, & alia maiora, dæmones, poſſint, cùm rebus uires addere, easq. pro cuiuſq. naturæ indigentia fouere, optimè calleãt; tum præſertim, cùm horũ formæ, è materiæ quaſi gremio educendæ ſunt, ſi quidem ſingularũ elemẽtorum uirium, quæq. harum portio, ad compoſitionẽ reliquorum, maximè faciat, conſtellationumq. ſunt peritiſſimi, ac quaſi, ut dicitur, articulos ſuos ſciant. Proinde equidem crediderim, eos, non modo metalla, in aurum conuertere, Mercuriumq. fixum reddere poſſe, in quo tantopere, continuis æſtibus deſudant noſtri alchimiſtæ: ſed & alia monſtra horrenda, Chimeræ ſimilia, quæ cùm nullius propriæ ſpeciei ſint, Philoſophi naturæ errore perduci aſſeruerunt, nonnunquam his auctoribus, fieri, uelut non ita pridem in Braſſilia factum ſcribunt, ubi quoddam monſtrum, horrendum ac terribile uiſum eſt, altitudinis, palmorum ſeptendecim, tectum corio, lacertæ haud diſſimili, mammis prætumidis, ac dependentibus, brancis leonum,

num,oculis rigẽtibus,flammisq. ſcintillantibus,ſicut & lingua,peremptum maximo cum ſtridore,Sathanæ dominium, à Ieſuitis,per quos Deus hoc ultimo ſæculo,ceu alteros Apoſtolos,ſibi gentes colligit, inde expelli oſtendit.ac alterum in Saxonia, ad nemus Hasbergenſe, antequàm Lutheri hæreſis, euulgaretur, admodum prodigioſum ac horrendum non minus,conſpectum,accolarumq.manibus elapſum,Catholicæ fidei præſetulit mutationem. Proinde, non ab re, philoſophus, monſtra non putat alenda, cùm rarò apparere ſoleant, quin ingentia mala, non portendant:ideoq. antiqui augures,ac Romanorum aruſpices, eiuſmodi uiſis, ſupplicationes publicas decernebant, ut mala impendentia Imperio Romano Iupiter placatus,auerteret, non ignari, & ſi à natura prouenirent,nihilominus tamen, altioris numinis ſigna eſſe,ſcilicet ab antiquis patribus, qui eiuſmodi, ira commotorum numinum,indicia credebant a ſummo Iano, ſic Noha,qui religionis cultum ijs præſcripſit,præcepitq. ob uineam,quam plantauerat,Aramea lingua noncupari,cæptũ eſt:quẽ cultũ poſtea,dæmonum,cum hominibus,ſocietate(unde & Ilias malorum reliquorum) corruptum; ac exinde diabolo, qui ſummo Deo,ac uero Ioui dicatus erat,conſecratum affirmant. Hæc autem gentium portenta, non miracula, ut aliqui uolũt,ſed prodigia potius,ac etiã mira,dicenda ſunt,eo,quòd miracula,totius naturæ uires exuperent, Eccleſiæq.propria ac peculiaria ſint,quæ dæmonibus,ut quæ certis circumſcripta ſunt limi-

limitibus, ſunt ἀδύνατα, καὶ ἀμύμητα, impoſſibilia, & inimitabilia (quamuis non unquã diuino iuſſu, pœnas ſumpturi inſigni præſertim de facinore maiora etiam his, facere, non negauerim, ut in Loth patet vxore, quam in ſtatuam ſalis eorum præter naturam conuertendi, quod in naturam, ut Gloſa inquit, peccaſſet, datum ſit) hinc haud Prophetiæ dono, dotati ſunt, cùm ea rerum cognitionem complectatur, quæ ad Eccleſiæ ædificationem ſpectant, quæ prædicta, quò minus ſortiantur ſuum effectũ, fieri nullo poteſt pacto. Dei enim ſpiritu hoc proficiſci, cuius ipſi ſunt prorſus incapaces, ſole meridiano, clarius eſt. Nec facit ad rem, quòd quidã infideles ac praui, angelico miniſterio, de noſtra ſalute, uaticinati ſunt, Vt Sibyllæ Balam, Hydaſpis, ac Cayphas: hoc enim eis contigit ob publicæ iuſtitiæ ſigna, quemadmodum neq. hoc ab aliquibus, oppoſitum, ualet, Dæmones fidem habere, Chriſtoq. credidiſſe dicentes. Ieſu, cur uenisti ante tempus, nos torquere. Etſi enim Chriſtum, dum prædicaret, uerum Meſſiam, in lege promiſſum, cognoſcerent, minimè tamen de eius uera diuinitate ſimul, certi eſſe, unquã potuere. Cum in rebus ſupernaturalibus, non ſecus, ac noctuæ, ad radios ſolis, in dies, magis magisq. cæcutire ſoleant, ob eorum obſtinatam, confirmatamq. malitiam, qua, ceu callum ex tanti temporis diuturnitate, obduxere, ideò coniectura quadam, non ſua ſponte, Chriſtum, propria uirtute, eiuſmodi ſignorum auctorem, Deum fatebantur. Quo circa hæc earum confeſſio, laudis attributio,

tio, nullo bono ipſis cedere potuit, ſicut nec, quòd in poſterum, interdum Ieſum, uerum, legitimumq. eorũ iudicem eſſe, cõfeſſi ſunt. immo ſæpè ſanctos, ut apud Deum, pro eis intercederent, precibus ſolicitaſſe, ſcribunt, ut diuum Antonium, Paulum, primum heremitam uiſentem, diabolus ei apparens, quo Deum ſibi conciliaret, rogauit, id Dæmones agentes, ut ſalutem tantopere expetentes, ſimulando, fallerent, uelu ti & Origenẽ ſeſellerunt, qui Chriſtum pro eis, in aere patiẽdum, temere, effutijt; aut profectò ſerio id & dixiſſe & egiſſe, credere par eſt, ob metum futurarũ pœnarum, longe atrociorum, aut etiam, ironicè, uel, ut naturæ principium, quod non tãto proſequuntur odio, exoratum uoluerunt, etſi Chriſtum, quem principio reieecere, nunquam, rogaſſe, legantur, nec mirũ, cùm nunquã non omnis boni ac gratiæ auctorẽ, ipſi peſſimi, iamq. deplorati, ſpernant. Adhæc, non pauci ſunt, exhis rebellibus ſpiritibus, forſan nõ adeò ut cęteri enormibus criminibus polluti, qui frequenter ſe domeſticos quaſi exhibẽt, uulgus propterea, familiares ſpiritus, uocat, quorum aliqui, nonnullibi locorum & gentium, cum hominibus, familiarem quandam conſuetudinem contrahunt, ob quam ſæpe, eos externis bonis, commodiſq. afficere, uidentur. quæ enim hinc inde, uarijs ac diſſitis longe, locis fiunt, ac uaria imminentia pericula, prædicunt, & quaſi præmonent, aliis inſuper modis, hominibus, auxilia præſtantes. hoſtium namq. pro ea, qua pollent, facultate, arma ita hebetant ac retundunt, ut ter aut plu-

res,

res, letiferos ictus, in irritum cadere faciant, ut non nulli septẽtrionalium historici insignes, exempla referunt. Heterum quendam nomine, uestem, ab his spiritibus dono accepisse, quæ omnes ictus, siue punctim, seu cæsim illatos, sine omni noxa ac læsione, exceperit, Zonamq. auream uictoriæ, qua cinctus, maximè concitatum, in hostes impetum fecit, admiratione omnium, nunquã deuinci potuit. Ii etiam sæpe fœdus, cum hominibus inire solent, ita tamen, ut in necessitatibus urgentibus, uocati, ipsis præsto sint, auxilioq. ueniant, uentos, scilicet nauigantibus, quibusdam magicis nodis, uendentes, quorum opera, nauigia, uelis remisq. agitata, sic remorantur, ut nisi transtris, uirginum excrementis, illitis, minimè loco moueri queant: nec mirum, cùm hoc fœtore, se ignominia affici, intelligant. hi etiam, instar famulorum, operas suas pecunia locare solent, in quadam Noruegiæ reione, uti passim fide digni scriptores asserunt, frequentius tamen, apud Bircarelos, eiusdem prouinciæ populos, magis tamen Boreales: cùm enim eius loci incolæ, rura sua fodere, in animo habent, in quandam profecti spatiosam uallem, magno clamore, sintne aliqui operas suas locaturi, quærunt, e uestigio plures reperiri uoce quadam, quasi Echo, resonare, audiunt, quibuscum sic paciscũtur, ut relicta supra lapidem constitutam mercedem, actutum, nemine uidente, surripiant. quos in usus eas conferant, mirum certe, cùm nulla indigeant pecunia dæmones, nisi ut eam Anti Christo, iniquitatis filio, eiusq. mẽbris,

bris, oportunam ſuggerant, id quod cuidam ariolo theſauros abditos inquirenti à ſpiritu quodam reſpõ ſum eſt, ſicuti pro certo ſcio, ac rem noui. In quorum, præterea regione, & alios reperiri ſpiritus dicuntur, quos Cobalos nuncupãt, qui nunquam apertè maleſe ciſſe, niſi prius cachinnis, aliiſq. iniurijs laceſſiti; iter facientibus occurrẽtes ſalutant, prætereũt hos, quan doq. & gradum ſiſtentes, colloquuntur, ſemper tamẽ, quoaduſq. recedant, incogniti. Sunt & alij, quos non ſine diſcrimine periculoq. uitæ, cernere licet, hos uul gus noſtrarum mulierculorum, Vmbras appellat, La tini uerò ſcriptores, Genios malos, qui etiam moritu ris, per aliqua ſigna apparent, uti magnis terroribus, horrendis ſtrepitibus, ac uocibus, nocturnis, auium, ſpecie infauſtarum, formarum terrorem incutientiũ, ac noctu antambulonum ignium, ut & ego in mea patria, cum alijs plurimis, uidiſſe ſatis memini, Inter quos extitit Rotilius Poherius, tã natalium, quàm doctoratus, inſignibus clariſsimus, uir prudentiæ ac iudicij eximij, ut qui non cuiuslibet inſtabili famæ, uento, ni res ſubſit, rapitur. In eminentia uero ſum ma conſtitutis principibus, etiam per maiora ſigna, ſeſe dæmones oſtentare ſolent, uti per fulgura, Cæſa ri Auguſto, à cuius ſtatua, flamma decidens, cùm pri mam abſtuliſſet literam, hac uoce, æſar, relicta, ſic Deum antiqui Hetruſci nominabãt, eius obitum in tra centum dies, ſubſecuturum, aruſpices ſignifica runt. idemq. Iuliano apoſtatæ accidit, demiſſo cæli tus igne, dum ſuis ſacrificaret idolis, & ſi interdum

ingra-

ingratis ac sæuis principibus, sub humana specie, uisi sint, quibus, ut in suos benefactores ingratorum nota inustis ceu ipsi in culpa aduersus suum creatorem, applaudentibus horrida locuti sunt. ex his unus repertus est Dion, in Dionysium admodum ingrato animo, alter Sylla in Marium, tertius, Brutus in C. Cæsarem, atq. idem Iulianus in Constantinum, quinimmo, ut alter Iudas, cõtra Iesum nostrum Saluatorem, cuius beneficio sacro baptismate ablutus erat, omnium longè ingratissimus, qui edicto publico in uniuersum cauit, ut omnes Christum, uerum lumem, in quo cuncti uiuimus, mouemur, & sumus, horribiliter tamen contemnerent, contumeliaq. afficerent, atq. huic, quem cernimus, soli, quò nobis seruiret, effecto hymnos, quos ipse impius condiderat, psallerent, ac canerent. Cæterum, restant & alij dæmones, qui sæpenumero in argentifodinis conspiciuntur, quemadmodum paucis ab hinc annis Annæbergæ in Germania factum, ubi horum quidam crebrius, opus ibi faciẽtibus uisus, tandem eorum duodecim uenenato halitu interemit, perinde ut Eneborgij, in cuius fodinis, pluribus alijs ociſis, habitu cuiusdam cucullati arreptum hominem, in mineræ profundum præcipitauit. Neq. silentio prætereundum duxi, diuersa dæmonum genera, passim in his fodinis reperiri, quorum alij saxa confringunt, cauantq. urnis, ac titulis ingerunt, rotulas, & cochleas, quibus tractoriæ machinæ sursum eleuantur, sæpe mouent, ac ceu solares radij è moto reflectuntur speculo, micantes, quolibet fodinarum

rum loco, ſeſe oſtendunt. ſunt & qui rixu, cachinnisq. operas ſolummodo inſiliunt: quidam horum præſentia ſolummodo perterrent: alij autem tantùm uideri cupiũt, cætera omnino exterius otioſi. Verùm enimuerò non poſſum ſatis non mirari, dæmones adeò frequẽter in his ſodinis uerſari, ubi hiſce in rebus, haud quaſi Ophanim, ut Hebræi aiunt, conſiſtere poßunt, cùm nullum bonum eſt, quod hi, malitia, qua ſunt, potiſſimum ſtudeant, niſi quod Deus Opt. Max. ubi dæmones, plus mortales auro & argento, fallere ſoleant, infinita prouidentia ſua uult, ut uel hac in ſenſus incurrenti imagine, frequentius in terræ abditis theſauris, quàm alibi compareant, & ſi omnibus in rebus, quæ gratiam continent, tantum exceptis, ſiue ſint colores, ſiue ſoni, ſeu diuerſa tam odorum, quàm ſaporum genera, ſiue ſermones, mira eorum aſtutia, clam ſubeße conſueuerunt. quò nos relicto & contempto rerum abuſu, uerũ amplectamur uſum. Quo circa, res non ſuſpicione caret, quod omnes theſauri, aut humo, aut aqua, temporum iniuria, obruti, AntiChriſto à dæmonibus, cuſtodiantur, Telchines, dæmones, in theſauris cuſtodiendis occupatos nominant, quos occiſorum quorundam animas incantationibus uinctas, uulgus eſſe, ſibi ſomniat, cùm animæ, uti & dictum iam eſt, nullo pacto ligari queant, niſi à ſolo Deo, Creatore. Namq. ſi animæ ibi uinculis conſtrictæ, potius, quam dæmones eſſent, quidam malefici, haud tot uiſiones, quæ non niſi dæmonum eſſe poſſunt, apud theſauros, experiẽtur,

tur,nonnullis hanc ſtultitiam ſectantibus, quorum numerus eſt non exiguus,dæmonum dolis ſic circumuenti,quibuſdam uſi uirgis magicis, nonnullis diabolo oblatis ſacrificijs,terram tremere,montes ruinam minari,aliaſq.illuſiones,ſentiunt,quiq.ut plurimum, ſpe lactati inani, uitam in extrema paupertate degunt,feliciores tamẽ, quàm ſi his infelicibus diuitijs potiti fuiſſent,cum à malis ſpiritibus, nihil niſi malum,proficiſci poſſit. Quæ uerò execranda ſcelera, hoc,diabolicis cupiditatibus allectum, genus hominum,intentata relinquit, diuitiarum potiundarum ergò, cum uel Sacramenta ipſa, occluſa in delubris, uiolare non dubitat? dæmonibus, his, an hanc rem opus eſſe,ſecundum quietem, uel in uigilia ipſis perſuadentibus,infeliciſſimi,omnium, animæ ſalutem, tam turpiter,ob uanam ſpem exigui lucelli,proſtituẽtes, ut haud ita pridem ſacerdoti cuidam Norimbergenſi,uſuuenit,qui ſolicito ſtudio huic rei incumbens,à diabolo,ſub canis forma,in arca,interemptus eſt.ſimile quiddam et nuper Neapoli auditum.nonnulli enim, inhiantes eiuſmodi falſis diuitijs, ut canis ille Aeſopicus,umbræ,à necromante allecti, qui dæmonem,mortui cranio, ut theſaurum demonſtraret,ſe inuitaſſe,fabulatus eſt, ubi tandem ad locum deſtinatum uentum eſt,omnes, cùm quatuor eorum eſſent numero, uitam cum morte commutare coacti ſunt. egregiam uerò laudem,ſpoliaq. ampla reportãtes. Quod & alij cuidam,diuerſis tamen de cauſis, accidit.hic enim cum ſerpentes pleroſq.in quãdam fo-

ueam

ueam,edoctus à quodam Marso, quò ex horum animalium pulmento, ut alter Melampus ac Apollonius Thyaneus,uoces calleret,magico initiatus Carmine,perreptare adigeret, à quodam omnium maximo,ingredi reluctante,angue cauda implicita ad soueam raptus,occisus est.deniq. nullum nō mouent lapidem,peruersissimi dæmones,ut aliqua noceant. libera tamen uoluntas,quò horum fraudibus, non assentiri possint,hominibus haud ablata est. Cumq. in omnes nocendi occasiones, ut & ante dictum est, sint intentissimi, & inclinationes cuiusq. habeant perspectissimas, Deo permittēte,nostrisq. peccatis id efflagitantibus,nunc hos mutos, eos surdos, cæcos illos,debiles ac membris mutilatis,mancos reddunt alios,nec aliquod,ex omnibus, ægritudinum generibus,reperias,quod non confestim, ni ab angelis prohibeantur,inferre possint,ut patet ex Iobe,quem tot flagellis percusserunt. Ex quo fit, ut multi patiantur morbum Herculeum,capitum dolores,paralysin,tormina,podagram,icterum,febrium diuersa horum genera,lepram,animiq. quod maxime exitiale,furorē, & quod nonnunquàm uarias res,extrinsecus corporibus immittunt,sæpe fit,ut exorcizando, ys affecti, acus,capillos,clauos,aliaq. similia reiiciant,quæ non semper apparentia, ut aliqui uoluere, existunt, ubi sæpenumcro,uera fuisse,repertum est; uti cernere licet, in Piceno apud Sanctum Brandanum, in beati Iacobi æde,in qua hæc, atq. maiora, è laquearibus pendentia,omnium conspectui sunt exposita. Nec

mira res eſt, & ſi hæc euomere, quæ antea in pulue rem contrita, ijsdem ingeſta ſunt, intusq. ut rurſus coaleſcant, ob imperium, quod in materiam habent, ut dictum eſt, nullo negocio, efficiunt. Nec minorem meretur admirationem, quòd ab ijs occupati energu meni, diuerſis linguis, nunquã antea edoctis, garriãt, etſi, quid dicant, ipſi miſeri haud intelligant, hinc à ueritate alienum, apparet, quod nonnulli commenti ſunt, dæmones, rarò alienæ ab obſeſſis lingua, uerba facere, ob barbariſmos ac ſolæciſmos, quos loquendo incurrerent, quaſi uerò, quas occupant linguas non, pro arbitrio mouere, uocesq. reddere, queant, cùm Diuus etiam Hieronimus teſtetur, quendam dæmoniacum locutum admodum eleganter, lingua Græca, Arabica, Hebræa, ac Chaldæa, omnibus ijs, à ſua uernacula, diuerſiſſimis. ac Hieronymus Cardanus, rerum naturalium, haud indiligens, indagator, expreſsè affirmat, ſe audiuiſſe, quendam Phliarium, Vmbrũ, Germanica, quã nũquam didicerat, locutum fuiſſe. & Pſellus, quampiam Græcam mulierem, Armonicè reſpondiſſe, inquit. Græca eandem & uſum fuiſſe, alium quendam Gallum morbo laborantem regio Fernerius aſſeuerat. quàmuis me non latet, hoc, pro more uſitato dæmones ſemper feciſſe, ut aliena, à uernacula obſeſſi lingua, uterentur, quo potius incertum aliquid blaterare, quàm eloqui, apparerẽt: quẽadmodum non ita pridem accidit Panormi, mihi ipſi Latinè ac Græce loquenti cum puella ruſtica, idq. de induſtria, quam à dæmone obſeſſam, parentes eius,

ad

ad Diuæ Chriſtinæ templũ, uinctam, magno labore, nec minore uitæ diſcrimine, quò hoc malo liberaretur, adduxerunt. quæ, & ſi nonnullis de rebus interrogata, non uana reſponderet, non tamen id fecit, ſine magna uocabulorum ſtribiligine. quod equidem factum crediderim, ut hi mendaces ſpiritus, aſtantibus interfectorum animæ, eſſe uideantur, ſæpè alias has mentientes; aut quòd dei ſpiritũ, quod utique ſtudent, ſuperbia quadam, in hoc æmulentur, qui ita Prophetarum linguas in futuris populo prædicendis, ut præſens ferebat conditio, & flexit, & rexit, ut uideri poteſt in Amos ac Eſaiæ prophetijs, quorũ ille ſimpliciter abſque ullo ornatu, hic uerò, admodũ concinnè diſerteq. locutus eſt. diuinum enim illud numen ſenſim, ac paulatim, naturam quam inhabitat, perficit, non uerò ita repente immutat, ut deſtruere uideatur, non quod energumenorum linguam, ad libitum, quocũque modo, flectere, nequeat, ut nonnulli finxerũt, in hoc decepti, qui neque dæmones, id poſſe, ſibi perſuaſerunt. Hæc autem, cuius modo facta eſt mentio, puella, tandem huiuſce ſanctæ interceſſione, (quam, ut & reliqua, incaſſum tamen hæretici, allatrant) libera ac ſuperſtes, reddita, uiribus at enerua ta, ut antea dicta omnia, obliuioni tradiderit, miſera tota attonita, nec pedibus conſiſtere potens, uſque adeò, cùm a ſpiritu corriperetur, exagitata, ut ægrè à duobus hominibus, cathenis cõſtringeretur. deplorandum profecto malum, tantam his nequam ſpiritibus. in hominibus miſeris, excarnificandis, poteſta-

tem, relictam ob noſtra peccata. Ad hoc uerò meum, cum energumena hæc habitum colloquium, qui mecum aderant, profeſſione Peripatetici, ita quidem obſtupuerunt, ut palàm profeſsi ſint, ſe haud Ariſtotelem poſt hac, hos negantem ſpiritus, reipſa, poſſe defendere in eo, cum nullo pacto, quæ ſuis perceperant auribus, humori alicui peccanti, ſicut nec cuipiam extaſi, cæliq. influxui, cum à particula procederet intellectili ſubſtantia, ut horum moris eſt, adſcribere poſſe. Omitto nunc, quod interdum, inter expellẽdum, diuerſa poſſeſſorũ membra tumefacere, expulſi, faces extinguere, ac tegulas, feneſtrasq. uitreas, ubi eorum uſus eſt, frangere: ſicut de tegulis uidere eſt, in Sicilia, apud Sãctum Philippum, ubi & aliquę uiſæ ſunt arreptitiæ cum lyra excellenter ſonuiſſe, dũ rudes ac inexpertes eſſẽt, ut Sappho ac Corynna harum quælibet uideretur. Qui Dæmones etſi maximæ ſint potentiæ, haud tamen, uno & eodem tempore unus, & idem diuerſos obſidere poteſt, quàmuis, quod & in ſua Panoplia, Vilelmus Lindanus, aſſerit, ut unum ſcilicet, propria exerceat ac defatiget, eſſentia, alterum uerò quia ſua ſpiritus, uicerant, malitia, affectu, de eodem tamen uitio, dum tentant, quod uel magno diſtantes interuallo, euenire poſſe nihil diſcrepant, in hoc, Theologi. Adhæc, hic ſpiritus malignus, uidens Salomoni, arte quadam reperta thymiamata, uincula aquamq. ad hibendo, ab Hebræis, in יהוה nomine, ut quos obſiderent dæmones, expellerentur,

cogi.

cogi. ipſe fraudis ſuæ non immemor, ſtatim, quò ſuperſtitiones magis cumularentur, ut Aegyptijs uicinis, ut hoc imitarentur, perſuaſit. quo factum, ut non modo taurum oſtendendo, ac Barim (ſic enim nauicu lam, in qua Oſiridis reliquias aſſeruabant, uocantes) fugere dæmones, ſimulauere: uerùm & nonnullis minis uerborum, & inanitatibus, ut cælum ſcindere, Serapis ſacra diuulgare, eiusq. occultum nomen, Τοναω patefacere, quod ſibi, proh ſcelus ac neſas, arrogauit, execrando, omniumq. maximo piaculo: ex quo Deus, ſuum, quod idem ſonat יהוה Moyſi, oſtenderat. Quod etiam in alijs rebus naturalibus plurimis, ab ijs, olim factitatum eſt, ut ſerico, Ariſtrologia, uerbena, ſquilla, ruta, rhamno, ac ſulphure; quæ omnia Platonici, in hos nequam ſpiritus, aut proprijs, quas habent, qualitatibus, aut abſtruſa eorum uirtute, quòd corpore tectos imaginati ſunt; a quorum tamen opinione, quodammodo, diſſentire uidetur. Raimundus Lullius, dum, Dei, quem infinitum dæmones læſerunt, iuſtitiæ conuenire, ait, ut quoquo queat pacto pœnas ab his ſonticis ſpiritibus, exigat; & propterea, id diuinæ obedientiæ poteſtati, apertè adſcribere, uidetur. Cæterũ, non pauci ſecretiores ſapienes, haud ullis hiſce uirtutibus, dæmones perpeti, aiunt, ſed quadam, qua hæc inferiora, ſuperioribus aduerſantur, analogia, aut ex oppoſita Intelligentiarum propria uirtute, cunctis rerum generibus (ut ſecretiores uolunt) præſidentium, quam tãtum referunt, ut non modò his in rebus, quæ ſenſu

percipiuntur, ſatis magna uideri, ex muſtela, inquiunt, quæ uiſæ rubetæ, uel ſtridens, hianti ori, moribunda, ſeſe ingerit: uerùm etiam, & in ijs, quæ ſenſu carent, ut ex ouillis chordis, quæ ex lupo, fidibus, in lyra, è regione, concinnè alias ſonoræ, quaſi obmuteſcũt, id quod ex his quoque maximè elucere uolũt, quæ altius in brutis, quàm eorum fert natura, fieri inſpiciunt: cùm hoc, ni foret, quonam pacto, aiunt, canis, quadam herba, ſuis torminibus medetur? Quo etiam cancer, morſus ab angue, ſtatim calaminto, adhæret? Aut, quis hirundini, cæcos pullorum oculos, ſanare, oſtendit? quis coruo, ut quodam, excocta oua, lapillo prolifica reddat, refrigerare, demonſtrauit? à quibus omnibus, maior Theologorum pars, diſſentit, qui clarius referunt, dæmones, uerè his rebus expelli, nõ quòd ſenſu quicque in ſe, aliaq. uirtute, ſeu obedientiæ poteſtate, polleant: ſed propter ea, quæ, ex his animo percipiunt, ut agerent olim, ob circulum, apud Aegyptios, atque ob aquã, apud ferè omnes gẽtes. horum namq. alter, perfectiori ſua forma & nota, Deum ſignificabat, & alter, futurum, quo ab eorum poteſtate, eripi debebamus, baptiſmum, innuebat. Quànquam non negauerim, hos interdum ſpiritus, cùm eos, Diuina ira plus affligere, non ſinit, harum, propria, rerum uirtute, atro expulſo, quo uexabant, humore, ſponte, ubi non ſit, quò perturbent, non tamen quòd ipſi afficiantur, cùm hoc nequeant, obſeſſos relinquere, ut ſacra Scriptura perhibet, Sauli eueniſſe, his occupato ſpiritibus, Dauid lyra, à Dei

edo-

edoctum ſpiritu,dulciſſimè canentem, ac Tobiam,Sa
ræ coniugi, ijſdem admodum afflictæ, ab angelo in-
ſtructum,ex piſcis iecinoris ſuffitu, ut etiam oſten-
dit Ioſephus,hiſtoricorum,ob ueritatẽ,omnium lau-
datiſſimus, qui dæmonem expulſum a quodam ener
gumeno,Barabæ,filio flãmæ non abſimili,narrat.Et
Cardanus quoque,qui Panaceum medicum,efficaci
medela,Phliarium quendam,dæmoniacum,ſanaſſe,
teſtatur.id quod equidem affirmare, auſerim. Cum
enim frequentius,ab Ephialti noctu, opprimi ſolitus
eſſem,quadam uſus potione,quam mihi prõpto ani-
mo,communicauit, Ioannes Baptiſta Carpanzanus,
uir haud unquàm ſatis laudati ingenij,Iuriumq.do-
ctor eximius,nunquã poſtea amplius illam nocturnã
oppreſſionem expertus ſum: quibus certè rebus,&
noſtri ſacerdotes,frequẽter exorcizãdo, uti poſſunt,
non tamen niſi ijs,prius benedictis. addi enim preci
bus,non exiguam propriæ uirtuti,energiam,ob Chri
ſti,ſanctorumq. merita,certum eſt: alioqui hi ſpiri-
tus,inter exeundum,magis,quod ſæpe faciunt,noce-
re poſſent. Dæmones porrò, rarò in locis conſuetis,
ſeſe hominibus obijciunt, quin perniciem ac ruinam
præſeferant, quod uel hinc apertè dæmonſtratur.Fri
burgi,apud Carelos,ubi aſsidui horũ ſpectrorum cõ
ſpectus repentinum præſidis obitum portendit, ac
Parmæ apud Ciſalpinos, quadam in Torellorum tur
ri, ubi rarò hæc phantaſmata conſpiciuntur, quin
mors alicuius eiuſdem familiæ, intra paucos men-
ſes,ſubſequatur. Paucis quoque annis ab hinc,in no

ſtra uſuuenit patria, in qua is iniquus homo (ſic enim ſcriptura dæmonem, ob humanæ ſimilitudinis ſubreptionem, appellat, ſpecie perpulchræ cuidam puellæ, apparuit, perſuaſitq. ut ſuis parentibus denuntiaret, ingentem theſaurum à maioribus, in domus eorum angulo, reconditum, terraq. ſepultum, latere, quocirca læto ac alacri animo, effodiendo eruerẽt, facturum enim ſeſe recepit, ut eo quam primum potirentur. Puella hæc, pro ſexus ratione, plus ſatis credulo, lætaq. parentibus hæc gratulabunda, refert, qui rei nouitate & admiratione ducti obſtupeſcentes, fidem adhibent, uti rei non dubiæ (natura enim ſic comparatum eſt, ut, quod impensè expetimus, facilius etiam credamus) præſertim cùm eſſent pauperculi, rumoreq. quodam, de theſauro illo, antea, ſparſo, confirmati. nulla itaq. interpoſita mora, hilari animo ſummis laboribus terram, uſque ad ima domus fundamenta, effodiunt, cùmq. ſigna non nulla primùm offenderent, iam multo certius & ipſum theſaurum, ſperant, quadere indies magis magisq. terrã, effodiunt, ſic Thelchinum uerſutia, maiora inditia, oſtendentium, deludebantur, ut tantùm non, domus, non corrueret, eosq. ad unũ omnes opprimeret. uti Floron, Dæmonis nomen eſt, quendam aureo nummo cuiuſdã parietis effoſſi fundamenti ruina oppreſsiſſe fertur. Verum cùm primum id ſpectrum, quod tentaret, hac uia ſibi non ſucceſſiſſe, uidit, alia aggreſſum eſt: tantis enim ac tam crebris horrendis ſtrepitibus ac terroribus, domum illã, in-

feſtare

festare cæpit, ut miseri incolæ, ea de causa, emigrare, eamq. deserere, coacti sint, iam adhuc in hunc usque diem inhabitatoribus destituta, etiam transeuntibus formidabilem, minatur ruinam. Solet autem, quod dictum est de hac puella, diabolus frequentius iuuenilem sexum adoriri, non quòd inter hunc, & illum, aliqua sit cognatio, aut naturæ, aut uoluntatum, similitudo, sed ut imbecillioris iudicij, promptius fallant, ac Deum, in ueteri testamento, forma uenustos iuuenes, sibi sortiri, mandantem, & hoc, uti in alijs multis, æmuletur, contemnatq.. Aliud porrò, ab hoc, non tamen multum dissimile, ibidem, alteri cuidam mulieri, paulo post, sese obiecit, cuius maritus, ea de re, multum mecum, ac cum nonnullis Zenebotis, deuotisq. sacerdotibus, contulit, ratus id spectrum animam esse, cuiusdam suæ materteræ, nuper uita functæ, cum huius formam habitumq. simularet, eoq. impensius hoc persuasus, quòd uxorem, quo pauperibus eleemosynas largiretur, preces assiduas funderet, missasq. celebrari curaret, ab hoc solicitè moneri, audiret, addens spectum, mulierem hæc procurando, & sibi, suæq. familiæ uniuersæ, rem maximè utilem, facturam. Fraus tamen hæc latens, tandem, prodita est, illud nempe familiarem consuetudinem cum hac muliere, amplexibus eius fruendo, contraxisse, ea etiam inuita & repugnante, non abstinuisse, donec tandem, pluribus religiosorum intercessionibus apud Deum, missarumq. beneficijs, ab hoc turpissimo con-

gressu,

greſſu, liberata fuit. quam tamen, magna calamitas familiæq. excidium ſtatim ſubſecuta eſt. Annis non ita multis poſt, uel idem, uel æqualis ſpurcitiei impúrusq. ſpiritus, nocte intempeſta, in quodam uirginum Deo ſacratarum, monaſterio, apparuit, unam tantùm, etſi plures ibi commorabantur, aſſectans, abſconditò nobis forſan Dei iudicio, ob parentum aliquod crimen commiſſum, ad quod & liberi ſolent eſſe proni. hinc maximi excitati ſunt rumores, per bimeſtre temporis ſpatium, hac re perdurante. cumq. tandem miſera, ac cæteris magis infelix, ſocias maximè fidas, hanc rem amplius non celaret, ego rogatus, haud inuitus eò me contuli, obſeßam, uel ex primo aſpectu, ſtatim agnoſcens, ſubtriſtem enim attonitamq. ſubindicabat. commiſeratione itaq. motus, animo forti ac præſenti eſſet, hortabar, ſubijciens, ut omnino hoc ſpectrum, quod neminem, niſi uolentem, trahere poſſet, præ ſe contemneret. ad quæ ſubito & de improuiſo, nihil tale opinanti, in præſentia trium uirorum, haud ita uulgarium, ſanctimonialiumq. frequenti numero, è quodam cœnaculi foramine, quo funis campanæ propendebat, hic impurus ſpiritus, caput exerendo, truci aſpectu mihi apparuit, capite nempè criſpo, mento raſo, uultuq. tam fœdo, ac horrendo, ut potius terribilem Cephum, quàm hominem referret, equidem, ſedens, ſurrexi, quid agerem neſcius, in maximos clamores, minasq. extemplo erupi, aſtantesq. hæc

ſtupentes,

ſtupentes, rei huius uiſæ, certiores reddidi, non deſiſtens a clamoribus, donec ſpectrum, ijs, in fugam agerem. quod paulo poſt, abiuratum, ſignum aliquod, teſtimonij ueritatis ergo, oſtendere, iuſſum eſt, ſine mora, miſeram illam per ſcalas, more conſueto, deſcendere, poſtulat, quam ante imaginem ſanctiſſimam crucifixi, miſerum ac horrendum in modum aggreſſum eſt, defatigauitq.. Nec, etiam, me latet, præter hoc & aliud, magis horrendum contigiſſe: ſpectrum enim quoddam, in domo apparens cuiuſdam, tantas turbas, tamq. frequentes dedit, ut cuncti inhabitantes, metu ac terrore perculſi, eamq. relinquere, adigerentur. huius fama attractus, comitatus nonnullis ætate me prouectioribus, locum adij, hinc unus cæteris audacior, in exponendo ſe periculis, in aulæ medio, in hæc uerba clamore prorupit magno: ſi uerè (inquit) ſpiritus es, nec res, uti credo, aliqua inanis ac friuola, me lapide petas, uelim, cernuum interea ſeſe deflexit, extemplo, quod iubetur facit, coteq. duorum pondo, humerum eius tetigit, at ictu tam leui irritoq., ut nihil mali perciperet, etſi lapis tanto cum ſtrepitu proiectus uidebatur, ut a pauimento reſiliens in uaſa quædam proxima, magno fragore, nullum tamen horum læſerit, aut confregerit. ſumma aſtantium, admiratione, uariaq. de huius lapidis ictu, opinione. ſanioris, mea ſententia, iudicij, ſaxum illud per aerem, ut paleam a uento delatum fuiſſe, dixere: rumorem uerò illum

abiurat Demonij cuiuſdã

lum auribus uehementer obſtrepentem, aut in noſtra tantùm phantaſia reſonuiſſe, aut ex aeris colliſione, alio tamen modo, quàm ex ſaxi ictu, reſilientem. nec mirum, dæmones in homines, peccatis præſertim, præ cæteris, magis pollutos, ſaxa iaculari poſſe, cum & à Sanctis non abſtinuerint, uti Romæ, ad ſanctam Sabinam, grande, cylindro non abſimile, ſaxum, quo Diuum Dominicum orantem, perimeret, a Dæmone proiectum, magna uidentium admiratione oſtenditur: hoc & perfeciſſet, niſi manus angelica, huius ſancti capiti imminens, auertiſſet malum. Præterea, idem ſpiritus cuiuſdam, qui ioco exorciſtam ageret, legebat enim abiurandi gratia Arioſtum poetam Hetruſcum manus, ac librum ſibi fœdari quaſi ſpermate quodam licore ſenſit, in eius forſan, quem patrarat, errorem, tum enim hirquitallire, qui deniq. uaſer ſpiritus, quò recederet, cuidam ſeni domus hero, apparuit in ſomno, atque, ut hanc diceret ſuperſtitionem, inſinuauit, agedum frater Niche fuge, ſanctus adeſt Benedictus, manum ſi pollicem abſtulit reliquit. qua profecto dicta, erat enim ignarus, neque hac de re, doctiores conſuluit, ſtatim euanuit; at non abſque domus excidio. Adhæc, dæmones ipſos ſæpenumero faſcinationum & cauſas & auctores eſſe, in confeſſo eſt; etſi omnes Philoſophi, has, uel quædam occulta faſcinantis proprietate, prouenire, aſſerant, ob adiunctum cordis motum, quo corpus, immutatur, oculiq. inficiuntur,

uel

uel ex eorum uehementi, malitioſaq. in faſcinandos, imaginatione, aut a quadam anuum natura, ſuppreſſam ob menſtruam purgationem, corrupta, qua tranſmiſſas ex talium oculis, tenues, uiroſosq. ſpiritus, ita aerem inficere, aiunt, ut pertenella puerorum lumina introeuntes, totum corpus, tabe ſubitanea, alioq. morbo, commaculent, ac interdum ipſa ſpecula frangunt ob oculos menſtruis laborantium; quin aliquem uoce priuari, quòd prior a lupo, uiſus ſit, ac ab uirulenti Baſillici oculis, conſpectos occidere ferunt. Quos enim, uerò omnes, naturæ tantùm hunc effectum adſcribentes, & errare & decipi, uel hinc manifeſtum eſt, quòd nemo, quantumuis animi ac uoluntatis malignæ, reperiatur, ut ſuo ſolum modo aſpectu, uel occulta ui, Camelum in foueam uiſu præcipitet, ac uerbis, machinam, qua ſericum colligitur, derepente frangat, in pelui, aquam in ſanguineum colorem permutet, bouemq. robuſtiſſimum, quod in noſtra accidit urbe, occidat. arbores, ut ſcribit Plinius, è ueſtigio aridas reddat. ſicuti olim fecerunt Triballi, & nunc fit a biarmijs, qui quidem homines nonnullis iaculis, nodiſq. magicis ita ligare, conſueuere, ut neque ſic uincti, corpore liberi, nec mentis compotes ſint, at ad extremam maciem his faſcinij uinculis redacti, uitam tabeſcendo, miſerè finiant. Neque hoc a ſuperiori anima in inferiorem, utpote, ab intellectu, in ſenſum imprimi, ullo poteſt modo, ut aliqui falsò imaginati ſunt, quo-

rum

rum Auicenna caput, qui uel in abſentem, ne dicam præſentem hominem hoc malum, ex forti imaginatione, malitioſaq. natura, inferri poſſe affirmat: nec, ut alijs placet, ex quadam genij proprietate proficiſcitur, ut hinc Auguſtum, Marco Antonio formidabilem fuiſſe, ferunt; nec a certa cœli influentia, neque ab ulla intelligentiarum uirtute; non ab aliqua animæ poteſtate: quoniam, ſi intelligentiæ cunctis animabus, longè ſuperiores, ſine alterius agentis adminiculo, id præualent, quo modo animæ omnium ſpiritalium ſubſtantiarum natura infimæ, id præualebunt abſque medio, ſuis ipſarum tantùm prauis imaginationibus, occultiſue, (ut uolunt) proprietatibus? haud uerè præualebunt, præſertim, cùm nihil in naturæ, uel in accidentis formas tranſmutari, niſi per medium, contingat: neque a ſyderum ui, cùm hæc ſenſim operentur, euenire, poſſibile eſt. Cæteroqui, naturæ ſi ſolummodo eſſent effectus, nec tam rarò acciderent, neque etiam ab angelis, hæc mala patrari, credibile eſt, cùm his nihil cum prauis ac peccatoribus commercij exiſtit, ut eſt hoc faſcinantium genus. Reliquum igitur eſt, ut hæc dæmonum uerſutia fiant, qui frequenter malorum cupiditatibus, diuino tamen permiſſu, reſpondent, cùm diabolus eiuſmodi malis hominibus, ut ſeruis, mancipijs potius ac inſtrumentis ſuis utatur, eoſque huc atque illuc impellat. quod uidere eſt, in exemplo, cuiuſdam mulieris Veſtphalæ, quæ imprecationibus dirisq. execrationibus effecit,

ne

ne filius ipsius loco moueri posset, immobilem, instar statuæ, reddens, quod & aliæ imprecatæ feciße traduntur: ad hæc & alia facinora hi peruersi spiritus, per non minus instrumenta peruersa, homines, uetulas potissimum nonnullas, efficere consueuerunt, non per ea tantùm, quæ uim a natura, herbarum, radicum succis ac suffitu, gemmarumq. uirtute habent, de quibus multa scripsit Zoroastres, Battrorum rex, Hermes Aegyptius, Gemma Babylonicus, Orpheus Græcus, Euax Arabs, ac noster Albertus Magnus: licet possint, ac interdum utantur, uerùm etiam, per quæ, nihil exteriori contactu, efficiunt, corporeo, atque hæc agendo, haud quicquam, per se ipsos malefici, suis uiribus innixi, peragunt, etsi suis manibus, uarios affligant dolores, ac infirmitates, quibus lactantes puerulos crebrò afficiunt, ut in Acheruntinos factum perhibent infantes, quibus utique uagientibus ac lactantibus uix quatuor sufficerent mulieres: hos nostrates sic famelicos in dies tamen macescentes puellos uagiones appellitant: uincula etiam rumpunt, pestem inferunt, auferuntq., ut Romæ egiße ferunt quendam Græculum Ioui, bouem litantem. At, dæmonibus tantùm, quod optant, uerbo, aut aliquo signo, quibus cum pacti sunt, significant. Ex cunctis autem, quæ parantur ab ipsis ueneficijs, hoc pestilentissimum est, etsi frequentius, nexus illud genus, quo nonnullis nodis magicis, quos in ligulis, ter, in sanctissimæ Triadis contemptum nectunt, uel

in

in certis fabis lineis, quibus lemures, ſi nigræ erant, domo expelli ſibi perſuadebant antiqui, etiam in ferro, ſignis, omnium maximè deteſtandum ueneficium, quod dæmones, ex pacto, tamdiu eorum prauo deſiderio, præſto ſunt, ac reſpondent, quamdiu ſigna, ubi ueneficia his nodis mathematicis perſiſtunt, durantq.. Atque hæc, etſi non ſine maximo hominum cruciatu, diuerſa in membra, & nonnumquàm totum in corpus, letifero, affligente dolore, inferantur: nihilominus frequenter eius, abſque aliquo, quem maleficio affecerunt, dolore, uel tantillo cruciatu, in naturæ membrum, quod eò magis hi ſpiritus facere uidentur, quò hoc debilitato, propagatio hominum maximè impediatur, quod ij potiſſimum in uotis optatisq. habent, quò prædeſtinatorum numerus tardius expleatur, ob quem, & intelligentiæ cœlos, potius mouent, quàm ut, Deo, uti Philoſophi inquiunt, aſſimilentur, quorum cauſa, cuncta alia facta apparent, cùm hoc creandi modo actum, qui ad ſummam Dei charitatem ſpectat, multum interturbant ac impediunt: aut quòd, cum hoc membrum noſtri ortus cauſa aliqua ſit, qui in peccatis & naſcimur & concipimur, Deus quoque, ordine iuſtitiæ ſuæ, id magis alijs, affici a malis, concedit. Vnde plures in cubili Aſmodeum, luxuriæ principem, quàm in conuiuio Mammonam, interfeciſſe, ferunt. Maribus porrò & fœminis, hæc ueneficia, ſtruuntur, quorum illi dupliciter ligantur, ad erectionem eius impotentes redditi, abo-

mina-

minatione coniugij; at etsi erigatur aliquando, ad rem tamen Veneream, prolem. suscitandam, ineptum est. utroque modo nonnullos ligatos fuisse, non me latet: has uero, diuersis impediri præstigijs, quos tamen omnes diabolicis illis tricis, cum philtra eiusmodi non semper perpetua sint, constat solui. aut a Deo, aut angelo, propria, qua prænalet, uirtute, modo dæmone uincente, superiore; sin enim fuerit inferior, nihil contra eum, ut propria ui prænaleat, quoniam, & intelligendo, & mouendo, haud parum, naturæ excellentia, nobilitasq. præstat. atque etiam ab homine, uel hæc cælitus sibi facta potestate, uel precibus impetrata, aut & eorundem dæmonum astutia ac fraudibus, ab ipsis maleficis, magico ritu ad hoc inuitatorum, qui hoc genus, nunc uincula, aliaq. cætera, quæ ipsis infliguntur mala, quo quidem pacto, Ischiaticos, carmine conualescere, Theophrastus memoriæ prodidit, ac etiam nonnullis uerbis luxatis membris, Cato auxiliari, tradidit, & sanguinem sisti Homerus, inquit, quædam uerba, in schedula, collo appensa, febrim fugare, Serenus Sammonicus ait, ac Fernelius, chartula quadam, una nocte, ictericum a toto ictterici cuiusdam corpore, abstersum, narrat, nosq., quadam aquæ phiala, solaribus radijs exposita, in ægroti cuiusppiam capite, sub mussitantis carmina nonnulla, a periculoso morbo, ereptum, uidimus, ut & alios plerosq. crucis signo aliquibus uerbis sæpius mussitatis sanari, conspeximus, ac

etiam tela, lanaq. quibuſdam uulneribus uel periculoſis nonnullas fœminas mederi perhibent, nec propterea hos maleficos, quò eiuſmodi tollant mala, adire, permiſſum, unquam fuit, quantumuis id interdum licitum eſſe, nonnulli aſſerant. quod uel ex hoc, quod ſequitur, clarè patet, cùm nuſpiam ab his magis, ſeu maleficis, huiuſmodi quicquam peti, tutum ac ſecurum ſit, nec, quin eo ipſo, magno nos polluamus peccati errore, fieri poſſit: nec ſunt facienda mala, ut eueniant bona. Fernelius tamen auctor fide dignus aſſerit ſe uidiſſe, eiuſmodi modo dæmonum ope a morbis liberatos, paulo poſt, in eoſdem, ac etiam ſæuiores morbos multo, recidiſſe. Nulla etenim, nobis cum dæmonibus intercedere debet, aut familiaritas, aut conſuetudo, cùm in ſacro baptiſmate, Deo nomen dantes, & obſtringentes fidem noſtram, diabolo, eiusq. inſtrumentis, apertè renunciauerimus. manifeſta enim, ac animæ corporiq. perniciosiſſima fraus eſt, quicquid dæmones agunt, quamuis prima fronte aliquid boni promittant, in ipſo tamen receſſu, nihil niſi extremum hominum excidium, æternumq. exitium, & habent, & quærunt. ipſa ueritate, atteſtante, quòd diabolus non ſit, niſi mendax & homicida. hæc eius nota, propria. hinc & Saul, Pythoniſſam conſulens, morte ob id, mulctatus eſt a Deo. Quæ impia facinora, enormiaq. ſcelera, haud cum pluribus uno actu fieri ulli ſuccedit malefico, non quòd Diabolus id minimè efficere poſſet.

Verùm,

Verùm, hoc accidit, aut quòd niſi in unum inuitantur, aut quòd Deus id in plures, ut Dæmonum uideatur impotentia, nequaquam ſinit. Atque hæc dixiſſe de his ſpiritibus nequam, ac immundis, eorumq. malitia, quàm breuiſſimè potuimus, ſatis eſt. Deoq. Opt. Max. ſiquid laude dignum uidetur, laus & honor in ſæcula, a quo & noſtrum eſſe, & ſcire dependet: cùm nos nihil proprium a nobis præter peccatum. Θεῷ δώξα. ἀμὴν.

FINIS.

REGISTRVM.

† A B C D E F G H I K L M N O.

Omnes ſunt quaterniones, præter †, *&* O, *qui ſunt duerniones.*

Tabula per ſe patet.

VENETIIS, M. D. LXXXI.

REGISTRVM.

† A B C D E F G H I K L M N O.

Omnes ſunt quaterniones, præter †, *&* O, *qui ſunt duerniones.*

Tabula per ſe patet.

VENETIIS, M. D. LXXXI.